

STRATEGIA ROZWOJU LOKALNEGO KIEROWANEGO PRZEZ SPOŁECZNOŚĆ NA LATA 2016-2023

LOKALNA
GRUPA
DZIAŁANIA
ZALEW
ZEGRZYŃSKI

dla obszaru gmin:
Dąbrówka, Jabłonna,
Nieporęt, Radzymin,
Serock, Somianka,
Wieliszew

Spis treści

I.	CHARAKTERYSTYKA LGD	3
II.	PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR	10
III.	DIAGNOZA – OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI	13
IV.	ANALIZA SWOT.....	37
V.	CELE I WSKAŹNIKI	40
VI.	SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU	59
VII.	PLAN DZIAŁANIA.....	67
VIII.	BUDŻET LSR	74
IX.	PLAN KOMUNIKACJI	77
X.	ZINTEGROWANIE.....	80
XI.	MONITORING I EWALUACJA	83
XII.	STRATEGICZNA OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	85

I. CHARAKTERYSTYKA LGD

1. Forma prawna i nazwa stowarzyszenia:

Nazwa LGD: Stowarzyszenie – Lokalna Grupa Działania Zalew Zegrzyński.

Forma prawna: Stowarzyszenie specjalne - działa w szczególności na podstawie przepisów ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 1393 z późn. zm.), ustawy z dnia 3 kwietnia 2009 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz. U. z 2009 r., poz. 72), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. z 2015 r., poz. 378), ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r., poz. 349), ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz. U. z 2015 r., poz. 1358).

2. Obszar LGD Zalew Zegrzyński.

Obszar LGD Zalew Zegrzyński objęty niniejszą Strategią Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność, zwaną dalej LSR, tworzą 4 gminy powiatu legionowskiego: Jabłonna, Nieporęt, Serock i Wieliszew, 2 gminy powiatu wołomińskiego: Dąbrówka i Radzymin oraz 1 gmina powiatu wyszkowskiego: Somianka. W sumie **7 gmin**.

Poprzez swoje sąsiedztwo, wszystkie gminy tworzą zwarty geograficznie obszar, spójny przestrzennie, o kształcie podobnym do rombu z dłuższą osią zblizoną do kierunku Wschód – Zachód, a krótszą zblizoną do kierunku Północ – Południe.

Spójność obszaru LSR wynika także z jego położenia wokół akwenu Zalewu Zegrzyńskiego i nad rzekami zasilającymi go: Narwią i Bugiem oraz ich dopływami stanowiącymi łącznie obwód rybacki nr 7 Okręgu Mazowieckiego Polskiego Związku Wędkarskiego.

Realizacja operacji w ramach **Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich** w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz w ramach **Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego** w ramach Programu Operacyjnego „Rybnictwo i Morze” **będzie możliwa na całym obszarze** objętym LSR.

Powierzchnia obszaru objętego LSR wynosi **733 km²**.

Obszar ten przecina kilka ważnych dróg, w tym międzynarodowa droga E 67 (w Polsce – droga nr 8): Praga – Warszawa – Kowno oraz drogi krajowe: nr 61 Warszawa – Augustów i nr 62 Strzelno – Włocławek – Płock – Wyszaków. Przez południową część obszaru przechodzi linia kolejowa: Warszawa – Legionowo – Nasielsk – Działdowo – Gdańsk. Środkowo-wschodnią część przecina lokalna linia kolejowa Legionowo – Radzymin – Tłuszcz, z odgałęzieniem do Zegrza.

Szczegółowe dane dotyczące powierzchni gmin tworzących obszar LGD oraz liczby ludności według faktycznego miejsca zamieszkania przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Powierzchnia oraz ludność obszaru

L.P.	Gmina wchodząca w skład LGDZZ	Powierzchnia ogółem (km ²)	Ludność ogółem (osoba)
1.	Dąbrówka(gmina wiejska)	109	7 772
2.	Jabłonna (gmina wiejska)	65	17 531
3.	Nieporęt (gmina wiejska)	96	13 466
4.	Serock (gmina miejsko-wiejska)	110	13 676
5.	Somianka (gmina wiejska)	118	5 591
6.	Radzymin (gmina miejsko-wiejska)	130	24 548
7.	Wieliszew (gmina wiejska)	105	12 145
Razem obszar LGD		733	94 729

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS, stan na 31 grudnia 2013 roku

3. Mapa:

Lokalna Grupa Działania Zalewu Zegrzyńskiego

4. Opis procesu tworzenia partnerstwa

Historia tworzenia partnerstwa sięga roku 2006, kiedy to w dniu 21 lutego 2006 roku została powołana przez trzy podmioty: Społeczny Komitet Pomocy Miastu i Gminie Serock, Stowarzyszenie *Młodzi dla rozwoju* – EMKA z Wieliszewa i Stowarzyszenie Rozwoju Lokalnego w Gminie Nieporęt, Lokalna Grupa Działania o nazwie Związek Stowarzyszeń *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego*.

Idea powstania Lokalnej Grupy Działania w formie związku stowarzyszeń narodziła się podczas spotkań z mieszkańcami, organizowanymi przez gminę Wieliszew we współpracy z gminami Serock i Nieporęt. Mieszkańcy obszaru LGD już kilka lat wcześniej współpracowali przy realizacji różnorodnych przedsięwzięć. Współpraca ta miała charakter nieformalny. Możliwość realizacji Pilotażowego Programu LEADER+ (PPL+) i potencjalne korzyści dla obszaru sprawiły, że wiele grup sformalizowało swoją działalność i jako stowarzyszenia, skupione wokół realizacji konkretnych celów, wyraziły wolę sformalizowania także swojej współpracy. W rezultacie uczestnictwa w projekcie w ramach Schematu I PPL+ utworzyły one Lokalną Grupę Działania. Umowę na realizację Schematu I z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi zawarła i realizowała gmina Wieliszew.

Następnie, LGD *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego* z powodzeniem wzięła udział w konkursie na udział w Schemacie II PPL+. Realizacja Schematu II w okresie 28.03.2007 – 14.02.2008, a następnie przygotowania do udziału w Osi 4 - LEADER Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 zintensyfikowały proces rozwoju partnerstwa. Realizowane przez LGD na obszarze gmin: Jabłonna, Nieporęt, Serock i Wieliszew zadania w ramach Schematu II PPL+ spopularyzowały cele i działalność LGD *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego* wśród mieszkańców, instytucji i organizacji tych gmin, a jednocześnie zwróciły uwagę sąsiadujących gmin z powiatu wołomińskiego: Dąbrówka i Radzymina. Przeprowadzone w maju i czerwcu 2007 roku spotkania informacyjno-aktywizujące w sześciu gminach przybliżyły ich mieszkańcom cele Osi 4 – LEADER PROW i możliwości wsparcia w jej ramach oddolnych działań na rzecz lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego. W rezultacie dwie w/w gminy powiatu wołomińskiego zgłosiły akces do LGD, a liczna grupa mieszkańców, firm i organizacji z sześciu gmin wystąpiła w wnioskiem o członkostwo w LGD, w związku z czym liczba członków wzrosła do 108.

Aktywne działania LGD *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego* na rzecz rozwoju obszaru położonego wokół Jeziora Zegrzyńskiego, w tym m.in. jej zaangażowanie w tworzenie Lokalnej Grupy Rybackiej *Zalew Zegrzyński*, zwróciły uwagę kolejnej społeczności lokalnej na tym obszarze – leżącej w powiecie wyszkowskim gminy Somianka. Jej terytorium stanowi przedłużenie w kierunku północno-wschodnim dotychczasowego obszaru LGD – graniczy ona od wschodu z gminą Serock, a od północy – z gminą Dąbrówka. Mniej więcej od połowy 2009 roku przedstawiciele gminy Somianka żywo interesowali się działalnością LGD. Gmina przystąpiła także do powyżej wspomnianej, utworzonej w listopadzie 2009 roku, Lokalnej Grupy Rybackiej, która została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 19 lutego 2010 roku. Na zebraniu Zarządu LGD *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego*, które odbyło się w dniu 21 stycznia 2010 roku w Popowie, gmina Somianka została przyjęta w skład członków LGD.

Misja Lokalnej Grupy Działania *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego* została zdefiniowana przez jej członków w następujący sposób:

Inicjowanie i wspieranie działań społeczności obszaru Partnerstwa na rzecz ochrony bogactwa przyrodniczego, rozwoju gospodarczego, turystyki, sportu i rekreacji, z wykorzystaniem tradycji historycznej i kultury lokalnej obszaru Partnerstwa.

W latach 2009-2015 funkcjonowały oddzielnie Związek Stowarzyszeń *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego* oraz *Lokalna Grupa Rybacka Zalew Zegrzyński*. W okresie od lipca 2015 roku do marca 2016 roku Związek Stowarzyszeń *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego* realizuje operację w ramach działania „Wsparcie przygotowawcze” objętą Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, służącą przygotowaniu dokumentu Strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność na lata 2016-2023. Natomiast dawna *Lokalna Grupa Rybacka Zalew Zegrzyński* z dniem 1 września 2015 roku dokonała szeregu zmian proceduralnych, polegających m.in. na zmianie nazwy na *Lokalną Grupę Działania Zalew Zegrzyński* oraz na zmianie statutu. W ten sposób przygotowała się do udziału w konkursie na wybór strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (LSR), gdzie będzie wnioskodawcą oraz podmiotem realizującym Strategię rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność na lata 2016-2023 dla obszaru gmin: Dąbrówka, Jabłonna, Nieporęt, Serock, Somianka, Radzymin i Wieliszew.

Obydwa podmioty posiadają doświadczenie we wdrażaniu programów pochodzących ze środków unii europejskiej, które wdrażane były na obszarze tych samych gmin, tj. Dąbrówka, Jabłonna, Nieporęt, Serock, Somianka, Radzymin i Wieliszew.

W ramach realizacji operacji polegających na wdrażaniu Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach PROW 2007-2013 za pośrednictwem Związku Stowarzyszeń *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego* zostały przekazane beneficjentom środki w wysokości 10 526 765,28 złotych, co dało wsparcie 166 projektom zrealizowanym na tym obszarze. Wartości dotacji w podziale na poszczególne działania kształtują się następująco:

- Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw: 2 499 004,79 zł,
- Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej: 68 925,00 zł,
- Odnowa i rozwój wsi: 5 600 373,55 zł,
- Małe projekty: 2 358 461,94 zł.

Związek Stowarzyszeń *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego* będąc jednocześnie beneficjentem PROW 2007-2013 wydatkował środki finansowe na działania:

- Przygotowanie i realizacja projektów współpracy w wysokości 233 000,00 zł,
- Funkcjonowanie lokalnej grupy działania, nabywanie umiejętności i aktywizacja w wysokości 2 175 010,95 zł.

Lokalna Grupa Działania (dawniej Rybacka) Zalew Zegrzyński w okresie programowania 2007-2013, w ramach Programu Operacyjnego RYBY, na realizację Lokalnej Strategii Rozwoju Obszarów Rybackich udzieliła dotacji na realizację 78 wniosków w ramach czterech zakresów wsparcia na kwotę 13 440 306,25 zł:

- Na rzecz wzmocnienia konkurencyjności i utrzymania atrakcyjności obszarów zależnych od rybactwa w wysokości 9 006 734,08 zł,
- Na rzecz restrukturyzacji lub reorientacji działalności gospodarczej oraz dywersyfikacji zatrudnienia osób mających pracę związaną z sektorem rybactwa w drodze tworzenia dodatkowych miejsc pracy poza tym sektorem w wysokości 671 917,97 zł,
- Związanych z podnoszeniem wartości produktów rybactwa, rozwoju usług na rzecz społeczności zamieszkującej obszary zależne od rybactwa w wysokości 3 053 078,18 zł,
- Związanych z ochroną środowiska lub dziedzictwa przyrodniczego na obszarach zależnych od rybactwa w celu utrzymania jego atrakcyjności oraz przywracanie potencjału produkcyjnego sektora rybactwa w przypadku jego zniszczenia w wyniku klęski żywiołowej lub przemysłowej w wysokości 708 576,02 zł.

Zrealizowała również jeden międzynarodowy projekt współpracy o łącznej wartości: 147 344,78 zł. Koszty związane z funkcjonowaniem lokalnej grupy rybackiej oraz nabywaniem umiejętności i aktywizacji lokalnych społeczności wyniosły: 1 491 022,15 zł.

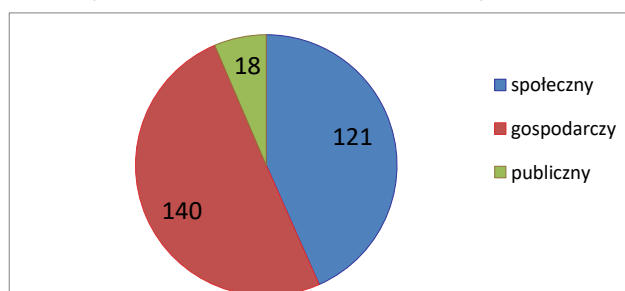
5. Opis struktury LGD (w tym charakterystyka członków LGD)

Strukturę Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania Zalew Zegrzyński tworzą: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Rada, Komisja Rewizyjna oraz Biuro Stowarzyszenia.

- **Walne Zebranie Członków:** stanowi najwyższą władzę Stowarzyszenia. Odpowiedzialne jest przede wszystkim za uchwalanie kierunków i programu działania Stowarzyszenia, podejmowanie uchwał w sprawie zatwierdzenia kierunków LSR, zatwierdzanie kryteriów wyboru operacji oraz wybór i odwołanie członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady, a także rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań finansowych Zarządu oraz podejmowanie pozostałych decyzji przewidzianych w statucie. Walne Zebranie Członków tworzą członkowie stowarzyszenia, których liczba na koniec 2015 roku wyniosła 279 osób fizycznych i podmiotów prawnych.

Strukturę członków stowarzyszenia przedstawia poniższy wykres.

Ryc. 1 Struktura członków stowarzyszenia

Dane na dzień 28.12.2015 r.

Skład WZC jest więc reprezentatywny dla specyfiki obszaru objętego LSR oraz przyjętych kierunków działania:

- o **sektor publiczny:** reprezentują przedstawiciele gmin wchodzących w skład Stowarzyszenia oraz powiatów – legionowskiego, wołomińskiego i wyszkowskiego, przedstawiciele samorządowych ośrodków kultury, sportu, itp.
- o **sektor gospodarczy:** reprezentują przedstawiciele przedsiębiorstw oraz podmiotów gospodarczych funkcjonujących na obszarze objętym LSR,
- o **sektor społeczny:** reprezentują osoby fizyczne, w tym mieszkańcy obszaru objętego LSR oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.
- **Zarząd:** składa się z 9 członków, wybieranych i odwoływanych przez Walne Zebranie Członków spośród osób fizycznych będących członkami Stowarzyszenia lub reprezentantami członka Stowarzyszenia będącego osobą prawną. Zarząd działa w imieniu Stowarzyszenia, realizując cele statutowe, kieruje całokształtem działalności Stowarzyszenia (na podstawie uchwał WZC), a także reprezentuje Stowarzyszenie i kieruje jego bieżącą działalnością w okresie między Walnymi Zebraniem. **Jeden z członków Zarządu LGDZZ jest przedstawicielem sektora rybackiego.** Ponadto w Zarządzie zasiadają przedstawiciele 7 gmin obszaru LGDZZ oraz po 3 przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego.
- **Rada:** organ decyzyjny Stowarzyszenia, do którego kompetencji należy przede wszystkim: dokonywanie oceny projektów oraz wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR. Szczegółowy opis Rady znajduje się w punkcie 6 rozdziału.
- **Komisja Rewizyjna:** wybierana jest przez Walne Zebranie Członków składa się z 3 członków WZC, którzy wybierają ze swego grona przewodniczącego. Do jej podstawowych kompetencji należy kontrolowanie działalności Stowarzyszenia, ze szczególnym uwzględnieniem działalności finansowej (w tym występowanie do Zarządu z wnioskami pokontrolnymi oraz żądanie wyjaśnień), a także dokonywanie oceny pracy Zarządu. Składa wnioski w przedmiocie absolutorium dla Zarządu na Walnym Zebraniu Członków, występuje z wnioskiem o zwołanie Nadzwyczajnego Walnego Zebrania Członków.
- **Biuro Stowarzyszenia:** jest jednostką administracyjną Stowarzyszenia, która kieruje pracami organizacyjnymi i przygotowawczymi. Prowadzi sprawy LGD, między innymi poprzez inspirowanie i podejmowanie działań na rzecz Stowarzyszenia oraz pełną obsługę w zakresie spraw administracyjnych, finansowych i organizacyjnych. Pracownicy Biura zobowiązani są do udzielania bezpłatnych konsultacji w ramach wdrażanych programów. Biurem kieruje Dyrektor Biura zatrudniony przez Zarząd Stowarzyszenia, który może z upoważnienia Zarządu reprezentować Stowarzyszenie na zewnątrz w granicach umocowania.

6. Opis składu organu decyzyjnego

Organem decyzyjnym Stowarzyszenia jest Rada Lokalnej Grupy Działania Zalew Zegrzyński, składająca się z **10 osób**. Do kompetencji Rady należy przede wszystkim: dokonywanie oceny projektów oraz wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR, a także ustalanie kwoty wsparcia.

Skład Rady reprezentowany jest przez przedstawicieli każdego sektora, przy czym ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji.

Reprezentatywność poszczególnych sektorów wygląda w następujący sposób:

- **Sektor publiczny** – reprezentowany jest przez 2 osoby (20%);
- **Sektor społeczny** – reprezentowany jest przez 4 osoby (40%);
- **Sektor gospodarczy** - reprezentowany jest przez 4 osoby (40%).

W tym **sektor rybacki** reprezentowany jest przez 4 osoby **co stanowi 40%** składu Rady. Mieszkańcy w liczbie 6 osób, stanowią 60% składu organu, pozostałe 4 osoby związane są z obszarem LGDZZ bądź poprzez wykonywaną pracę bądź działalność społeczną.

Sektor publiczny stanowi **mniej niż 30%** składu organu decyzyjnego. W składzie Rady znajduje się czterech przedsiębiorców, **w tym jeden reprezentujący sektor rybacki, dwie kobiety i trzy osoby posiadające**

mniej niż 35 lat. Ponadto każda z 7 gmin posiada swojego przedstawiciela w składzie Rady. Jest nim mieszkaniec, osoba związana pracą bądź działalnością społeczną na rzecz obszaru LGDZZ.

W celu profesjonalnej realizacji zadań stowarzyszenia LGDZZ oraz podnoszenia wiedzy i kompetencji członków organu decyzyjnego zaprojektowany został plan szkoleń. Szkolenia te mogą być organizowane i prowadzone we wszystkich pozaszkolnych formach dydaktycznych (w tym jako zajęcia warsztatowe, seminaria, konferencje oraz kursy). Corocznie plan szkoleń przygotowujemy będzie w oparciu o zgłoszone przez przedstawicieli organu decyzyjnego zapotrzebowania na szkolenia. W 2016 roku przewidziane są szkolenia z zakresu procedur oceny i wyboru operacji.

7. Charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Decyzje Rady, w szczególności decyzje w sprawach związanych z oceną i wyborem operacji, podejmowane są w formie uchwały zwykłą większością głosów (każdy członek Rady dysponuje jednym głosem). Tryb głosowania określają procedury wyboru – decyzje podejmowane są poprzez wypełnienie karty oceny operacji.

Warunkiem koniecznym dla prawidłowości przeprowadzenia procesu decyzyjnego jest zagwarantowanie przedstawicielstwa każdego z sektorów (społecznego, gospodarczego i publicznego). Zarząd stowarzyszenia LGDZZ prowadzi ponadto rejestr interesów, bazujący na oświadczeniach przedstawicieli organu decyzyjnego. Członkowie Rady są zobowiązani zachować bezstronność w wyborze operacji. Członek Rady lub jego reprezentant, który jest wnioskodawcą wybieranej przez Radę operacji, reprezentuje wnioskodawcę, zachodzi pomiędzy nim a wnioskodawcą stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jest z nim spokrewniony, jest osobą fizyczną reprezentującą przedsiębiorstwo powiązane z przedsiębiorstwem reprezentowanym przez wnioskodawcę lub zgłosi inne powiązanie z daną operacją lub co do którego zachodzi podejrzenie stronniczości przy wyborze danej operacji, zostaje wykluczony z tego wyboru. Regulamin zakłada ponadto obowiązek wyłączenia członków Rady w przypadku stwierdzenia innych powiązań. Na podstawie deklaracji, Przewodniczący Rady wraz z Sekretarzem Rady kontroluje czy skład rady obecny na posiedzeniu pozwala na zachowanie paritetów. **Tym samym, ani władze publiczne, ani żadna pojedyncza grupa interesu, nie posiada więcej niż 49% praw głosu w podejmowaniu decyzji przez organ decyzyjny.**

Dla zapewnienia prawidłowości wyborów dokonanych przez członków Rady LGD Zalew Zegrzyński przewidziane są także działania dyscyplinujące w przypadku gdy członek organu decyzyjnego opuścił 3 kolejne posiedzenia Rady bez usprawiedliwienia lub nierzetelnie wywiązuje się z powierzonych mu obowiązków.

8. Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD z podaniem sposobu ich uchwalania i aktualizacji oraz opisem głównych kwestii, które będą w nich zawarte.

Głównymi dokumentami regulującymi funkcjonowanie LGD Zalew Zegrzyński są: Statut stowarzyszenia o nazwie Lokalna Grupa Działania Zalew Zegrzyński, Regulamin funkcjonowania Rady LGD Zalew Zegrzyński (organ decyzyjny), Regulamin pracy Zarządu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Zalew Zegrzyński, Regulamin pracy Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Zalew Zegrzyński oraz Regulamin Organizacyjny Biura LGDZZ.

- **Statut reguluje najważniejsze kwestie funkcjonowania Stowarzyszenia:** nazwę stowarzyszenia, teren działania i siedzibę stowarzyszenia, cele i sposoby ich realizacji, sposób nabywania i utraty członkostwa, przyczyny utraty członkostwa oraz prawa i obowiązki członków, a także wskazuje władze stowarzyszenia, tryb dokonywania ich wyboru, uzupełniania składu oraz ich kompetencje, sposób reprezentowania stowarzyszenia oraz zaciągania zobowiązań majątkowych, a także warunki ważności jego uchwał, sposób uzyskiwania środków finansowych oraz ustanawiania składek członkowskich, zasady dokonywania zmian statutu oraz sposób rozwiązania się stowarzyszenia. Wskazuje ponadto organ nadzoru nad stowarzyszeniem, jakim jest Marszałek Województwa Mazowieckiego, a także określa organ LGD kompetentny w zakresie uchwalenia LSR (WZC) i jej aktualizacji (Zarząd).
- **Regulamin funkcjonowania Rady reguluje najważniejsze kwestie w zakresie funkcjonowania tego organu.** Rada LGDZZ powoływana jest przez Walne Zebranie Członków. Dokument regulaminu zawiera przede wszystkim szczegółowe kompetencje Rady, zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego, rozwiązania dotyczące wyłączenia z oceny operacji (sposób

wyłączenia członka organu z oceny), zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji, zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego, zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego.

- **Regulamin pracy Zarządu** zawiera zapisy dotyczące przede wszystkim kompetencji Zarządu, zasad organizacji posiedzeń, zasad protokołowania posiedzeń.
- **Regulamin pracy Komisji Rewizyjnej zawiera regulacje w prawie szczegółowych kompetencji organu**, zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Komisji, zasad prowadzenia działań kontrolnych, zasad protokołowania posiedzeń.
- **Regulamin Biura** określa zasady funkcjonowania Biura stowarzyszenia, w tym uprawnienia dyrektora biura, podział zadań (oraz metody pomiaru) w zakresie doradztwa zasady zatrudniania pracowników (w tym zasady naboru i weryfikacji dokumentów, pracy komisji Rekrutacyjnej, ogłaszania informacji o wynikach naboru, zasady wynagradzania pracowników, zawiera regulacje w zakresie **polityki bezpieczeństwa danych osobowych stowarzyszenia Zalew Zegrzyński**, regulującą zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji LGD, a także zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych. Tym samym **Regulamin Biura stowarzyszenia LGDZZ określa szczegółowo podział zadań pracowników biura, a także zapewnia adekwatność wymagań przypisanych poszczególnym stanowiskom do przewidzianych obowiązków. Wyznaczono także zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy, a także przewidziano metody ich pomiaru. Podobnie jak w przypadku Rady LGDZZ , także dla pracowników biura zaprojektowany został plan szkoleń.**

II. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

Do opracowania LSR wykorzystane zostały dane z konsultacji społecznych przeprowadzonych na obszarze objętym LSR, dotyczące:

- **terytorium LGD** (np. położenie, powiązania komunikacyjne, walory i stan środowiska, infrastruktura techniczna itp.) – cechy, problemy i potrzeby;
- **gospodarki i rynku pracy** (aktywność zawodowa, przedsiębiorczość, różnorodność gospodarki, konkurencyjność gospodarki, jej innowacyjność, ekologiczność, ilość i jakość miejsc pracy, najważniejsze branże, najwięksi pracodawcy, jakość rolnictwa itp.) – cechy, problemy i potrzeby;
- **sektora społecznego** (np. demografia, edukacja, współpraca, aktywność społeczna, samorząd, infrastruktura społeczna, dziedzictwo kulturowe, zamożność, patologie itp.) – cechy, problemy i potrzeby;
- **grup defaworyzowanych, w tym ze względu na dostęp do rynku pracy** – cechy, problemy i potrzeby;
- **sektora rybackiego** – cechy, problemy i potrzeby;
- **celów i wskaźników** dla działań w ramach LSR oraz planu działania;
- **zasad wyboru operacji** i ustalania kryteriów wyboru;
- **zasad monitorowania i ewaluacji** realizacji LSR i funkcjonowania LGD;
- **planu komunikacyjnego** w odniesieniu do realizacji LSR.

Na każdym etapie prac nad opracowaniem LSR zostały **wykorzystane** następujące **partycypacyjne metody konsultacji** (daty spotkań/okresy badań, ilość uczestników):

Etap I. Diagnoza i analiza SWOT

- Spotkanie z sołtysami w gminie Serock (11 marca 2015 r., liczba uczestników: 28);
- Warsztaty strategiczne w 7 gminach obszaru LGD (173 uczestników);

Tabela 2. Warsztaty strategiczne

Gmina	Data	Miejsce	Liczba osób
Serock	16.07.2015	Urząd Miasta i Gminy Serock	43
Wieliszew	17.07.2015	Centrum Kultury w Łajskach	18
Somianka	21.07.2015	Gminny Ośrodek Kultury	16
Nieporęt	22.07.2015	Urząd Gminy Nieporęt	25
Jabłonna	23.07.2015	Gminne Centrum Kultury i Sportu w Jabłonie	21
Dąbrówka	24.07.2015	Gminne Centrum Kultury w Dąbrówce	29
Radzymin	27.07.2015	Urząd Miasta i Gminy Radzymin	21

- Badanie ankietowe (ankieta internetowa – OMIKRON) mieszkańców obszaru LGD (okres: 09.09-10.10. 2015, liczba uczestników: 109)
- Wywiady pogłębione – okres: 01.10- 10.10. 2015, liczba uczestników: 8
- Punkt konsultacyjny w Biurze LGD (uwagi mieszkańców zgłaszane osobiście, e-mailowo i telefonicznie – okres: 01.10 –10.10.2015, liczba uczestników: 20)
- Spotkanie konsultacyjne z sektorem rybackim (08.10. 2015, liczba uczestników: 5)

Etap II. Określanie celów i wskaźników LSR oraz opracowanie planu działania

- Grupy fokusowe „Gospodarka i rynek pracy” (12.10.2015, bud. Starostwa w Legionowie, 38 osób) oraz „Społeczeństwo i włączenie społeczne” (12.10.2015, Starostwo w Legionowie, 16 osób)
- Badanie ankietowe (ankieta internetowa OMIKRON) mieszkańców obszaru LGD – okres: 22.10.-30.10. 2015, liczba uczestników: 73
- Wywiady pogłębione – okres: 12.10- 18.10. 2015, liczba uczestników: 8
- Punkt konsultacyjny w Biurze LGD (uwagi mieszkańców zgłaszane osobiście, e-mailowo i telefonicznie - okres: 12.10- 18.10. 2015, liczba uczestników: 20)
- Spotkanie konsultacyjne z sektorem rybackim (Data 12.10.2015, liczba uczestników: 4)
- VII Powiatowy Zjazd Sołtysów, zakres temat. Etapy I-II (2.10. 2015r., Zegrze Południowe, ok. 200 osób)

Etap III. Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru

- Grupy fokusowe „Gospodarka i rynek pracy” (27.10.2015, Ośrodek Kultury Łajski, 18 osób) oraz „Społeczeństwo i włączenie społeczne” (27.10.2015, Ośrodek Kultury Łajski, 15 osób)
- Badanie ankietowe mieszkańców obszaru LGD – okres: 1-31.10.2015, liczba uczestników: 30
- Wywiady pogłębione - okres: 1-31.10. liczba uczestników: 8
- Punkt konsultacyjny w Biurze LGD (uwagi mieszkańców zgłaszane osobiście, e-mailowo i telefonicznie - okres: 15-31.10. 2015, liczba uczestników: 20)
- Spotkanie konsultacyjne z sektorem rybackim (OM PZW – Warszawa, 26.10.2015, liczba uczestników: 18)
- I Radzymińskie Spotkanie Biznesu – referat i prezentacja nt. „Wsparcie dla przedsiębiorczości w programie LEADER w latach 2014- 2020). Etapy I-III (28.10. 2015 r., Emilianów, liczba uczestników: 216 osób)

Etap IV. Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji

- Grupa fokusowa „Monitoring i ewaluacja”, (03.11.2015, Biuro LGD, 10 osób)
- Badanie ankietowe mieszkańców obszaru LGD - okres: 02-13.11. 2015, liczba uczestników: 20
- Wywiady pogłębione - okres: 02-13.11. 2015, liczba uczestników: 10
- Punkt konsultacyjny w Biurze LGD (uwagi mieszkańców zgłaszane osobiście, e-mailowo i telefonicznie - okres: 02-13.11.2015, liczba uczestników: 15)
- Spotkanie konsultacyjne z sektorem rybackim (03.12.2015, liczba uczestników: 5)
- XII Sesja Rady Powiatu w Legionowie, 27.11.2015 r., Zaprezentowanie stanu prac nad tworzeniem LSR. Etapy I-IV (Starostwo Powiatowe w Legionowie, ok. 50 osób)

Etap V. Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR

- Grupa fokusowa „Komunikacja” (13.12.2015, Biuro LGD, 8 osób)
- Badanie ankietowe mieszkańców obszaru LGD - okres: 1-18.12. 2015, liczba uczestników: 20
- Wywiady pogłębione - okres: 1-18.12.2015, liczba uczestników: 10
- Punkt konsultacyjny w Biurze LGD (uwagi mieszkańców zgłaszane osobiście, e-mailowo i telefonicznie - okres: 1-24.12. 2015, liczba uczestników: 18)
- Spotkanie konsultacyjne z sektorem rybackim (23.12.2015, liczba uczestników: 6)

- XIII Sesja Rady Powiatu w Legionowie, 18.12.2015 r., temat: Zaprezentowanie LSR, oraz kryteriów wyboru projektów. Etap V (Starostwo Powiatowe w Legionowie, ok. 50 osób)

Tabela 3. Wyniki przeprowadzonej analizy wniosków z konsultacji

Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji
Rosnący poziom bezrobocia w tym szczególnie w najstarszych grupach wiekowych.	Potrzeba stworzenia większej liczby miejsc pracy na obszarze LGD oraz promocji osób 50+ na rynku pracy.
Zbyt niski w stosunku do potrzeb poziom innowacyjności i profesjonalizmu przedsiębiorstw.	Potrzeba edukacji przedsiębiorców dla zwiększenia ich profesjonalizmu i innowacyjności.
Niewystarczający poziom promocji oferty lokalnych firm i potencjału inwestycyjnego obszaru.	Potrzeba zintegrowanej promocji oferty lokalnych firm i potencjału inwestycyjnego obszaru.
Nieefektywna, indywidualna promocja produktów turystycznych obszaru, brak współpracy podmiotów turystycznych w tworzeniu ich ofert; niedostatek markowych produktów obszaru.	Potrzeba inicjowania współpracy podmiotów turystycznych w zakresie rozwoju ich produktów i ich promocji.
Braki w niekomercyjnej infrastrukturze rekreacyjnej i turystycznej.	Potrzeba uzupełnienia infrastruktury dla zwiększenia atrakcyjności rekreacyjnej obszaru.
Mała opłacalność produkcji rolniczej, potencjał dla produkcji spożywczej (rynek aglomeracji warszawskiej); zapotrzebowanie na produkty lokalne (turystyka).	Potrzeba stworzenia rolnikom możliwości dodatkowych przychodów
Niska opłacalność działalności rybackiej wynikająca z niskiej wartości dodanej hurtowej sprzedaży nieprzetworzonych ryb.	Potrzeba zwiększenia opłacalności działalności rybackiej poprzez rozwój łańcucha dostaw ryb przez sektor i zwiększenie wartości dodanej.
Niska opłacalność działalności rybackiej, sezonowość pracy rybaków.	Potrzeba zwiększenia przychodów sektora poprzez rozwój komplementarnych usług turystycznych.
Niska świadomość społeczności lokalnej dot. rybackiego dziedzictwa kulturowego i znaczenia sektora rybackiego na Jeziorze Zegrzyńskim dla gospodarki i ekologii obszaru.	Potrzeba zwiększenia tej świadomości dla lepszego funkcjonowania sektora – utrzymania rybackiej funkcji Jeziora Zegrzyńskiego.
Niski poziom współpracy między organizacjami społecznymi, JST i przedsiębiorcami oraz między tymi sektorami ograniczający ich potencjał sprawczy.	Potrzeba inicjowania współpracy między organizacjami społecznymi, JST i przedsiębiorcami oraz między tymi sektorami.
Niski poziom integracji społecznej, identyfikacji nowych mieszkańców z obszarem oraz aktywności społecznej.	Potrzeba integracji społecznej, zwiększania identyfikacji nowych mieszkańców z obszarem oraz aktywności społecznej.
Cenne dziedzictwo kulturowe obszaru podlegające degradacji, groźba utraty tożsamości w rezultacie zmian cywilizacyjnych i napływu dużej liczby osób spoza obszaru.	Potrzeba ochrony materialnego i niematerialnego dziedzictwa, zachowania i budowania tożsamości lokalnej.
Braki kompetencji kluczowych, społecznych i zawodowych jako jedna z głównych przyczyn bezrobocia na obszarze.	Potrzeba podniesienia poziomu kompetencji kluczowych, społecznych i zawodowych mieszkańców obszaru.
Relatywnie duży odsetek grup defaworyzowanych w dostępie do rynku	Potrzeba wykorzystania potencjału grup defaworyzowanych dla rozwoju społeczno-

pracy, alienacja tych grup.	gospodarczego oraz ograniczenia ich alienacji.
Relatywnie duży odsetek grup defaworyzowanych pod względem możliwości rozwoju osobistego i udziału w życiu społecznym, alienacja tych grup.	Potrzeba uwrażliwienia społeczności lokalnej na problemy grup defaworyzowanych, aktywizacji społecznej i integracji tych grup.
Niska świadomość ekologiczna oraz przyczyn i skutków zmian klimatycznych części mieszkańców i instytucji obszaru LGD.	Potrzeba podniesienia poziomu świadomości ekologicznej oraz przyczyn i skutków zmian klimatycznych mieszkańców i instytucji obszaru.
Brak współpracy i długofalowej wizji rozwoju obszaru ulegającego bardzo silnej antropopresji, grożące zniszczeniem jego walorów.	Potrzeba inicjowania współpracy na rzecz długofalowej wizji rozwoju obszaru chroniącego jego walory.
Zanieczyszczenie powietrza na obszarze LGD spowodowane emisją z palenisk domowych i środków transportu.	Potrzeba ograniczania poziomu zanieczyszczenia powietrza przez wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań i technologii w zakresie gospodarki niskoemisyjnej.
Występowanie zjawiska kłusownictwa, gł. ryb drapieżnych; nadmierna populacja ryb powodujących eutrofizację wód; zanieczyszczanie wód.	Potrzeba skutecznej walki z kłusownictwem i zanieczyszczaniem wód oraz odłowów regulacyjnych dla powstrzymania eutrofizacji wód.

III. DIAGNOZA - OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

Diagnoza obszaru LGD *Zalew Zegrzyński* jest oparta na **informacjach pochodzących od interesariuszy procesu rozwoju obszaru LGD**: JST, instytucji publicznych (PUP), policji, organizacji społecznych, przedsiębiorców, mieszkańców, będących efektem spotkań konsultacyjnych, grup fokusowych, wywiadów indywidualnych i ankiet, materiałach opracowanych przez LGD w trakcie jej blisko 10-letniej działalności na rzecz rozwoju obszaru, **informacjach statystycznych GUS** i PUP oraz **inne materiałach źródłowych**. Pozwoliły one na określenie cech obszaru i jego społeczności oraz problemów i potrzeb tej społeczności, co z kolei posłużyło zdefiniowaniu logiki interwencji w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju.

1. Opis obszaru LGD

Mapa obszaru objętego działalnością LGD Zalew Zegrzyński

LGD *Zalew Zegrzyński* obejmuje swoją działalnością położony w widłach Bugu, Narwi i Wisły, graniczący z Warszawą, obszar stanowiący w większości część jej obszaru metropolitalnego. Obszar LGD leży w warszawskim węźle komunikacyjnym, przecinają go: międzynarodowa droga E-67 Warszawa –

Kowno, drogi krajowe - nr 61 Warszawa – Augustów i nr 62 Strzelno – Włocławek – Płock – Wyszaków oraz linia kolejowa Warszawa – Gdańsk. Środkowo-wschodnią część przecina lokalna linia kolejowa Legionowo – Radzymin – Tłuszcz, z odgałęzieniem do Zegrza.

1.1 Atrakcyjność przyrodnicza obszaru LGD

Teren objęty LSR ma charakter nizinny, ale dość urozmaicony dzięki dolinom przecinających go rzek i kulminacjom w postaci ostańców wzgórz morenowych i kemowych. Charakterystyczną jego cechą jest bardzo znaczący, unikalny na Mazowszu, udział wód w jego powierzchni wynoszący około 8 %. Wynika on z faktu, że przez obszar LGD przepływają aż trzy z czterech największych rzek Polski: Wisła, Narew i Bug. Wody dwóch ostatnich zostały w 1964 roku spiętrzone zaporą w Dębem, tworząc Jezioro Zegrzyńskie, popularnie zwane Zalewem. Sieć hydrograficzną tworzą ponadto: Kanał Żerański, łączący szlaki żeglugowe rzek Wisły i Narwi, kanały: Bródnowski, Wieliszewski i Komornicki oraz mniejsze ciek: Rządza, Czarna, Klusówka i małe zbiorniki wodne – jeziora: Klucz, Góra, Olszewskie, Drzążewo, Wieliszewskie, Kwietniówka, Przerwaniec, Parów Koński oraz stare koryto Bugu.

Obszar LGD cechuje też wysoki, jak na warunki środkowego Mazowsza, wskaźnik lesistości, wynoszący 24,81%. Dla porównania grunty leśne na Mazowszu zajmują średnio 23% powierzchni regionu, , ale w jego centralnej części z reguły nie przekraczają 15% (*dane: Rocznik Statystyczny Województwa Mazowieckiego 2014*).

O walorach przyrodniczych i krajobrazowych obszaru LGD świadczy objęcie znacznej jego części (57%) ochroną prawną. Na formy tej ochrony składają się: **Warszawski Obszar Chronionego Krajobrazu** (zajmujący 46% powierzchni obszaru LGD), **9 obszarów Natura 2000**: Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk **Ostoja Nadbużańska**, Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków **Dolina Środkowej Wisły**, Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków **Dolina Dolnego Bugu**, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk **Puszcza Biała**, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk **Łęgi Czarnej Strugi**, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk **Forty Modlińskie**, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk **Krogulec**, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk **Kampinoska Dolina Wisły**, Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk **Świetliste dąbrowy i grądy w Jabłonninie**. Łącznie obszary Natura 2000 zajmują ponad 9% powierzchni obszaru LGD.

O atrakcyjności przyrodniczej obszaru stanowi też utworzenie na nim aż **10 rezerwatów przyrody**. Są to: rezerwat leśny **Wąwóz Szaniawskiego**, rezerwat leśny **Zegrze**, rezerwat leśny **Jabłonna**, rezerwat leśny **Łęgi Czarnej Strugi**, rezerwat leśny **Bukowiec Jabłonowski**, rezerwat florystyczny **Wieliszewskie Łęgi** (najbogatsze stanowisko storczyków w województwie), rezerwat leśny **Puszcza Słupecka**, rezerwat leśny **Jadwisin**, rezerwaty ornitologiczne na Wiśle: **Ławice Kiełpińskie** i **Kępy Kazuńskie**. Liczne (173) są także pomniki przyrody, głównie drzewa i ich skupiska oraz glazy narzutowe.

1.2 Walory kulturowe obszaru LGD

Obszar objęty LSR jest zamieszkiwany od pradawnych czasów. Najstarsze ślady osadnictwa, pochodzące sprzed 8.000 lat p.n.e., zostały odnalezione na terenie wsi Komornica w gminie Wieliszew (tzw. kultura komornicka – jedna z najstarszych odkrytych na kontynencie europejskim). W średniowieczu znaczna część obszaru należała do biskupów płockich i książąt mazowieckich, później część ziem przeszła w ręce rodów magnackich, m.in. Nałęczów, Poniatowskich, Potockich, Radziwiłłów, Krasińskich. Okresem historycznym, który najdobitniej zaznaczył się w świadomości mieszkańców obszaru i żyjącym w niej do dziś, jest okres odzyskiwania i utrwalania, po 123 latach rozbiorów, niepodległości przez Państwo Polskie – od utworzenia przez Józefa Piłsudskiego Legionów po Kampanię Wrześniową 1939 roku. Ważnym wydarzeniem okresu międzywojennego było powstanie na terenie gminy Jabłonna, wokół koszar legionowych, nowego (z czasem samodzielnego) organizmu miejskiego – Legionowa. Okolice Radzymina były teatrem Bitwy Warszawskiej w sierpniu 1920 roku, zwanej potocznie „Cudem nad Wisłą”, kiedy to armia polska pod dowództwem Józefa Piłsudskiego zatrzymała u bram Warszawy nacierającą z impetem bolszewicką Armię Czerwoną. Lata okupacji hitlerowskiej poskutkowały eksterminacją miejscowej ludności żydowskiej.

Świadectwem burzliwej historii i wojskowej roli, jaką odegrał w niej obszar, są na nim i w bezpośrednim sąsiedztwie zabytki militarne: forty w Benjaminowie, Zegrzu, Dębem, Janówku, Pomiechówku i Modlinie. Obszar zachował też znaczącą ilość obiektów, które świadczą o bogactwie jego kultury. Są to m.in.: średniowieczny zespół urbanistyczny Serocka i późnogotycki kościół parafialny, zespół pałacowo-parkowy Poniatowskich w Jabłonninie, kościół pw. NMP Niepokalanego Poczęcia z 1651 r. w Nieporęciu, wotum Jana Kazimierza po zwycięstwie nad Szwedami, drewniany, barokowy kościół z 1758

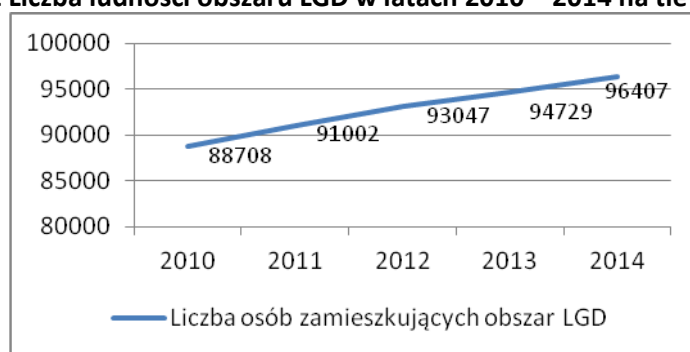
roku w Barcicach (gm. Somianka), neogotycki pałac Skarzyńskich w Popowie (gm. Somianka), pałace Radziwiłłów w Zegrzu i Jadwisinie (gm. Serock), neogotycki kościół z 1865 r. w Chotomowie (gm. Jabłonna), neobarokowy kościół z 1899 r. w Woli Kiełpińskiej (gm. Serock), cmentarz żydowski w Serocku, monumentalna, klasycystyczna kaplica na cmentarzu parafialnym w Wieliszewie z 1834 roku, zespół pałacowy w Ślężanach z lat 1880-1889 (gm. Dąbrówka). Świadectwem minionej kultury włościańskiej m.in. obszaru LGD są obiekty zgromadzone w skansenie w Kuligowie (gm. Dąbrówka), zaś cywilnej sztuki inżynierskiej - Kanał Żerański i zapora na Narwi w Dębem z hydroelektrownią o mocy 20 MW.

2. Kapitał społeczny obszaru LGD Zalew Zegrzyński

2.1. Demografia

Sąsiedztwo aglomeracji warszawskiej i atrakcyjność przyrodnicza obszaru sprawiają, że zachodzi na nim bardzo intensywny proces osadnictwa. W krótkim okresie 2010–2014 liczba jego mieszkańców wzrosła o prawie 8.000, czyli prawie 9%! Wzrost ten dotyczył wszystkich gmin obszaru, poza najbardziej peryferyjną, rolniczą – Somianką. W tym samym okresie liczba mieszkańców obszarów wiejskich Mazowsza wzrosła tylko o 1%.

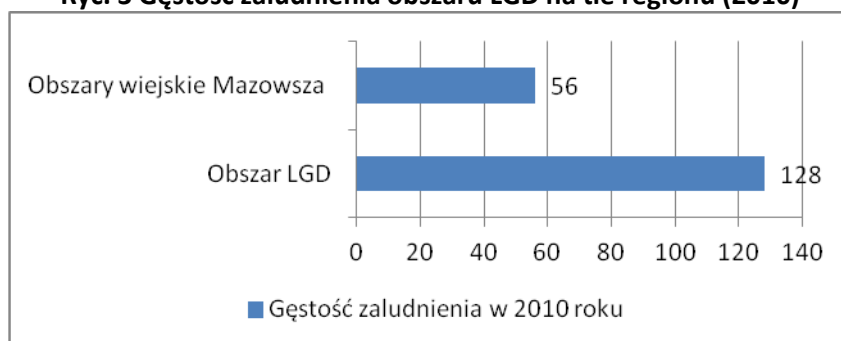
Ryc. 2 Liczba ludności obszaru LGD w latach 2010 – 2014 na tle regionu

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, stan na 31 grudnia wg faktycznego miejsca zamieszkania

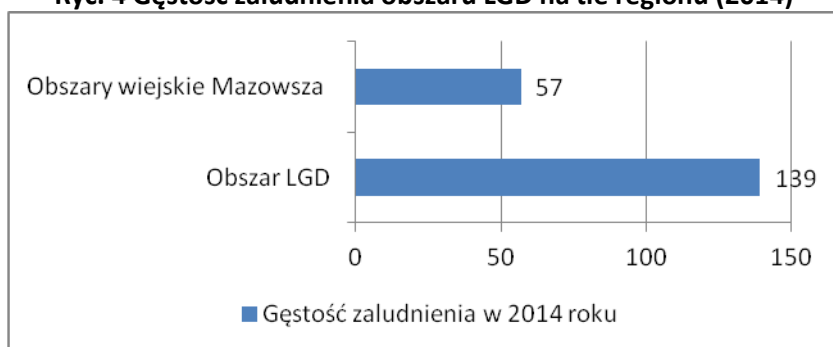
Tak duży przyrost populacji poskutkowało wzrostem gęstości zaludnienia obszaru ze 128 do 139 osób/km², podczas gdy gęstość zaludnienia obszarów wiejskich Mazowsza wzrosła minimalnie i była ponad dwukrotnie niższa.

Ryc. 3 Gęstość zaludnienia obszaru LGD na tle regionu (2010)

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

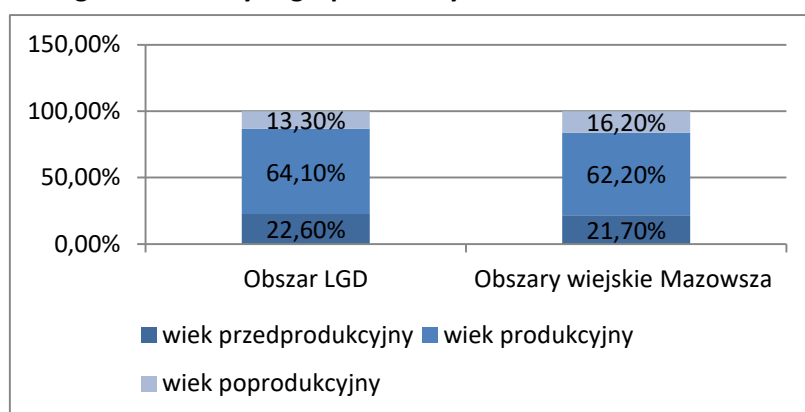
Ryc. 4 Gęstość zaludnienia obszaru LGD na tle regionu (2014)

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

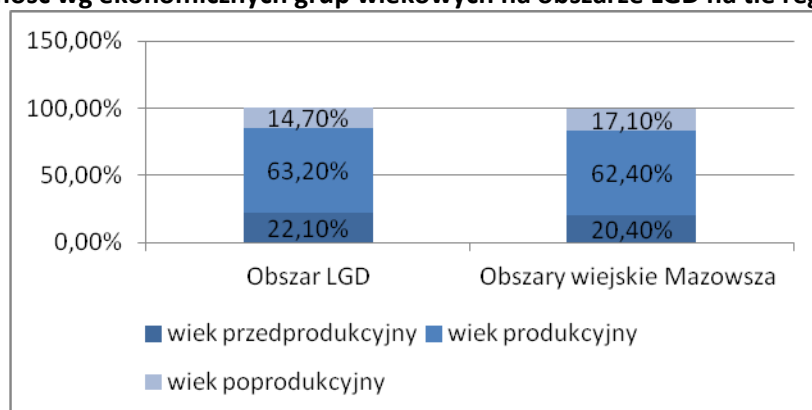
Struktura wiekowa społeczności obszaru LGD mierzona udziałem poszczególnych ekonomicznych grup wiekowych w populacji ogółem jest na tle obszarów wiejskich Mazowsza (wartości w nawiasach) bardzo korzystna. Udział grupy w wieku przedprodukcyjnym wynosił w 2014 roku 22,1 % (20,4%), w wieku produkcyjnym – 63,2% (62,4%), natomiast w wieku poprodukcyjnym – 14,7% (17,1%). Porównanie danych z 2014 roku z tymi dla 2010 roku pokazuje jednak, że na obszarze LGD, tak samo jak na wiejskich obszarach Mazowsza (i nie tylko) zachodzi proces starzenia się ludności: spadł udział mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym (na wiejskim Mazowszu ta grupa nieznacznie wzrosła), a wzrósł (na obszarze LGD – wyraźniej) udział grupy w wieku poprodukcyjnym.

Ryc. 5 Ludność wg ekonomicznych grup wiekowych na obszarze LGD na tle regionu (2010)

Opracowanie własne; źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Ryc. 6 Ludność wg ekonomicznych grup wiekowych na obszarze LGD na tle regionu (2014)

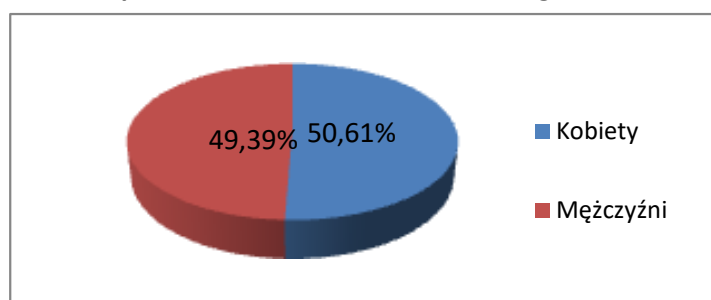

Opracowanie własne; źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Udział kobiet w ogólnej populacji obszaru LGD wynosił, zarówno w 2010, jak i 2014 roku, 50,61%, co daje współczynnik feminizacji na poziomie około 102,5 kobiety na 100 mężczyzn. Może to być efekt

obecności na obszarze dwóch ośrodków miejskich, preferowanych przez kobiety jako miejsce życia, co potwierdzają dane dla gmin wiejskich Mazowsza (współczynnik 100/100).

Ryc. 7 Struktura płci ludności obszaru LGD na tle regionu w 2014 roku

Opracowanie własne; źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Populację obszaru LGD cechuje bardzo wyraźny ujemny przyrost naturalny, dużo więc niższy niż na obszarach wiejskich Mazowsza. Jest więc oczywiste, że szybki wzrost liczby mieszkańców obszaru to zasługa wyłącznie wysokiego salda migracji, co potwierdzają dane statystyczne. Ta duża liczba osób napływających na obszar to skutek mody na zamieszkiwanie na atrakcyjnych przyrodniczo obszarach i podwarszawskiego położenia obszaru – stamtąd na ogół pochodzą lub tam na ogół pracują przybywający na obszar LGD.

Tabela 4. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców na obszarze LGD w latach 2010 – 2014 na tle regionu

Rok (stan na 31.12)	2010	2011	2012	2013	2014
Obszar LGD	-5,7	-32,3	-20	-13,4	-17,3
Obszary wiejskie Mazowsza	0,7	-0,1	0,0	-0,2	0,1

Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 5. Migracje na obszarze LGD w latach 2010 – 2014

Rok (stan na 31.12)	2010	2011	2012	2013	2014
Zameldowania	3169	2959	2559	2619	2545
Wymeldowania	1019	1016	969	1177	1083
Saldo migracji	2150	1943	1590	1442	1462

Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS

Tabela 6. Saldo migracji na 1000 osób na obszarze LGD w latach 2010 – 2014 na tle regionu

Rok (stan na 31.12)	2010	2011	2012	2013	2014
Obszar LGD	22	18	14	13	13
Obszary wiejskie Mazowsza	4,4	3,5	3,3	3,2	2,6

Opracowanie własne; źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.2 Poziom wykształcenia

Ze względu na brak danych dotyczących wykształcenia na poziomie gmin można przyjąć jako przybliżony wskaźnik dane dla powiatów, które obarczone są zapewne lekką nadreprezentacją lepiej wykształconych grup. Wg tych danych cechuje nieco większy niż dla Mazowsza (mimo efektu Warszawy) i wyraźnie większy niż dla kraju udział osób z wyższym wykształceniem (powiat wyszkowski o słabszym wskaźniku reprezentuje na obszarze LGD tylko jedna, mało ludna gmina). Jeszcze większa na korzyść obszaru różnica dotyczy grupy z wykształceniem średnim i policealnym. Udział grupy z wykształceniem

zasadniczym zawodowym jest zbliżony do średniej krajowej, lecz wyższy niż na Mazowszu, natomiast bardzo wyraźnie niższy niż na Mazowszu czy zwłaszcza kraju jest udział najniższej wykształczonej grupy – z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym.

Tabela 7. Struktura wykształcenia

Obszar	Wykształcenie			
	Wyższe	Średnie i policealne	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne i poniżej
Polska	14,8 %	27,5 %	18,6 %	39,1 %
Mazowsze	20,4 %	29,2 %	14,5 %	35,9 %
Powiat legionowski	24,9%	38,7%	16,4%	20,0%
Powiat wołomiński	19,6%	34,9%	20,3%	25,2%
Powiat wyszkowski	13,5%	28,5%	25,4%	32,6%

Opracowanie własne; źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

2.2. Sektor społeczny

Liczba organizacji społecznych, rejestrowych i nierejestrowych, na obszarze LGD Zalew Zegrzyński przekracza 150. Dość licznie są ciągle wśród nich reprezentowane tradycyjnie wiejskie organizacje, takie jak ochotnicze straże pożarne – jest ich 31. Dużo mniej jest kół gospodyń wiejskich (9), za to liczne są kluby sportowe (53). Coraz więcej jest innego typu organizacji: kulturalnych, hobbyistycznych, seniorów, charytatywnych, ekologicznych, gospodarczych czy lokalnych stowarzyszeń na rzecz rozwoju.

Nie wszystkie organizacje są bardzo aktywne – działa tu po części efekt „sypialni Warszawy”: wielu mieszkańców pracuje w stolicy i nie starcza im czasu na zamierzoną działalność społeczną. Problemem organizacji jest też brak środków finansowych, a często – także umiejętności zarządzania (w tym pozyskiwania środków), bo nie można im odmówić pasji i zaangażowania. Brakuje też współpracy między organizacjami, a także z samorządami i potencjalnymi sponsorami (tu „wina” jest po obu stronach). Z tych względów (z pierwszym – dominującym) relatywnie niewielka liczba organizacji skorzystała ze środków osi 4 PROW (10 zrealizowanych z ich wsparciem projektów) i osi 4 PO RYBY w okresie 2007 – 2013 (7 projektów).

Nowym instrumentem partycypacji społecznej w procesie rozwoju są na obszarach wiejskich fundusze sołeckie, a w miastach - budżety obywatelskie. Wprowadzenie ich nie jest obligatoryjne dla władz samorządowych, więc można je traktować jako miarę lokalnej demokracji/partycypacji społecznej. Na obszarze LGD Zalew Zegrzyński stosuje je sześć z siedmiu gmin (poza Somianką), co jest na tle kraju dobrym wskaźnikiem.

Nie ma społeczeństwa obywatelskiego bez aktywnego udziału mieszkańców w wyborach powszechnych. **Frekwencja w wyborach samorządowych** w 2014 roku wyniosła w gminach obszaru LGD od 52,91% (Somianka) do 58,18 % (Jabłonna), podczas gdy na Mazowszu – 34,70%, a w Polsce – 32,33%, była więc bardzo **wyraźnie wyższa**. **Frekwencja w wyborach parlamentarnych** 2015 roku na obszarze LGD wyniosła od 57,93% (Serock) do 68,05% (Nieporęt), podczas gdy w kraju – 50,90%, a dla Mazowsza – 58,71%, więc także była **wyraźnie wyższa**. Dane te świadczą dobitnie o poczuciu obywatelskiej odpowiedzialności i woli wpływania na kierunki rozwoju kraju i „małych ojczyzn”.

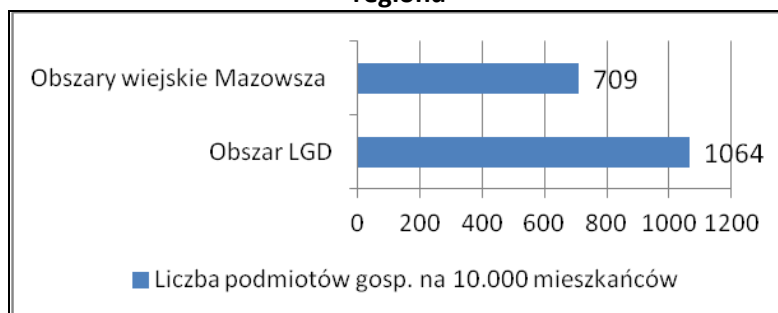
Instrumentem aktywizacji i/lub integracji społecznej, zależnie od ich charakteru, są organizowane lokalnie imprezy (przeważają te drugie). Ich liczba jest bardzo znaczna, gdyż nad Zalewem Zegrzyńskim często są one dedykowane także wypoczywającym nad nim gościom. Do **imprez o charakterze stałym**, które na dobre wpisały się w kalendarz i z którymi obszar LGD jest kojarzony (**specyficznych dla obszaru**) przez poszczególne grupy zainteresowań, można zaliczyć: Obchody Bitwy Warszawskiej 1920 (gm. Radzymin), imprezę *Ułani nad Bugiem* (gm. Dąbrówka), także związaną z Bitwą Warszawską 1920, *Urodziny Księcia Józefa* (gm. Jabłonna), *Kupalnockę* (gm. Serock), imprezę historyczno-etnograficzną *To Barbarki robota* (gm. Serock), *Wieliszewski Crossing* (gm. Wieliszew), *Festiwal Aktywności Społecznej i Kulturalnej Sołectw* (LGD).

3. Charakterystyka gospodarki

3.1. Poziom przedsiębiorczości

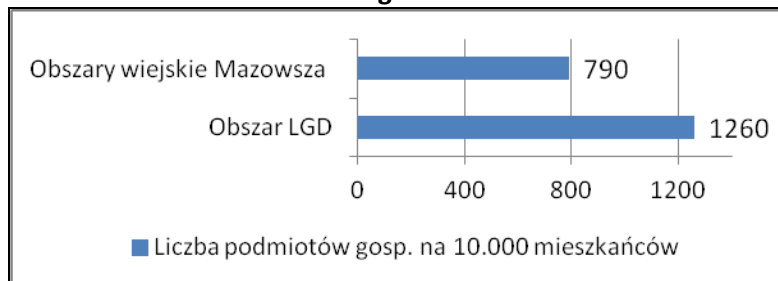
Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tysięcy mieszkańców na obszarze LGD Zalew Zegrzyński wynosiła w 2010 roku 1.064, a w 2014 roku 1.260, co oznaczało wzrost o ponad 18%. Była ona dużo wyższa niż analogiczny wskaźnik dla obszarów wiejskich Mazowsza – o 50 punktów procentowych w 2010 roku i o prawie 60 punktów procentowych w roku 2014. Oznacza to, że obszar oferuje dobre warunki dla rozwoju przedsiębiorczości, sprzyjają mu na pewno poziom wykształcenia mieszkańców i obecność wielkiego rynku zbytu towarów i usług – aglomeracji warszawskiej.

Ryc. 8 Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze LGD na 10.000 mieszkańców w roku 2010 na tle regionu

Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS

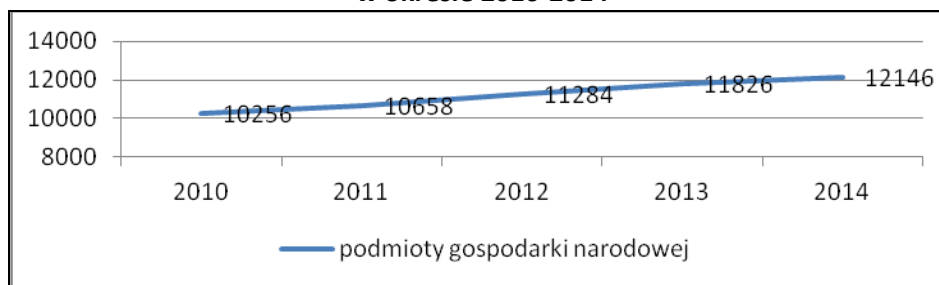
Ryc. 9 Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze LGD na 10.000 mieszkańców w roku 2014 na tle regionu

Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS

W liczbach bezwzględnych liczba podmiotów gospodarki narodowej wzrosła na obszarze LGD w okresie 2010-2014 o prawie 1.900, z 10.256 do 12.146.

Ryc. 10 Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w systemie REGON na obszarze LGD w okresie 2010-2014

Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS

Dominują firmy w sektorze *Pozostała działalność* (obejmującym głównie usługi). Ich udział między rokiem 2010 a 2014 wzrósł z 74,5% do 77,0%. Sektor Przemysł i budownictwo stanowił – odpowiednio:

23,0% i 21,6%, a więc się skurczył. Jeszcze większy spadek zanotował najmniejszy sektor *Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo* – z 2,4% na 1,3%, o prawie połowę wyjściowej wartości.

Tabela 8. Podmioty gospodarcze na obszarze LGD wg sektorów

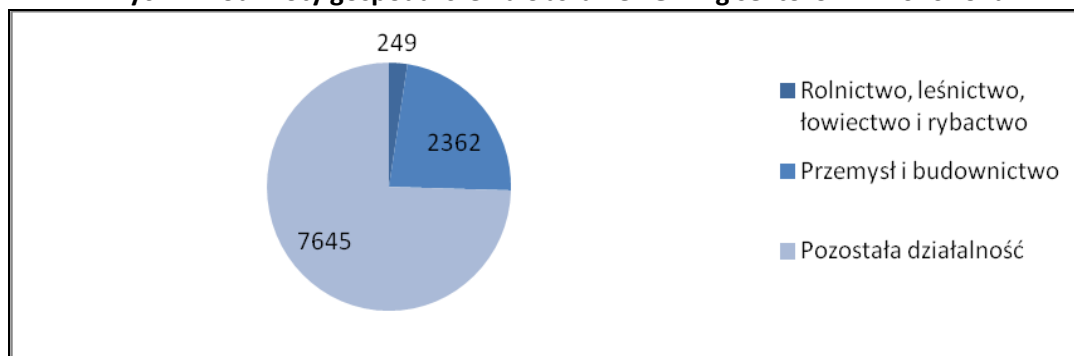
Rok (stan na 31.12)	2010			2014		
Sektor	RLŁR	PiB	P. Dz.	RLŁR	PiB	P. Dz.
Obszar LGD	249	2362	7645	158	2628	9360

RLŁR – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo

PiB - Przemysł i budownictwo

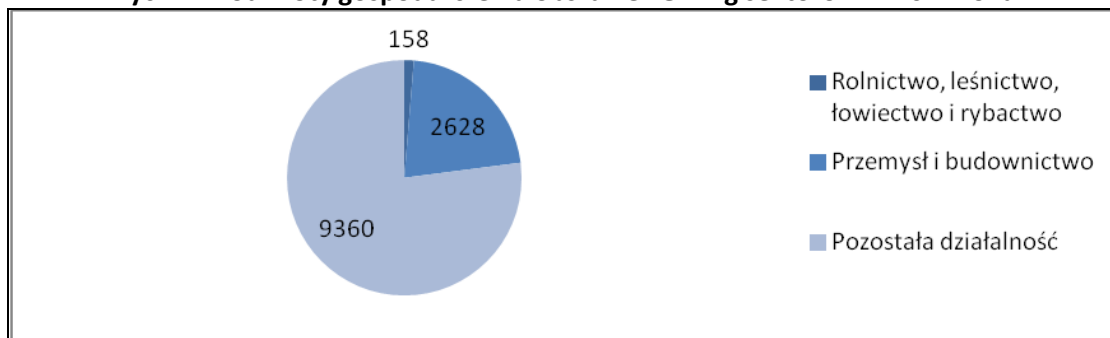
P.Dz. - Pozostała działalność

Ryc. 11 Podmioty gospodarcze na obszarze LGD wg sektorów w 2010 roku

Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS

Ryc. 12. Podmioty gospodarcze na obszarze LGD wg sektorów w 2014 roku

Opracowanie własne, źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS

Sektor gospodarczy na obszarze LGD jest oparty przede wszystkim na mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach. Do większych pracodawców można zaliczyć firmy: Coca-cola, Mennica Państwowa, Tago, Scania, Soraya, El-Trans, Provitus, Infosys – wszystkie w gminie Radzymin, Wodociąg Północny, Piekarnię *Nowakowski*, Ravimed, Szpital Onkologiczny, Hutę Szkła w Krubinie – w gminie Wieliszew, *Inter-Europol Piekarnia Szwajcarska* – w gminie Dąbrówka, Gaz-System i Stal Service – w gminie Nieporęt, Zakłady Mięsne Somianka i PHU Bartex – w gminie Somianka, centra hotelowo-konferencyjne w gminach: Serock (m.in. *Narvil, Warszawianka, Windsor Palace*), Jabłonna (*Dom Zjazdów i Konferencji PAN*) i Nieporęt. Nowym, szczególnym z racji swojej innowacyjności, pracodawcą jest *Centrum Energii Odnawialnej PAN* w Jabłonie. Inny specyficzny pracodawca to jednostki wojskowe w gminie Wieliszew, Nieporęt i Serock.

Dają się zauważyć rodzące i rozwijające się specjalizacje gospodarcze niektórych gmin: turystyka w przypadku Serocka i Nieporętu, przemysł spożywczy (cukiernie, piekarnie, napoje) w gminach Dąbrówka i Radzymin, branża mięsna, budownictwo i transport w gminie Somianka, przemysł spożywczy (piekarnia, fabryka makaronów) i branża medyczna (szpital onkologiczny, produkcja instrumentów medycznych, laboratoria) w gminie Wieliszew.

Szczególne miejsce na mapie gospodarczej obszaru LGD Zalew Zegrzyński zajmują usługi turystyczne.

3.2. Turystyka

Główny rynek na produkty turystyczne obszaru LGD *Zalew Zegrzyński* wyznacza w przeważającej mierze położenie obszaru. Większość jego gmin wchodzi w skład aglomeracji warszawskiej, więc obszar jako całość pełni funkcję (między innymi) rekreacyjną dla mieszkańców tej aglomeracji, najludniejszej w Polsce. Ten efekt położenia i liczebności wzmacnia dodatkowo relatywna zamożność (względem średniej krajowej) oraz poziom wykształcenia mieszkańców Warszawy i okolic. To właśnie te 3 czynniki razem wzięte, co potwierdzają liczne badania na całym świecie, przekładają się na bezwzględną liczbę osób korzystających z usług turystycznych, których nie zalicza się do potrzeb pierwszego rzędu.

Oczywiście, klientami firm turystycznych obszaru LGD *Zalew Zegrzyński* są przybysze z całej Polski, Europy, a nawet - świata. Zważywszy jednak na położenie obszaru, to właśnie mieszkańcy aglomeracji stołecznej będą zawsze stanowić główną pod względem geograficznym grupę docelową dla sektora turystycznego obszaru Jeziora Zegrzyńskiego. Jeśli przyjąć, że będą to mieszkańcy Warszawy oraz powiatów: warszawskiego zachodniego, pruszkowskiego, grodzkiego, piaseczyńskiego, otwockiego, mińskiego, wołomińskiego, wyszkowskiego, legionowskiego, nowodworskiego, pułtuskiego – to liczebność tej grupy wynosi (2012 rok) ponad 3 miliony!

Według danych GUS, liczba noclegów udzielonych na obszarze LGD *Zalew Zegrzyński* w roku 2012 przekroczyła 270.000. Co ważne, od roku 2009 zanotowała ona bardzo duży wzrost - o 57%. Jest to znacznie wyższa dynamika niż te dla Polski i Mazowsza – na poziomie 10-13%. Wzrost ten jest zasługą przede wszystkim obiektów turystycznych zlokalizowanych na terenie gminy Serock. Pozytywne bilans zanotowały jeszcze obiekty w gminach Dąbrówka i Radzymin, jednak przy znacznie mniejszych, mało znaczących w skali obszaru, wartościach. Pozostałe gminy miały bilans negatywny.

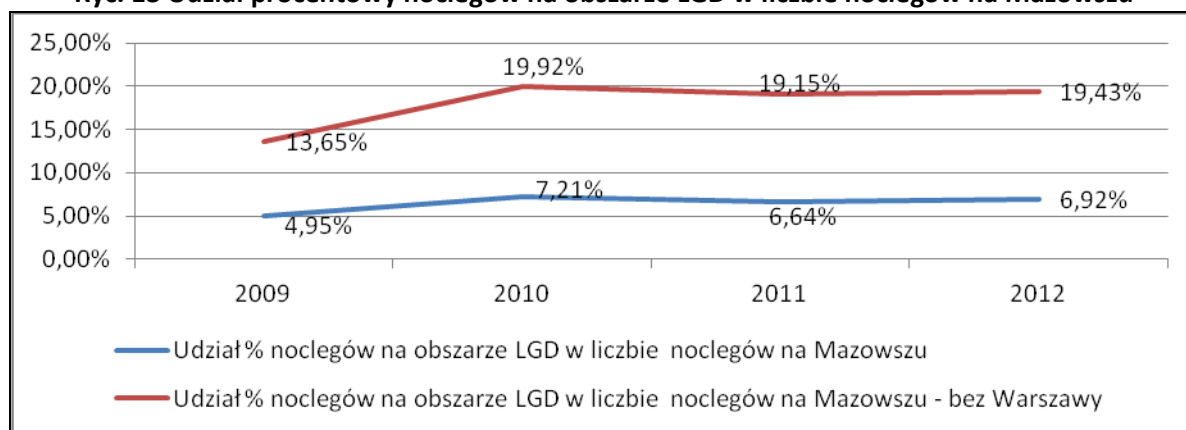
Ten wzrost przełożył się na zwiększenie udziału obszaru LGD w usługach noclegowych świadczonych turystom krajowym na Mazowszu i w całym kraju. W pierwszym przypadku wzrósł on z około 5% do około 7%, w drugim – z około 0,4% do około 0,55%. W obu przypadkach trudno jest oczekiwać, że relatywnie niewielki obszar wiejski może konkurować z wielkimi ośrodkami lub regionami turystycznymi kraju. Jednak analiza danych pokazuje, że obszar LGD *Zalew Zegrzyński* jest bardzo istotnym subregionem turystycznym na Mazowszu – po wyłączeniu Warszawy jako ośrodka turystycznego na skalę międzynarodową. Jego udział w liczbie noclegów wynosi blisko 20% - a więc co piąty nocleg na Mazowszu jest udzielany krajowym turystom na obszarze LGD!

Tabela 9. Udział obszaru LGD PZZ w noclegach turystów krajowych na Mazowszu (z wyłączeniem Warszawy) i w kraju (z wyłączeniem Warszawy)

Jednostka terytorialna	udzielone noclegi			
	Ogółem			
	2009	2010	2011	2012
POLSKA	45.410.620	45.729.839	46.527.989	50.138.291
Udział % noclegów na obszarze LGD w liczbie noclegów na Mazowszu	4,95 %	7,21 %	6,64 %	6,92 %
Udział % noclegów na obszarze LGD w liczbie noclegów na Mazowszu - bez Warszawy	13,65 %	19,92 %	19,15 %	19,43 %

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS: www.stat.gov.pl

Ryc. 13 Udział procentowy noclegów na obszarze LGD w liczbie noclegów na Mazowszu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS: www.stat.gov.pl

Póki co, w relatywnie niewielkim stopniu obszar LGD przyciąga gości z zagranicy. Jednak liczba udzielanych tej grupie gości noclegów ma wyraźną tendencję wzrostową - według Banku Danych Lokalnych GUS w okresie 2009-2012 wzrosła prawie 3-krotnie, podczas gdy na Mazowszu – tylko o ok. ¼. W 2009 roku udział obszaru LGD w liczbie noclegów udzielonych turystom zagranicznym na Mazowszu wynosił zaledwie 0,32%, a w 2012 roku - 0,68% a więc się podwoił.

Jest to ciągle bardzo niewielki odsetek, ale jeśli wyłączymy Warszawę – administracyjne i gospodarcze serce kraju oraz jeden z głównych ośrodków turystycznych, to wynik turystyczny obszaru LGD *Zalew Zegrzyński* okaże się znacznie bardziej znaczący. Co ważniejsze ma on bardzo pozytywny trend nie tylko na tle całego Mazowsza, ale także jego pozawarszawskiej części. Oznacza to to, że pozycja obszaru na rynku przyjazdów zagranicznych do regionu wyraźnie się wzmacnia. Podczas, gdy w 2009 roku tylko co 20-ty, a w roku 2010 – nawet co 22-gi turysta, nocujący na Mazowszu poza Warszawą, czynił to na obszarze LGD, to w 2012 roku – już co 13-ty. To samo dotyczy zmiany pozycji obszaru LGD w kraju – w krótkim okresie 3 lat udział obszaru wzrósł 2,5-krotnie. Jednak ciągle na obszar LGD trafia (z noclegiem) tylko co 587-my cudzoziemiec odwiedzający obszary Polski położone poza Krakowem i Warszawą.

Prawdopodobnie te oficjalne dane są zaniżone, jak pokazuje przykład danych dotyczących bazy noclegowej na obszarze, a także znajomość niektórych faktów. Prawie na pewno obszar LGD *Zalew Zegrzyński* odwiedzają też cudzoziemcy przebywający w Warszawie i tam nocujący.

Analiza zasobów przyrodniczych i kulturowych oraz szeroko pojętej infrastruktury turystycznej: typów i standardu obiektów noclegowych i gastronomicznych, infrastruktury rekreacyjnej, infrastruktury kulturalnej na obszarze LGD *Zalew Zegrzyński* w połączeniu z analizą podmiotów świadczących usługi turystyczne na tym obszarze, pozwalają wyróżnić następujące **główne** grupy docelowe dla tych usług: **amatorzy rekreacji w środowisku wiejskim, blisko natury i w spokojnych miejscach, rodziny, w tym rodziny z dziećmi oraz grupy nieformalne**, na ogół młodych ludzi, **poszukujące możliwości aktywnego wypoczynku niezbyt daleko od miejsca zamieszkania, klienci korporacyjni, poszukujący możliwości realizowania konferencji, szkoleń, wyjazdów motywacyjnych w atrakcyjnym miejscu, standardzie i formule, wędkarze**. Wędkarze to dość słabo zagospodarowana grupa – na obszarze jest zbyt mało obiektów o standardzie i specyfice dopasowanych do ich potrzeb.

Rozwój branży spowalnia brak zintegrowanej oferty turystycznej i niewystarczający poziom zintegrowanej promocji turystycznej obszaru.

3.3. Rolnictwo

Rolnictwo, niegdyś dominujące, dziś straciło znaczenie ekonomiczne, a liczba gospodarstw ciągle spada – wg Powszechnego Spisu Rolnego 2010 wynosiła na obszarze LGD – 5.546, co oznacza spadek od roku 2002 o ponad ¼ (z 7.578). Spadek liczby gospodarstw tylko częściowo był wynikiem koncentracji własności ziemi – średnia wielkość gospodarstw w większości gmin wzrosła, ale nie na tyle, by uzasadnić tak gwałtowny spadek ich liczby. W dużej mierze wiązał się on ze zmianą sposobu użytkowania gruntów, o czym świadczy porównanie powierzchni gruntów w gospodarstwach rolnych na obszarze w latach 2002 i 2010. Pokazuje ono, że powierzchnia ta zmniejszyła się o ok. 20%. W największym stopniu gruntów tych ubyło w gospodarstwach w gminie Wieliszew, bo aż ponad 50%, a następnie – w gminach: Nieporęt i Jabłonna –około 40%. W najmniejszym, ale także znaczącym stopniu, proces ten dotknął najbardziej

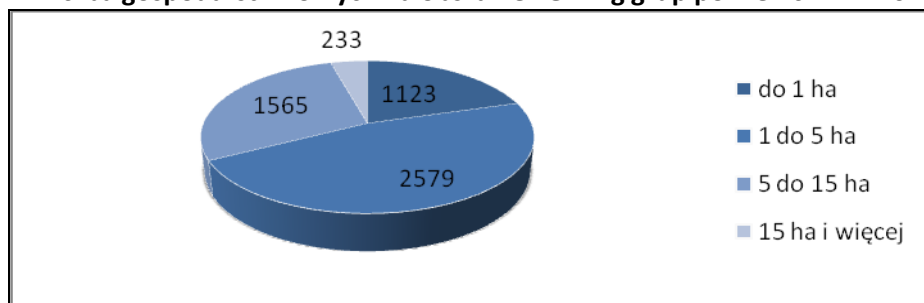
peryferyjnych, a zarazem rolniczych gmin: Somianki, Serocka, Radzymina i Dąbrówki, które jednocześnie mają relatywnie najlepsze warunki glebowe. Somianka odnotowała nawet wzrost powierzchni o 1%.

Tabela 10. Liczba gospodarstw rolnych na obszarze LGD wg grup powierzchni w 2002 i 2010 roku

Okres	Grupa powierzchniowa				Ogółem
	Do 1 ha	1 do 5 ha	5 do 15 ha	15 ha i więcej	
Rok 2002	1269	3986	2073	242	7578
Rok 2010	1123	2579	1565	233	5546

Opracowanie własne na podstawie danych GUS z Powszechnego Spisu Rolnego 2002 i 2010

Ryc. 14 Liczba gospodarstw rolnych na obszarze LGD wg grup powierzchni w 2010 roku

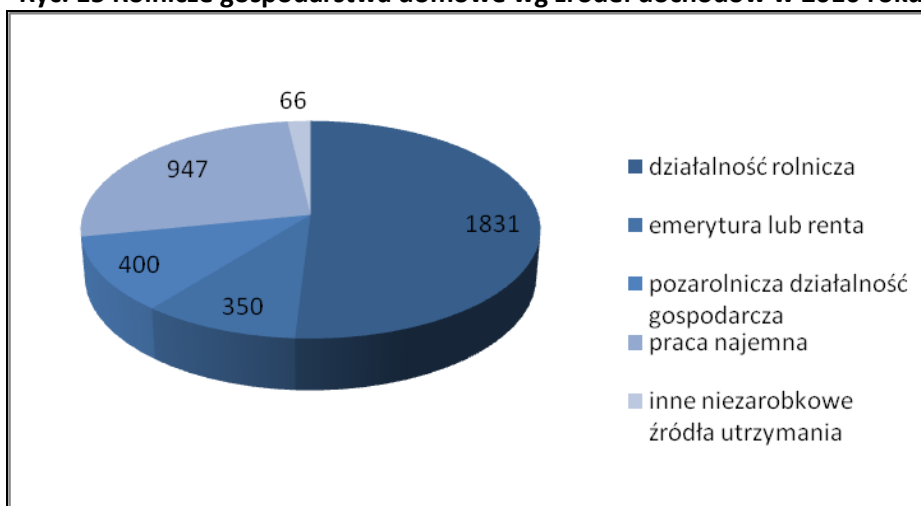

Opracowanie własne na podstawie danych GUS z Powszechnego Spisu Rolnego 2002 i 2010

Największe znaczenie ma rolnictwo w gminach: Dąbrówka, Radzymin, Somianka i Serock, ale często bardziej jako źródło zatrudnienia niż dochodów. Świadczy o tym struktura wielkości gospodarstw z przewagą gospodarstw o powierzchni do 5 ha. Główne kierunki to: uprawa zbóż, a następnie (w znacznie mniejszym stopniu) ziemniaków oraz hodowla bydła mlecznego i trzody chlewnej. Niektórzy rolnicy w gminach Dąbrówka i Radzymin uprawiają pieczarki oraz warzywa pod folią. W gminie Somianka na żyzniejszych glebach w dolinie Bugu uprawia się także warzywa oraz, na lżejszych glebach, truskawki. Rolnictwo w gminie Serock cechuje duży odsetek gospodarstw o znacznym udziale dochodów z produkcji rolnej i duży udział gospodarstw towarowych (55 %), ale małym - gospodarstw wysokodochodowych. Cechą charakterystyczną jest też znacznie przekraczający średnią odsetek sadów (ponad trzykrotnie wyższy od średniej wojewódzkiej). W gminie Nieporęt użytki rolne w dużej mierze przeznaczone są pod uprawę warzyw, w gminie Wieliszew – także kwiatów.

Rolnictwo, mimo unijnych dopłat bezpośrednich, przegrywa „bitwę o ziemię” z budownictwem mieszkaniowym i rekreacyjnym. Tak jest szczególnie na terenach o słabych glebach, których na obszarze jest wiele. Średnio ponad 60% gleb (w gminie Nieporęt – aż 74%) stanowią gleby słabe i najłabsze - V i VI klasy bonitacyjnej, a około 30% - gleby średniej jakości, klasy IVa i IVb. Nie dziwi więc, że z 3.594 sklasyfikowanych w 2010 roku rolniczych gospodarstw domowych tylko nieco ponad połowa wskazała rolnictwo jako swoje źródło dochodów. Dla ponad ¼ była to praca najemna, dla ponad 10% - pozarolnicza działalność gospodarcza, a dla blisko 10% - emerytura lub renta. Wielu rolników utrzymuje się także ze sprzedaży ziemi: na działki rekreacyjne lub budowlane.

Ryc. 15 Rolnicze gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów w 2010 roku

Opracowanie własne na podst. danych GUS z Powszechnego Spisu Rolnego 2010

3.4. Przedsiębiorczość społeczna

Na obszarze LGD Zalew Zegrzyński działa Powiatowe Centrum Integracji Społecznej (CIS), które zostało powołane do życia w lipcu 2014 roku przez Radę Powiatu jako samorządowy zakład budżetowy. CIS realizuje zadania wynikające z ustawy z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.

Jego głównym celem jest szeroko rozumiana reintegracja jako działanie przywracające do normalnego funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji życiowej z terenu powiatu legionowskiego.

Każdy uczestnik CIS realizuje Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego, w którym otrzymuje wsparcie w zakresie:

- reintegracji społecznej, mającej na celu odbudowanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy i zamieszkania: indywidualne poradnictwo (socjalne, psychologiczne, prawna, zawodowe), edukacja ogólna (zajęcia z zakresu przedsiębiorczości, obsługi komputerów), aktywna integracja (animacja życia kulturalnego),
- reintegracji zawodowej, mającej na celu przygotowanie uczestnika CIS do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy: praca w warsztatach zawodowych CIS (gospodarczo – porządkowym, remontowo – budowlanym, gastronomicznym, usług opiekuńczych), kursy zawodowe branżowe, praktyki zawodowe u lokalnych pracodawców.

Pracodawca zatrudniający osobę, która pomyślnie ukończyła proces reintegracji w Centrum Integracji Społecznej zyskuje pracownika posiadającego wiedzę i umiejętności niezbędne w danej branży oraz dobrze przygotowanego do samodzielnego świadczenia pracy. Dodatkową korzyścią dla pracodawcy związaną z zatrudnianiem absolwentów CIS jest możliwość skorzystania z zatrudnienia wspieranego, w ramach którego Powiatowy Urząd Pracy refunduje pracodawcy część wypłaconego dla pracownika wynagrodzenia przez okres pierwszych 12 miesięcy.

CIS poza procesem reintegracji prowadzi również odpłatną działalność usługową, handlową i wytwórczą, zgodną z profilami branżowymi warsztatów zawodowych. Są to: usługi gastronomiczne, remontowo – budowlane, gospodarczo – porządkowe.

4. Charakterystyka rybactwa i rynku rybnego

Gospodarka rybacka na obszarze LGD Zalew Zegrzyński jest prowadzona na akwenu obejmującym Jezioro Zegrzyńskie wraz z odcinkami Narwi i Bugu przez **Okręg Mazowiecki (OM) Polskiego Związku Wędkarskiego (PZW)**. OM PZW zrzesza ponad 74.445 członków, skupionych w 121 kołach (stan na koniec 2014 roku). Łącznie **Okręg Mazowiecki Polskiego Związku Wędkarskiego zatrudnia 57 pracowników** (stan na dzień 31.12.2014 r.) w przeliczeniu na liczbę rocznych jednostek roboczych (RJR). Miejszem wykonywania pracy tych osób jest między innymi Jezioro Zegrzyńskie wraz z rzekami Bug i Narew znajdującymi się w regionie gmin: Serock, Nieporęt, Wieliszew, Dąbrówka, Radzymin, Somianka i Jabłonna, tworzących Lokalną Grupę Działania Zalew Zegrzyński.

PZW jest wybranym w drodze konkursu użytkownikiem akwenu, który stanowi część obwodu rybackiego „Zbiornik Zegrzyński na rzece Narew nr 7”. Gospodarka PZW polega na rybacko-wędkarskim wykorzystywaniu wód zgodnie z ich biologicznymi warunkami. Powierzchnia obwodu na Jeziorze Zegrzyńskim w obrębie obszaru LGD wynosi 2.400 ha. Ponadto obejmuje on rzeki Narew i Bug (częściowo też na obszarze LGD), Kanał Żerański i mniejsze cieki i zbiorniki poza obszarem LGD. W Wierzbicy nad Jeziorem Zegrzyńskim (gm. Serock) funkcjonuje baza rybacka z pomostami, magazynami, chłodniami i budynkami biurowymi.

Wartość materiału zarybieniowego wprowadzanego do obwodów rybackich wynosiła w 2014 roku 2.008.837 zł.

Ocenia się, że w wodach obwodu występuje do 38 gatunków ryb, z czego aż 23 mają wartość użytkową. Nieliczenie występuje węgorz. Gatunki wędrownie, po wybudowaniu tamy w Dębem, mają znacznie utrudnioną wędrówkę wodami obwodu. Przywrócenie ich ichtiofaunie obszaru wymaga ułatwienia im migracji w górę rzek (udrożnienie koryt, budowa przepławek), co z kolei wymaga współpracy różnych użytkowników rzek na rzecz przywrócenia dawnych szlaków migracyjnych w systemie wodnym Wisły.

Z gatunków ryb chronionych występują: koza, piskorz, różanka, piekielnica, śliz oraz niezaliczane do ryb: minóg rzeczny i minóg ukraiński. Z gatunków obcego pochodzenia występują: amur, karp, tołpyga i karaś srebrzysty. Ponadto w wodach występują: rak przegowany i rak szlachetny (rzadko).

Struktura gatunkowa odłowów sieciowych jest zdominowana przez gatunki charakterystyczne dla wód zeutrofizowanych (krąp, leszcz, płoć). Świadczy to o silnym zdegradowaniu ekosystemu jeziora. Wysoki poziom odłowów wędkarskich (co najmniej 30 kg z 1 ha rocznie) może stanowić zagrożenie dla gatunków drapieżnych. Dlatego potrzebna jest ochrona tej grupy (ochrona tarła, zarybianie, limity połowowe), pełniącej ważną rolę w utrzymywaniu równowagi biologicznej oraz zintensyfikowanie odłowów mniej cennych ryb karpiowatych, z którymi usuwany jest duży ładunek biogenów.

Problemem, z jakim co jakiś czas boryka się sektor, są okresowe letnie przyduchy i zanieczyszczenia bakteriologiczne, spowodowane nadmiarem substancji biogenych wskutek zanieczyszczenia wód w zlewni ściekami i spływem substancji biogenych z pól i łąk. Zgodnie z operatem rybackim dla jeziora, utrzymanie, a docelowo poprawa stanu środowiska wymagają stosowania zbiegów ochronnych i surowego przestrzegania przepisów w tym zakresie. Innym wyzwaniem jest wielość funkcji zbiornika: obok rybackiej, także rezerwuaru wody dla Warszawy, rekreacyjnej różnych typów, energetycznej oraz przeciwpowodziowej.

Gospodarka rybacka jest prowadzona przez PZW na jeziorze od początku jego utworzenia. Działania zarybieniowe realizowane w ostatnim okresie mają na celu przebudowę składu gatunkowego na korzyść zwiększenia populacji gatunków drapieżnych.

Bardzo ważną rolę w modelowaniu populacji ryb w Jeziorze Zegrzyńskim odgrywają sieciowe odłowy rybackie. Pozwalają one na usunięcie z ekosystemu małowartościowych ryb karpiowatych, które występując w nadmiernych ilościach przyczyniają się do pogłębiania eutrofizacji zbiornika. Są one przeciwwagą dla połowów amatorskich, w których wędkarz, nastawiony głównie na cenne ryby drapieżne, powoduje ich nadmierny odłów, pozostawiając przy tym mało eksploatowane stada ryb karpiowatych. Z kolei te wyzerają nadmiernie organizmy planktonowe, które żywią się jednokomórkowymi glonami powodującymi zakwity wód. Na powyższym przykładzie widać, jak ważne jest zachowanie klasycznego rybactwa śródlądowego w celu ochrony ekosystemów wodnych. Regulacyjny efekt tych połowów może zwiększyć zakup odpowiednich narzędzi rybackich (niewodu, 3 pułapek typu fińskiego oraz zestawu wontonów) wraz z łodziami i silnikami.

Na akwenu rybactwem sieciowym zajmuje się 6 rybaków licencyjnych i jedna brygada zawodowa. Rybacy licencyjni działają na podstawie umowy na dokonywanie połowów zawartej z OM PZW. Brygada zawodowa składa się z 2 rybaków, będących na etacie w OM PZW. W sumie sieciowych połowów ryb śródlądowych na terenie Zbiornika Zegrzyńskiego dokonuje 7 dwuosobowych brygad. Poławiają one rocznie ok. 20 ton ryb, które znajdują nabywców wśród okolicznej ludności oraz przebywających nad Jeziorem turystów.

Utrzymanie, a zwłaszcza rozwój działalności połowowej na Jeziorze Zegrzyńskim wymaga doinwestowania rybaków dla zwiększenia ekonomicznej efektywności sektora oraz dostępności i jakości sprzedaży detalicznej. W tym celu planuje się zakup samochodu ciężarowego z basenami do przewozu ryb żywych w celu ich sprzedaży klientowi końcowemu oraz zakup i instalację wędzarni ryb razem z urządzeniami pomocniczymi.

Zwiększenie atrakcyjności ekonomicznej zawodu rybaka wymaga stworzenia uzupełniających źródeł zarobkowania. Służyć temu będzie zakup łodzi aluminiowych wraz z silnikami do celów wędkarskich i rekreacyjnych i budowa zadaszona wiaty grillowej dla gości i klientów OR Wierzbica.

Niezmiernie ważną rolę w prawidłowym funkcjonowaniu ekosystemów wodnych stanowi zapewnienie rybom możliwości odbywania wędrówek. W dużym uproszczeniu wędrówki rozrodzce ryb możemy podzielić na wędrówki tarłowe ryb jednośrodowiskowych i dwuśrodowiskowych. W pierwszym przypadku pozwalają one rybom na odbycie rozrodu w optymalnych miejscach tarłowych. Poza tym są niezbędne w celu zachowania zróżnicowania puli genetycznej populacji. W drugim przypadku pozwalają one rybom na dotarcie z rzek i jezior do morza (węgorz - gatunek aktualnie narażony na wyginięcie) lub z morza do rzek i potoków (łososie, trocie i jesiotry) w celu odbycia tarła. Zapora w Dębem, dzięki której powstał zbiornik, stanowi bardzo poważną barierę migracyjną. Istniejąca w niej przepławka jest obciążona wieloma wadami i nie spełnia swojej roli. Planuje się przeprowadzenie działań mających na celu wzrost możliwości migracyjnych ryb poprzez poprawę funkcjonowania istniejącej przepławki oraz opracowanie programu jej kompletnej modernizacji lub przebudowy.

Duży wpływ na gospodarkę rybacką Zalewu Zegrzyńskiego mają połowy wędkarskie. Wynika to z sąsiedztwa aglomeracji stołecznej i braku innych znaczących łowisk w pobliżu Warszawy. Jak pokazują doświadczenia europejskie, nawet z krajów o tak zdawałoby się korzystnych warunkach dla śródlądowego rybołówstwa w wodach otwartych (jeziora) jak Finlandia, nie wytrzymuje ono konkurencji ekonomicznej z intensywną stawową i morską hodowlą ryb. Alternatywą jest mieszana gospodarka rybacka obejmująca hodowlę ryb i połowy sieciowe wraz z wędkarstwem, która daje większą wartość dodaną. Wymaga ona rozwoju ekologicznej infrastruktury wędkarskiej i turystycznej (pomosty, parkingi, zbiorniki na śmieci, punktu odbioru nieczystości z łodzi itp.).

Model taki, realizowany na obszarze LGD, może stanowić cenny poligon doświadczalny dla większości obszarów rybackich w Polsce, które będą zmuszone za jakiś czas także wprowadzić ten profil.

Sektor rybacki w Polsce nie funkcjonuje w próżni i jego rozwój będzie zależny, obok czynnika ekonomicznego, od szeregu innych czynników, zarówno o charakterze zewnętrznym – niezależnym od podmiotów rybackich na obszarze LGD Zalew Zegrzyński - jak i wewnętrznym, na który te podmioty mogą mieć wpływ. Zdaniem przedstawicieli sektora dla rozwoju rybactwa na obszarze LGD niezbędne jest wypracowanie hierarchii funkcji ekologicznych, ekonomicznych i społecznych Jeziora Zegrzyńskiego oraz małych zbiorników wodnych i zrównoważenie procesu rozwoju obszaru LGD – opanowanie żywiłowego procesu osadnictwa i inwestycji, negatywnie wpływających na stan wód (mocniejsze oparcie się presji urbanistycznej w strefie przybrzeżnej, kontrolowanie procesu rozwoju turystyki i budownictwa nad Jeziorem).

Potrzebna jest także poprawa kontroli nad presją wędkarską na jeziorze i dopływach i wzmocnienie kontroli wykorzystania wód – ograniczenie kłusownictwa. Efektywna realizacja tego zadania będzie wymagała zakupu samochodu terenowego oraz łodzi z silnikami dla Społecznej i Etatowej Straży Rybackiej.

Niezbędna jest lepsza ochrona wód przed zanieczyszczeniem ściekami i odpadami, m.in. poprzez stworzenie systemu monitoringu wód powierzchniowych i innych elementów środowiska (także o charakterze społecznym), rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej, oczyszczalni biologicznych (dokończenie budowy opaski kanalizacyjnej Jeziora), powstrzymanie procesu zaśmiecania obszaru, promocję ekologicznych urządzeń i produktów.

Dla zrealizowania tych potrzeb niezbędny jest wyższy stopień zorganizowania miłośników Jeziora Zegrzyńskiego i bardziej aktywna współpraca wszystkich odpowiedzialnych instytucji na rzecz jego ochrony (m.in. RZGW, RDOŚ, JST), włączająca także maksymalnie możliwą liczbę jego użytkowników i interesariuszy.

Niezbędne jest też długo terminowe zaangażowanie społeczne w proces zrównoważonego rozwoju wykorzystania wód i terytorium obszaru LGD. Można je uzyskać poprzez większą obecność tematyki ekologicznej w szeroko rozumianym systemie nauczania, w tym dotyczącej lokalnych akwenów i podniesienie poziomu wiedzy o ekologii systemów wodnych wśród użytkowników wód, a także zwiększenie zainteresowania niektórych władz lokalnych czystością wód w obrębie ich gmin.

Osobnym, trudnym do realizacji - ze względu na sytuację hydrologiczną i strukturę własnościową - zadaniem, jest powstrzymanie degradacji naturalnych zbiorników wodnych, np. Starorzeczka Bugu, Jeziora Klucz i innych.

Dopiero takie kompleksowe działania, połączone z doinwestowaniem podmiotów prowadzących działalność rybacką, zapewnią długofalowy, zrównoważony rozwój tego sektora na obszarze LGD.

Wśród któregoś celów statutowych OM PZW znajduje się organizowanie i promowanie połowu, chowu lub hodowli ryb, działanie na rzecz ochrony przyrody i kształtowanie etyki wędkarskiej. PZW prowadzi działalność w zakresie zagospodarowania i ochrony wód, realizuje politykę ekologiczną państwa, zgodną z przyjętymi przez Polskę międzynarodowymi konwencjami i dyrektywami Unii Europejskiej.

Polski Związek Wędkarski chroni wody śródlądowe przed kłusownikami i złodziejami z pomocą Społecznej Straży Rybackiej oraz pracowników zatrudnianych na etatach w Zarządach Okręgów. Służby te odpowiedzialne są m.in. za monitoring wód (kontrole połowiących ryby, kontrola i wykrywanie źródeł zanieczyszczeń), jak również biorą czynny udział w akcjach zarybiania czy odłowów.

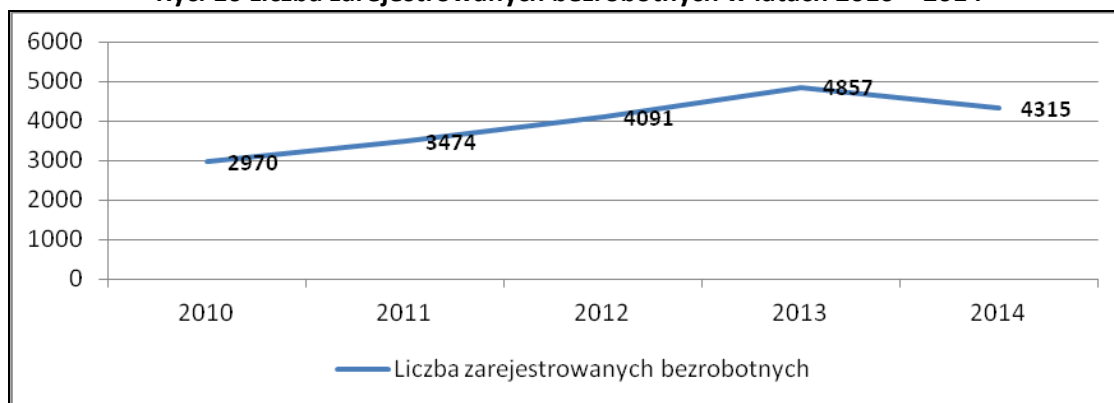
Polski Związek Wędkarski, promując wędkarstwo proekologiczne, uznające nadrzędność ochrony środowiska nad działalnością gospodarczo-komercyjną, korzysta z bardzo silnego wsparcia nauki. W celu rozeznania środowiska użytkowanych wód i doskonalenia metod ich zagospodarowania, aktywnej ochrony środowiska wodnego, a także prowadzenia gospodarki rybacko – wędkarskiej zgodnej z zasadami umiarkowanego użytkowania żywych zasobów wód, z aktualnie obowiązującym prawem i polityką ekologiczną państwa, dostosowaną do wymogów unijnych, ściśle współpracuje z większością ośrodków naukowo-badawczych i wyższych uczelni w Polsce, m.in. z Wydziałem Inżynierii Środowiska Politechniki Warszawskiej, z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie i Instytutem Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie.

5. Rynek pracy

5.1. Poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia

Liczba zarejestrowanych na obszarze LGD Zalew Zegrzyński bezrobotnych w okresie 2010 – 2014 wzrastała równomiernie aż do roku 2013 włącznie. W roku 2014 nastąpił jej spadek, ale liczba bezrobotnych nie wróciła do wyjściowego poziomu – w 2014 roku była wyższa niż w roku 2010 prawie o połowę.

Ryc. 16 Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2010 – 2014

Opracowanie własne; źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Wzrastał więc także udział % zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym, ale – z racji przyrostu liczby mieszkańców – w wolniejszym tempie: z 5,18% do 7,06%.

Tabela 11. Udział procentowy zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze LGD w okresie 2010-2014

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych	2970	3474	4091	4857	4315
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	57287	58693	59716	60419	61147
Udział % zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym	5,18%	5,92%	6,85%	8,04%	7,06%

Opracowanie własne; źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

W 2010 roku był on wyraźnie niższy od wskaźnika dla Mazowsza, ale w latach 2013-14 bardzo się do niego zbliżył.

Tabela 12. Udział procentowy zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze LGD w okresie 2010-2014 na tle regionu

Obszar	Rok				
	2010	2011	2012	2013	2014
Obszar LGD	5,18%	5,92%	6,85%	8,04%	7,06%
Mazowsze	7,10%	7,40%	8,20%	8,50%	7,60%

Opracowanie własne; źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

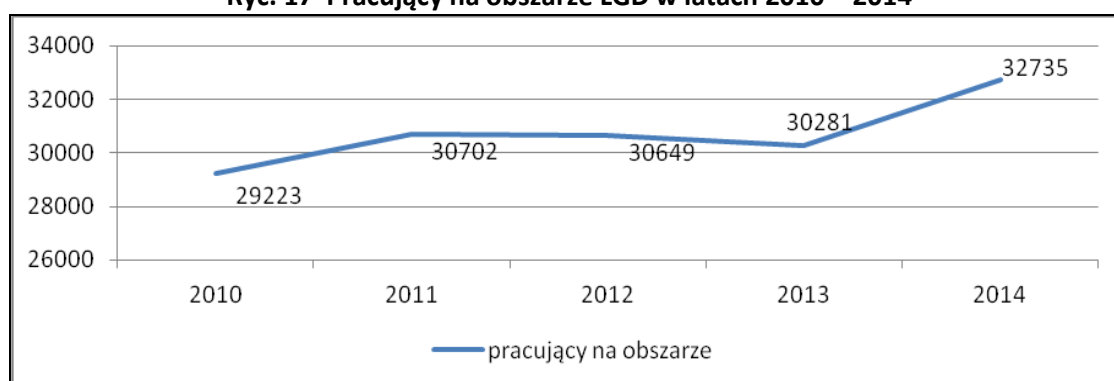
Pozytywnym zjawiskiem jest wzrost liczby pracujących na obszarze LGD w okresie 2010-2014. Wzrost ten wynosi ponad 12 punktów procentowych.

Tabela 13. Pracujący na obszarze LGD w latach 2010 – 2014

Rok (stan na 31.12)	2010	2011	2012	2013	2014
Obszar LGD	29223	30702	30649	30281	32735

Opracowanie własne; źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Ryc. 17 Pracujący na obszarze LGD w latach 2010 – 2014

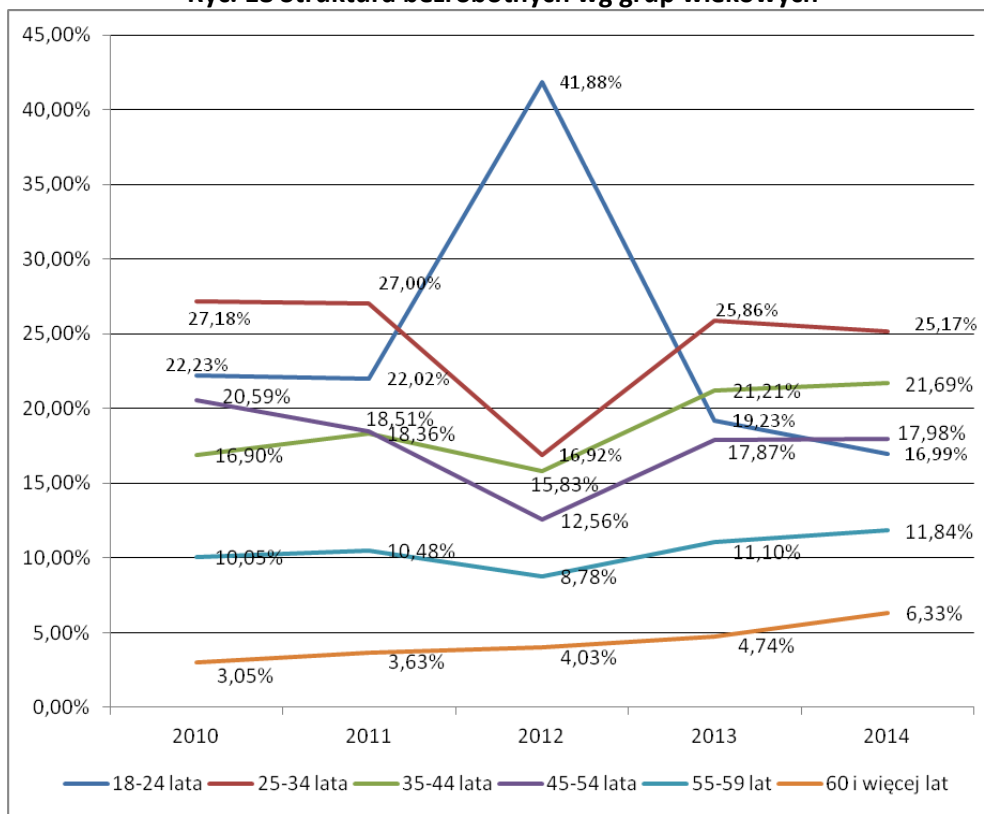
Opracowanie własne; źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

5.2. Charakterystyka grup pozostających poza rynkiem pracy

W liczbach bezwzględnych dwie najliczniejsze grupy zarejestrowanych bezrobotnych na obszarze LGD to: grupa wiekowa 25-35 lat, a następnie grupa 35-44 lata. Trzecie miejsce zajmuje grupa „24 lat i mniej”, co nie znaczy, że problem bezrobocia w tej grupie jest mniejszy, gdyż jest to grupa mniej liczna rocznikowo, a więc udział poszczególnych roczników jest większy niż wskazują dane dla całej tej grupy. Udział wszystkich tych grup ulegał wahaniom, jednak w 2014 roku wykazywał trend spadkowy.

Niepokojący jest powolny, ale stały wzrost udziału dwóch najstarszych grup: „55-59 lat” oraz „60 lat i więcej”, a także wysokość udziału (zważywszy na małą liczbę roczników w obrębie grupy) tej pierwszej.

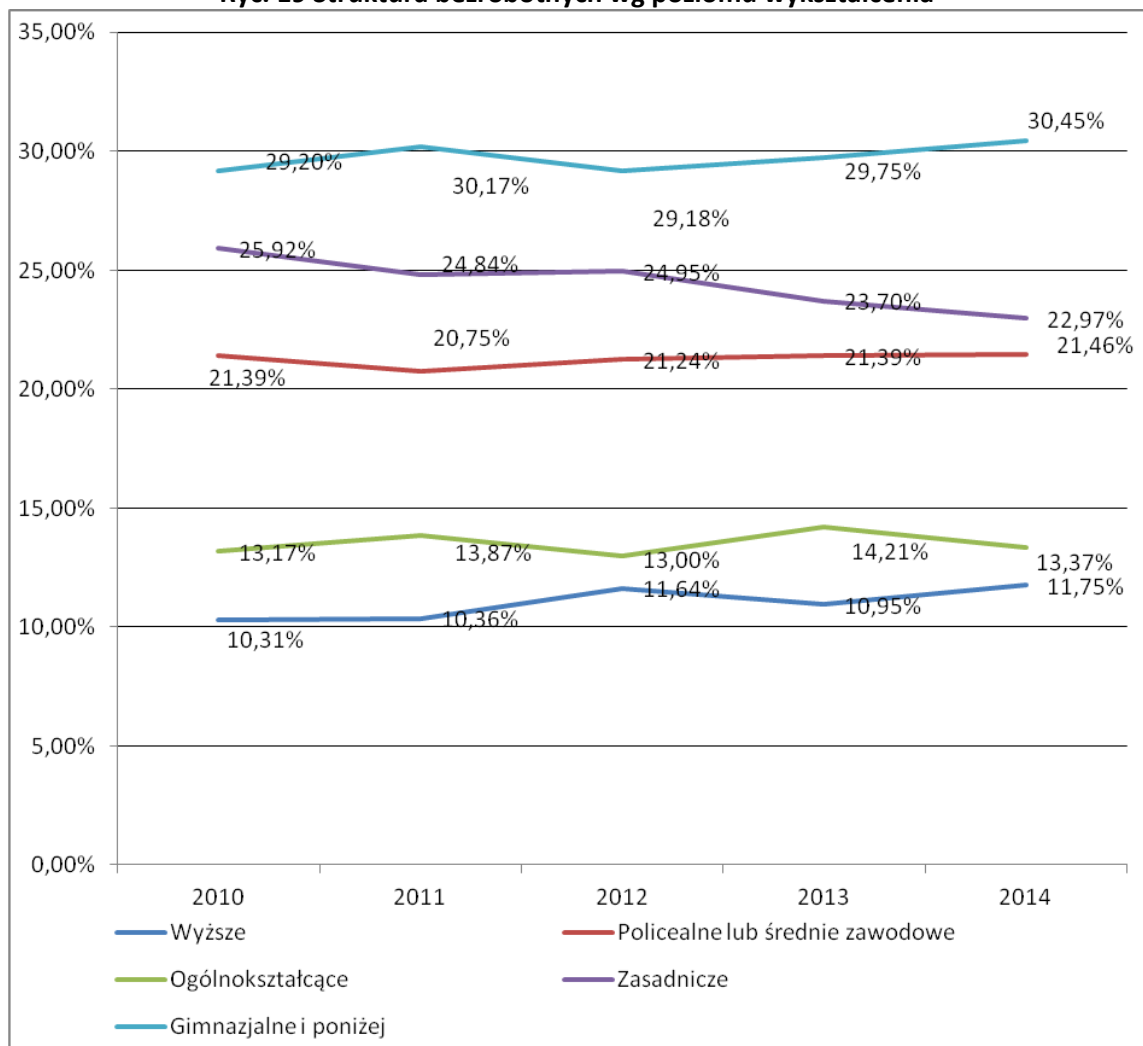
Ryc. 18 Struktura bezrobotnych wg grup wiekowych

Opracowanie własne w oparciu o dane Powiatowych Urzędów Pracy

W aspekcie poziomu wykształcenia, najliczebniejszą grupą zarejestrowanych bezrobotnych – około 30% - są osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Udział tej grupy ma lekki trend wzrostowy. Drugą co do liczebności (23-26%) jest grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a jej udział dość wyraźnie maleje. Trzecia grupa (poziom ok. 21%) to osoby z wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym – o stabilnym udziale w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych. Wysokość tego udziału wskazuje na małą atrakcyjność jej wykształcenia dla pracodawców. Zaskakujące jest, że jej udział jest dużo wyższy niż teoretycznie gorzej przygotowanych zawodowo osób z wykształceniem ogólnokształcącym. Wiązać się to może z liczebnością obu grup (brak danych na ten temat). Tak jak należałoby oczekiwać, najmniejsze problemy z zatrudnieniem mają osoby z wykształceniem wyższym, ale jednak je mają, a udział tej grupy powoli rośnie. Sugeruje to, że absolwentów uczelni nie jest w stanie zaabsorbować nie tylko lokalny, ale także pobliski rynek warszawski, albo że ich kwalifikacje nie przystają do potrzeb.

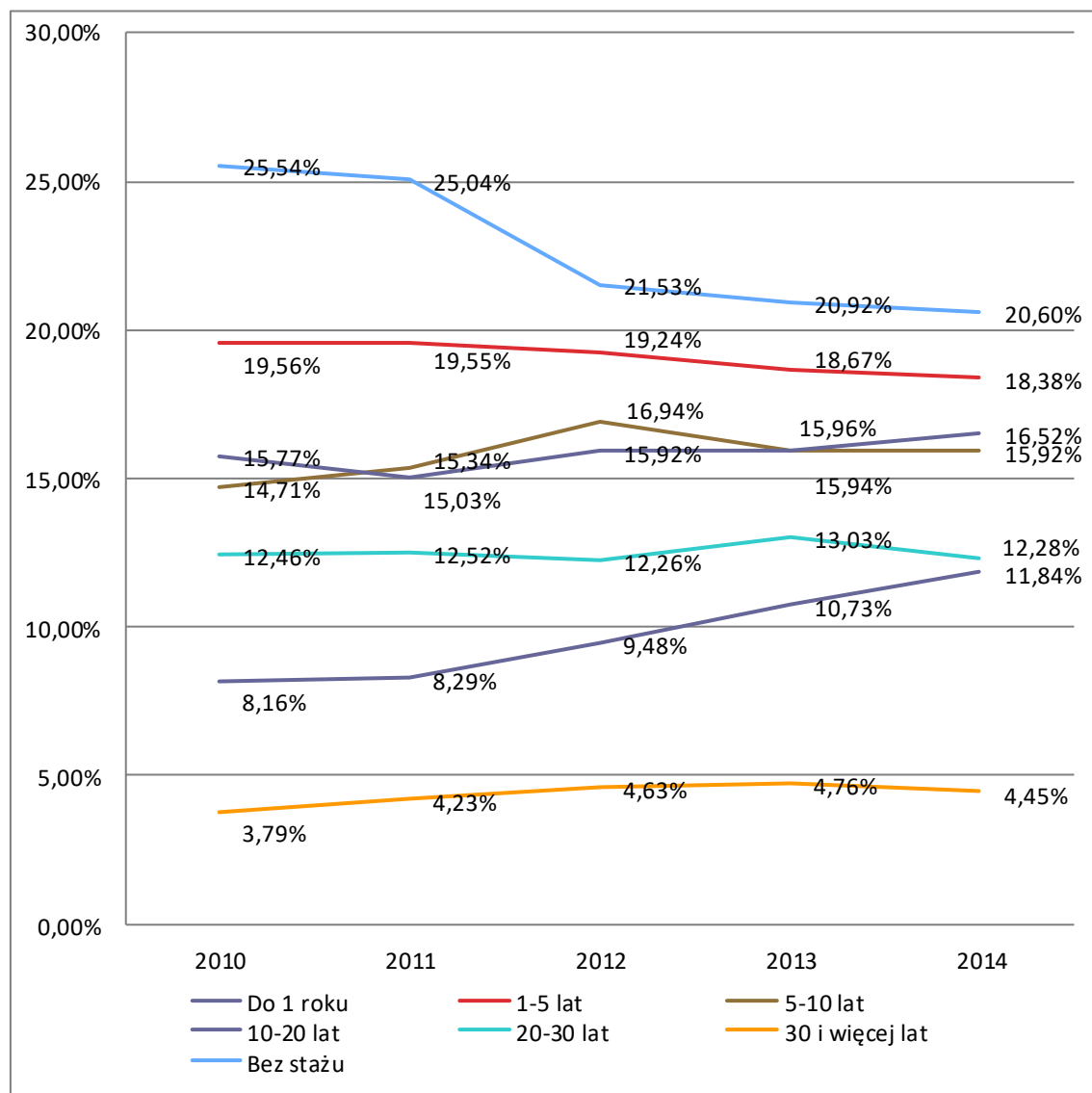
Ryc. 19 Struktura bezrobotnych wg poziomu wykształcenia

Opracowanie własne w oparciu o dane Powiatowych Urzędów Pracy

W aspekcie stażu pracy najbardziej liczebne grupy to, zgodnie z oczekiwaniami, osoby bez stażu pracy (ponad 20%), ale także, co zaskakuje, osoby ze stażem 1-5 lat (około 18%). W obu przypadkach udział tych grup w okresie 2010-2014 miał tendencję malejącą. Taką tendencję ma też udział grupy ze stażem 5-10 lat, ale poziom tej grupy przebiła, mająca udział z tendencją rosnącą grupa „10-20 lat” (obie około 16%). Około 12% wynosi udział grupy „20-30 lat” oraz – co może być zasługą programów stażowych – grupy „do 1 roku”, z tym, że o ile udział pierwszej z nich maleje, to drugiej – rośnie. Najniższy udział, tak jak należałoby się spodziewać, i z lekka tendencją malejącą ma grupa osób ze stażem ponad 30 lat.

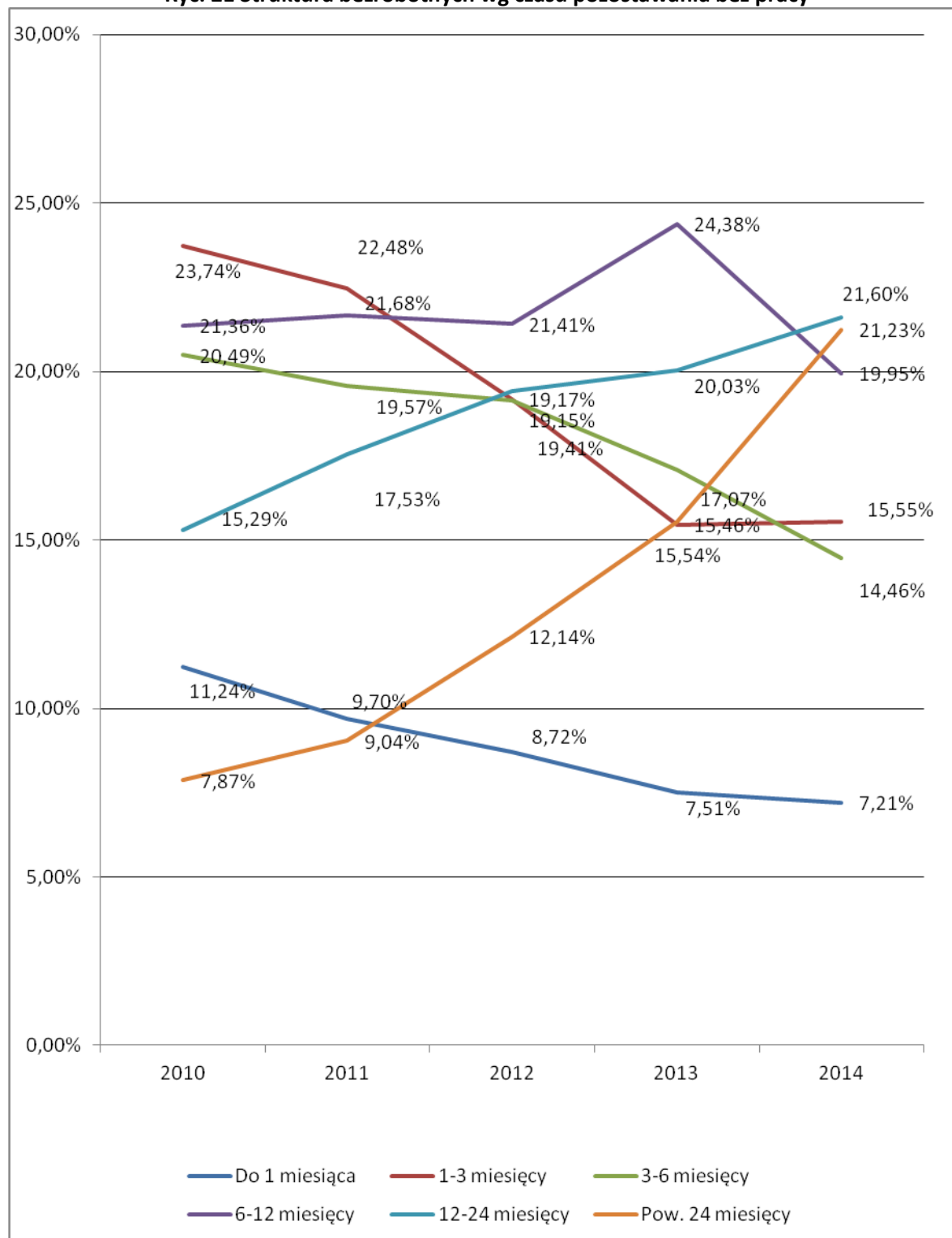
Ryc. 20 Struktura bezrobotnych wg stażu pracy

Opracowanie własne; źródło: Powiatowe Urzędy Pracy

Bardzo negatywnym zjawiskiem jest bardzo gwałtowny wzrost udziału osób pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy oraz – nieco mniej gwałtowny - osób pozostających bez pracy 12 - 24 miesięcy. Świadczy to o ich względnej niezdolności uzyskiwania zatrudnienia. Niestety, obie grupy razem stanowią aż ponad 40% ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Największy natomiast spadek udziału zanotowały grupy „1-3” i „3-6 miesięcy”, co świadczy o tym, że tworzą je osoby posiadające potencjał do zatrudniania się.

Ryc. 21 Struktura bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy

Opracowanie własne; źródło: Powiatowe Urzędy Pracy

Efektom m.in. ograniczoności lokalnego rynku pracy są też dojazdy mieszkańców obszaru do pracy w Warszawie. Ale wynikają one także z faktu, że na obszarze zamieszkuje wielu do niedawna mieszkańców stolicy, którzy zmieniając miejsce zamieszkania, zachowali dotychczasowe miejsca pracy.

Tabela 14. Wskaźnik W - liczba wyjeżdżających do pracy najemnej do Warszawy na 1000 mieszkańców obszaru LGD w wieku produkcyjnym (2006 r.)

Obszar	Mieszkańcy w wieku produkcyjnym	Liczba wyjeżdżających do pracy najemnej do Warszawy	Wskaźnik W
Legionowo	34600	4653	135
Jabłonna	9620	1177	122
Dąbrówka	4641	465	100
Radzymin – miasto	5281	510	97
Radzymin - obszar wiejski	8003	755	94
Nieporęt	9220	857	93
Wieliszew	6119	562	92
Serock – miasto	2571	217	84
Serock - obszar wiejski	5308	350	66
Somianka	3419	105	31

Źródło: Analiza funkcjonalna obszaru Jeziora Zegrzyńskiego, LGR Zalew Zegrzyński, 2014

Jak widać z zestawienia, wskaźnik W jest wysoki we wszystkich gminach poza Somianką. Najwyższa wartość wskaźnika dla Jabłonnej wskazuje na silną relację w analizowanym obszarze z Warszawą. Jeszcze wyższy wskaźnik występuje w Legionowie, co świadczy o deficycie miejsc pracy w mieście, które potencjalnie mogłoby być lokalnym rynkiem pracy dla mieszkańców obszaru. Poza Somianką wyraźnie niższy wskaźnik występuje w Serocku, a szczególnie na obszarze wiejskim tej gminy.

Ryc. 22 Wskaźnik W - liczba wyjeżdżających do pracy najemnej do Warszawy na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (2006 r.)

Źródło: Analiza funkcjonalna obszaru Jeziora Zegrzyńskiego, LGR Zalew Zegrzyński, 2014

6. Problemy społeczności obszaru LGD Zalew Zegrzyński

6.1. Charakter i zasięg problemów społecznych

Społeczność obszaru LGD Zalew Zegrzyński, mimo szybkiego rozwoju obszaru wynikającego z jego atrakcyjnego położenia i walorów przyrodniczo-krajobrazowych, zmaga się ciągle z wieloma problemami. Mimo wyższego niż średnio w kraju poziomu przedsiębiorczości na obszarze jego rynek pracy nie zaspokaja potrzeb jego mieszkańców. Wynika to z trzech głównych przesłanek:

- Relatywnie duża liczba firm nie oferuje odpowiednio dużej liczby miejsc pracy, gdyż na ogół są to mikrofirmy, zatrudniające 1-2 osoby. Prawdopodobnie to niewielkie zatrudnienie wynika po części z ich

specyfiki branżowej (prawdopodobnie dużą część stanowią przedstawiciele wolnych zawodów), ale muszą też występować inne bariery dla ich rozwoju. Prawidłowe zdiagnozowanie tego problemu wymaga przeprowadzenia specjalistycznej analizy;

- Prawdopodobnie, tak jak w całej Polsce, oferta pracy nie jest dostosowana do potrzeb lokalnych przedsiębiorstw. Jako mikro firmy, przegrywają one konkurencję o właściwego pracownika z dużo mocniejszymi firmami pobliskiego rynku warszawskiego. Potwierdzenie tej tezy także wymagałoby przeprowadzenia badania rynku pracy obszaru Jeziora Żegrzyńskiego.
- Obszar nie generuje odpowiedniej liczby (lub wcale) miejsc pracy wysokiej jakości, takich jakie może zaoferować miasto stołeczne i jakich oczekuje dość znacząca część mieszkańców obszaru. Jest to problem jakościowy, który można w dłuższej perspektywie ograniczyć, ale nie można go całkiem rozwiązać.

Brak miejsc pracy na analizowanym obszarze jest szczególnie odczuwalny obecnie, gdy pogarsza się sytuacja gospodarcza. Rynek pracy kurczy się, co znajduje potwierdzenie w rosnącej liczbie bezrobotnych.

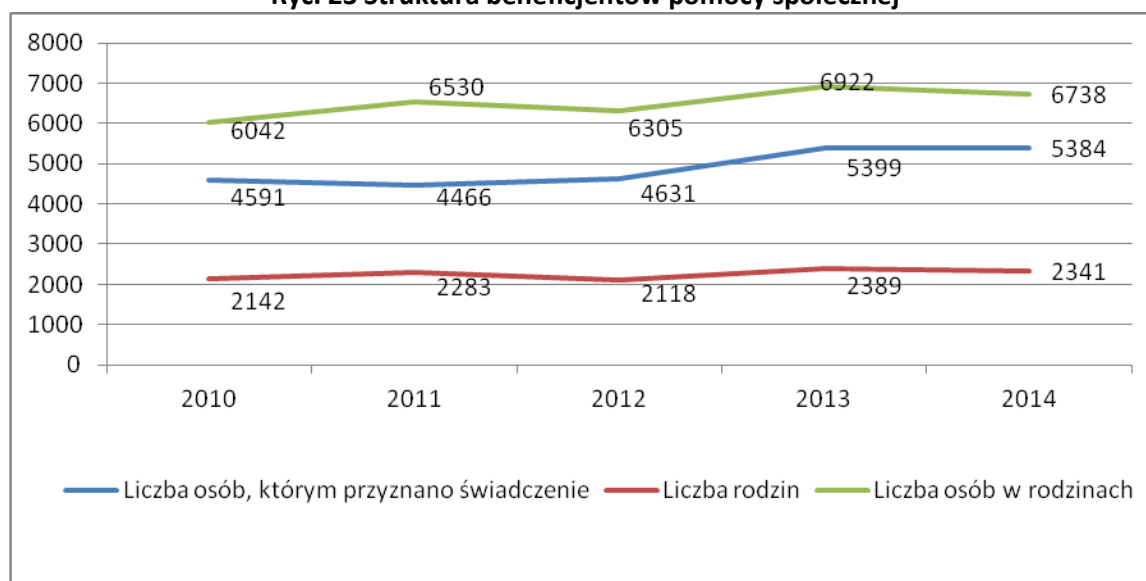
Brak pracy na obszarze oznacza konieczność dojeżdżania poza obszar, najczęściej, ale nie tylko, do Warszawy. Rzutuje to na życie rodzinne i społeczne, często relatywny dobrobyt opłacony jest dużym kosztem. Pewna część społeczności lokalnej nie odnajduje się w nowych realiach społeczno-ekonomicznych, o czym świadczą dane gminnych ośrodków pomocy społecznej. Według nich liczba osób korzystających z pomocy społecznej na obszarze LGD w roku 2014 wyniosła aż 5.384. Co więcej, liczba ta w okresie 2010-2014 miała dość wyraźnie rosnący trend – w stosunku do 2010 roku wzrosła o blisko 1/5. Wzrosła także, chociaż mniej, liczba rodzin korzystających z pomocy (o blisko 1/10) i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy (o ponad 1/10). Oznacza to wzrost grupy społecznej o pogorszonym statusie materialnym – spadku ich dochodów poniżej ustawowego minimum, kwalifikującego do wsparcia.

Tabela 15. Liczba beneficjentów pomocy społecznej w okresie 2010-2014

Rok	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2010	4591	2142	6042
2011	4466	2283	6530
2012	4631	2118	6305
2013	5399	2389	6922
2014	5384	2341	6738

Źródło: MOPS/GOPS

Ryc. 23 Struktura beneficjentów pomocy społecznej

Źródło: MOPS/GOPS

Największa, korzystająca ze wsparcia (w odniesieniu do liczby osób w rodzinach objętych pomocą), grupa to osoby w wieku 18 – 60/65. Jednak jej udział, 54,5%, jest niższy niż udział tej grupy w populacji obszaru. Druga liczbowo grupa to dzieci i młodzież (0-17 lat) – z udziałem około 35%, dużo większym niż udział tej grupy w populacji. W mniejszym stopniu niż wskazywałaby na to jej liczebność korzysta ze wsparcia grupa osób najstarszych.

Tabela 15. Liczba osób w rodzinach objętych pomocą wg grup wiekowych w 2014 roku

Grupa wiekowa	Liczba osób
0-17	1837
18 – 60/65	2846
powyżej 60/65	541
RAZEM	5224

Źródło: MOPS/GOPS

W 2014 roku najczęstszą przyczyną udzielania pomocy było ubóstwo (blisko 25% przypadków), tuż za nim sytuowało się bezrobocie (21%). Inne znaczące przyczyny to długotrwała lub ciężka choroba (blisko 18%) oraz niepełnosprawność (ponad 13%). Relatywnie duży udział ma pomoc osobom bezradnym opiekuńczo-wychowawczo i w prowadzeniu domu – blisko 10% przypadków, ale prawie 13% osób w rodzinach objętych pomocą.

Problemem dość często artykułowanym przez mieszkańców w trakcie spotkań było bezpieczeństwo na obszarze LGD. Faktycznie, napływ dużej liczby osób spoza obszaru, zwłaszcza w sezonie letnim, czy duża liczba domów letniskowych bez opieki w sezonie zimowym tworzą warunki dla przestępczości. Jednak dane statystyczne Policji dla powiatu legionowskiego oraz dane Posterunku Policji w Somiance nie wskazują na znaczący poziom zagrożenia. Największe dotyczy ruchu drogowego, jednak widoczny jest wyraźny jego spadek. Względnie często występuje zjawisko zawłaszczenia mienia, a sporadycznie zdarzają się przypadki poważnych przestępstw: gwałtów i zabójstw (odpowiednio: 5 i 1 w 2014 roku). Zachowaniu bezpieczeństwa sprzyja funkcjonowanie posterunków i komisariatów policji we wszystkich poza Dąbrówką gminach LGD oraz Komend Powiatowych Policji w Legionowie, Wołominie i Wyszkowie.

6.2. Infrastruktura społeczna

Problemem obszaru jest także dwoistość jego społeczności. W niektórych gminach (Jabłonna, Nieporęt, Wieliszew) nowi mieszkańcy stanowią blisko lub nawet ponad połowę ogólnej populacji. Obie

grupy różnią się wykształceniem, stylem życia, ale w wielu przypadkach łączy je cecha, jaką jest roszczeniowość. Wielu nowych mieszkańców nawet nie zameldowało się na obszarze, co oznacza, że nie zasilają budżetów gmin swoimi podatkami. Podobny problem występuje w przypadku bardzo licznych na obszarze sezonowych mieszkańców – właścicieli domów letniskowych.

Istnieje więc pilna potrzeba integracji obu tych grup oraz większej identyfikacji nowych mieszkańców z obszarem, a także aktywizacji społecznej obu grup. Potrzebne jest inicjowanie i wsparcie finansowe działań aktywizacyjno-integracyjnych oraz miejsca, w których te procesy mogą zachodzić, czyli infrastruktura edukacyjna, kulturalna i rekreacyjno-sportowa.

Nasylenie obszaru LGD tą infrastrukturą, mimo jego potencjału demograficznego, nie różni się bardzo od nasycenia słabiej zaludnionych obszarów wiejskich. Jedynie liczba placówek edukacyjnych jest wyższa niż ta w typowej wiejskiej gminie. Ale i tak w wielu gminach są one przeludnione, a dzieci i młodzież uczą się w systemie zmianowym. Znacznie gorzej wygląda liczba placówek kultury (poza gminą Wieliszew), obiektów sportowych (poza Wieliszewem i Nieporętem) oraz placówek opieki zdrowotnej (poza Jabłonną).

Tabela 17. Liczba obiektów infrastruktury społecznej na obszarze LGD

Gmina/Miasto	Edukacyjnej	Kulturalnej	Sportowej	Opieki Zdrowotnej	Placówek policji
Dąbrówka	6	3	7	2	0
Jabłonna	20	3	4	6	1
Nieporęt	13	6	15	1	1
Radzymin	25	5	9	1	1
Miasto i Gmina Serock	10	1	1	2	1
Somianka	7	5	6	2	1
Wieliszew	9	8	13	5	1

6. Grupy szczególnie istotne z punktu widzenia realizacji LSR

Do szczególnie istotnych dla realizacji LSR grup zaliczają się: pracodawcy (z racji priorytetu jakim jest w okresie programowania 2014-20 tworzenie miejsc pracy).

Pracodawcy w sektorze prywatnym i publicznym – ich główny problem to niewystarczające w stosunku do potrzeb środki finansowe. W przypadku sektora prywatnego są to ponadto: wysokie koszty pracy, brak wykwalifikowanych pracowników, konkurencja na rynku, obciążenie biurokracją (dokuczliwe zwłaszcza dla mikrofirm), niewystarczające umiejętności zarządzania, niska innowacyjność, brak współpracy z innymi firmami, wsparcia promocyjnego ze strony sektora publicznego. Wsparcie dla pracodawców będzie obejmowało: dotacje na podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej, wsparcie rozwoju produktów lokalnych i rynku zbytu, promocję gospodarki obszaru, wsparcie współpracy firm i nabywania umiejętności, a także edukację w zakresie i wsparcie rozwoju ekonomii społecznej.

Sektor rybacki – jego problem to dość niska opłacalność sprzedaży nieprzetworzonych produktów, zależność sektora od jakości wód, na którą nie ma wpływu, łusownictwo, brak zrozumienia specyfiki i potrzeb sektora wśród innych użytkowników wód i zarządzających wodami i terenami przywodnymi. Wsparcie dla sektora rybackiego będzie obejmowało dotacje umożliwiające: wzrost opłacalności produkcji rybackiej, tworzenie dodatkowych źródeł przychodu, bardziej skuteczną ochronę wód i stada ryb, bardziej selektywny połów ryb oraz promocję sektora wśród społeczności lokalnej.

Jednostki sektora finansów publicznych, zwłaszcza JST i podmioty zależne – ich główny problem to sprostanie potrzebom i aspiracjom mieszkańców przy ograniczonych zasobach finansowych i kadrowych, brak świadomości potrzeby bardziej ścisłej i aktywnej współpracy między nimi i z innymi sektorami społeczeństwa oraz brak wiedzy w zakresie efektywnego zarządzania obszarem w warunkach nasilającej się antropopresji. Sektor ten będzie wspierany przez dotacje na niekomercyjną infrastrukturę społeczną, rekreacyjną i turystyczną oraz przez umożliwienie mu zapoznania się z dobrymi praktykami w obszarze rozwoju lokalnego.

Organizacje pozarządowe – ich główne problemy to: braki finansowe, brak aktywnych członków, ograniczone umiejętności zarządzania, pozyskiwania środków, promocji i współpracy. Sektor ten będzie wspierany przez granty na zamierzone inicjatywy, działania integracyjne (także z JST) i edukacyjne.

Grupy defaworyzowane, wskazywane przez mieszkańców i wynikające z przeprowadzonej analizy, czyli przede wszystkim: **bezrobotni, młodzi do 35 lat, grupa 50+** (problemy: brak pracy i wynikająca z niego degradacja ekonomiczna i społeczna), **osoby ubogie (korzystające z pomocy GOPS) i niepełnosprawne** (problemy: wykluczenie ekonomiczne i społeczne, świadoma lub nieświadoma dyskryminacja), **dzieci, młodzież do 35 roku życia** (ograniczone możliwości kształcenia i rozwoju osobistego poza ośrodkami gminnymi), **osoby w wieku 50+, kobiety** (problem: rosnące wykluczenie zawodowe i społeczne). Wsparcie tych grup będzie następować przez: dotacje na podejmowanie działalności gospodarczej i promocję na rynku pracy (bezrobotni), poprzez zwrócenie uwagi społeczności lokalnych na ich potrzeby, aktywizację społeczną i integrację (osoby ubogie i niepełnosprawne, 50+), rozwój osobisty, wspieranie dotacjami działań realizujących ich potrzeby (dzieci i młodzież), poszukiwanie innowacyjnych rozwiązań ich problemów (bezrobotni, osoby ubogie i niepełnosprawne, 50+).

7. Wewnętrzna spójność obszaru LGD

Obszar LGD Zalew Zegrzyński jest bardzo zwarty przestrzennie.

Jest także **spójny historycznie**, jako dawna część Mazowsza Płockiego, diecezji płockiej, a później województwa mazowieckiego, warszawskiego, stołecznego (większa część) i znów mazowieckiego.

Ponadto cechuje go silna **spójność przyrodnicza** – położenie w widłach Wisły, Narwi i Bugu oraz wokół Jeziora Zegrzyńskiego. Oznacza to niespotykany na Mazowszu odsetek wód na obszarze oraz wiele zachowanych cennych obszarów i obiektów przyrodniczych. Cechę tą mają wszystkie gminy obszaru, nawet te podlegające najsilniejszej urbanizacji. Wspólną cechą obszaru (mimo występujących różnic, jest też wysoka jak na warunki centralnej Polski lesistość).

Obszar LGD jest także spójny **funkcjonalnie i gospodarczo**. Stanowi część warszawskiego węzła komunikacyjnego. Prawie cały należy do Warszawskiego Obszaru Metropolitalnego, zaś cały podlega oddziaływaniu Warszawy, która jest dla niego rynkiem pracy oraz zbytu towarów i usług, a także zaopatrzenia w towary i usługi. Obszar LGD jest zaś dla stolicy zapleczem osadniczym, rekreacyjnym i rezerwuarem siły roboczej.

IV. ANALIZA SWOT

Obszar LGD Zalew Zegrzyński: wewnętrzne czynniki rozwoju

Mocne strony	Odniesienie do Diagnostyki
Położenie w sąsiedztwie Warszawy	Rozdział III.1
Obszar LGD stanowi w większości część Warszawskiego Obszaru Metropolitalnego	Rozdział III.1
Położenie w warszawskim węźle komunikacyjnym	Rozdział III.1
Atrakcyjność przyrodnicza i krajobrazowa obszaru: duży udział wód, lesistość, cenne przyrodniczo obszary i obiekty	Rozdział III.1.1
Dziedzictwo kulturowe: zabytki, dziedzictwo historyczne	Rozdział III.1.2
Wynikająca z położenia i atrakcyjności przyrodniczej i krajobrazowej atrakcyjność osadnicza	Rozdział III.2.1
Korzystne parametry demograficzne: duża liczba ludności, korzystny bilans migracji, struktura wieku	Rozdział III.2.1
Wyższy niż w kraju i na Mazowszu poziom wykształcenia mieszkańców	Rozdział III.2.2
Nominalnie duża aktywność społeczna	Rozdział III.2.3
Ciekawe/znaczące inicjatywy społeczne	Rozdział III.3.2
Duża liczba imprez integrujących społeczność lokalną i turystów	Rozdział III.3.2
Wyższa niż w kraju frekwencja w wyborach samorządowych i parlamentarnych	Rozdział III.3.2
Funkcjonujące w 6 gminach fundusze sołeckie / budżety obywatelskie	Rozdział III.3.2
Duża liczba imprez integracyjno-promocyjnych	Rozdział III.3.2
Dobre warunki dla rozwoju przedsiębiorczości	Rozdział III.4.1
Rodzące i rozwijające się specjalizacje gospodarcze niektórych gmin	Rozdział III.4.1
Potencjał turystyczny obszaru	Rozdział III.4.2
Funkcjonujące w powiecie legionowskim Centrum Integracji Społecznej	Rozdział III.4.4
Obecność sektora rybackiego w gospodarce obszaru	Rozdział III.5
Proekologiczna działalność PZW	Rozdział III.5

Słabe strony	Odniesienie do Diagnostyki
Ujemny przyrost naturalny	Rozdział III.2.1
Słabość finansowa i organizacyjna wielu organizacji społecznych	Rozdział III.2.3
Mała aktywność organizacji społecznych w pozyskiwaniu funduszy	Rozdział III.2.3
Ograniczone w stosunku do potrzeb i aspiracji mieszkańców zasoby finansowe i kadrowe JST	Rozdział III.2.3
Ograniczone zasoby finansowe, kadrowe i innowacyjność większości firm	Rozdział III.3.1
Słaba oferta dla wędkarzy na obszarze (infrastruktura, usługi)	Rozdział III.3.2
Brak zintegrowanej oferty turystycznej i niewystarczająca zintegrowana promocja turystyczna obszaru	Rozdział III.3.2
Kurczenie się rolnictwa na obszarze LGD	Rozdział III.3.3
Niska opłacalność produkcji sektora rybackiego	Rozdział III.4
Zbyt duża antropopresja na wody obszaru, ich zagrożenie ekologiczne oraz patologie (np. kłusownictwo)	Rozdział III.4
Znaczący wzrost poziomu bezrobocia na obszarze	Rozdział III.5.1
Powolny, ale stały wzrost udziału dwóch najstarszych grup w ogóle bezrobotnych	
Duży udział najmłodszych osób w grupie bezrobotnych	Rozdział III.5.1
Gwałtowny wzrost udziału osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy	Rozdział III.5.1
Duży odsetek dojeżdżających do pracy do Warszawy	Rozdział III.5.1
Mała zdolność firm obszaru do generowania miejsc pracy	Rozdział III.6.1

Dość znacząca część społeczności lokalnej wymagająca pomocy społecznej,	Rozdział III.6.1
Relatywnie duży odsetek osób bezradnych opiekuńczo-wychowawczo i w prowadzeniu domu	Rozdział III.6.1
Dwoistość społeczności obszaru LGD	Rozdział III.6.2
Roszczeniowość wielu mieszkańców	Rozdział III.6.2
Braki w infrastrukturze kulturalnej, rekreacyjno-sportowej i opieki zdrowotnej	Rozdział III.6.1

Obszar LGD Zalew Zegrzyński: zewnętrzne czynniki rozwoju

Szanse
Następujący i planowany rozwój infrastruktury technicznej o znaczeniu krajowym i regionalnym, oddziałującej na obszar, m.in. lotniska w Modlinie
Wymuszona przez przepisy Unii Europejskiej polityka zrównoważonego rozwoju kraju, lepiej chroniąca jego środowisko naturalne
Wsparcie finansowe procesu rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce
Środki UE, Rządu i Samorządu Mazowsza na rozwój kapitału ludzkiego
Dopływ nowych idei i dostęp do dobrych praktyk, wynikające z integracji europejskiej i rozwoju wirtualnych społeczności
Wzrost mody na zdrowy tryb życia
Dalszy rozwój gospodarczy Polski i stopniowo wzrastająca zamożność społeczeństwa
Środki UE, Rządu i Samorządu Mazowsza na rozwój obszarów wiejskich i przedsiębiorczości
Wzrost popytu w kraju na zdrową i lepszej jakości żywność
Likwidacja formalnych barier dla rozwoju małego przetwórstwa spożywczego
Rozwój gospodarki internetowej
Rosnąca mobilność kapitału

Zagrożenia
Wzrost antropopresji na obszar LGD
Powolność procesu zwiększania spójności społeczno-gospodarczej Mazowsza, Polski i Europy
Niska ranga ochrony środowiska naturalnego w faktycznie realizowanej polityce Państwa
Zaniedbania dotyczące zagospodarowania przestrzennego kraju, w tym gospodarki wodnej
Wynikające ze zmian klimatycznych katastroficzne zjawiska naturalne
Postępujący proces starzenia się społeczeństwa przy braku efektywnych działań wspierających seniorów
Dalsza marginalizacja słabszych grup wskutek niewystarczającego wsparcia społecznego i instytucjonalnego
Zwiększanie zadań samorządów gminnych przy braku odpowiedniego ich finansowania oraz ograniczanie obecnych subwencji i dotacji
Brak woli efektywniejszej współpracy wśród sąsiadujących samorządów lokalnych
Spowolnienie gospodarcze będące pochodną światowego kryzysu finansowego
Kryzys finansów Państwa i Samorządu Województwa
Polityka rozwoju Państwa w niewystarczającym stopniu uwzględniająca potrzeby rozwojowe obszarów wiejskich

Wskazane przez społeczność obszaru LGD jego **mocne strony** można podzielić na trzy główne grupy: 1/ **położenie i cechy terytorium** objętego SRLKS, 2/**walory społeczności** obszaru, 3/**walory gospodarki** obszaru.

W pierwszej grupie największą rolę odgrywa podwarszawskie położenie, dające mieszkańcom obszaru **dostęp do największego w Polsce rynku usług** (także publicznych jak edukacja i kultura), **towarów** oraz – co najważniejsze - **pracy** (poza konurbacją górnośląską). Dodatkowym walorem, nasilającym proces osadniczy, jest **atrakcyjność przyrodnicza** obszaru LGD.

W drugiej grupie największe znaczenie mają **korzystne parametry demograficzne**, w tym zwłaszcza bilans migracji (oznaczające, że obszar jest dobrym i rozwojowym rynkiem dla dostawców towarów i usług) oraz wyższe niż na Mazowszu i w kraju **wykształcenie** mieszkańców.

Ta ostatnia cecha przekłada się na **wysoki poziom przedsiębiorczości** mieszkańców i dobrą dynamikę tego procesu (w połączeniu z atrakcyjnością rynku: lokalnego i aglomeracji warszawskiej). Dodatkowe atuty gospodarki obszaru, dość rzadko spotykane pod wielkimi ośrodkami miejskimi to rozwijająca się jego **oferta turystyczna** oraz **funkcjonujący sektor rybacki**.

Wśród zgłoszonych przez mieszkańców **słabych stron**, największe znaczenie ma **struktura i poziom bezrobocia**, nieco niższy niż średnio na Mazowszu, ale wyższy niż w Warszawie i w wielu podwarszawskich powiatach, i o przeważającej tendencji rosnącej – mimo dostępu do warszawskiego rynku pracy i dużej liczby firm na obszarze. Źródłem problemów jest też **duża liczba dojeżdżających do pracy** poza obszarem, zjawisko negatywnie rzutujące na życie rodzinne i społeczne (m.in. niską faktyczną aktywność) społeczną dojeżdżających. Bardzo szybki napływ nowych mieszkańców oznacza **potrzebę zaangażowania ich w proces społeczno-gospodarczego rozwoju obszaru** (integracja i aktywizacja), a także szybkiej **rozbudowy infrastruktury**.

Problemy sektora rybackiego to przede wszystkim: **niska opłacalność tradycyjnej produkcji rybackiej, kłusownictwo** i, wynikające z dużej antropopresji, **zanieczyszczenie wód**.

Problemem branży turystycznej jest m.in. **brak współpracy podmiotów turystycznych** przy tworzeniu oferty turystycznej i jej promocji oraz **ograniczona oferta** dla mniej zamożnej grupy klientów, w tym **braki w niekomercyjnej infrastrukturze turystycznej**.

Wśród wskazanych przez uczestników procesu opracowania Strategii pozytywnych czynników zewnętrznych (potencjalnie) oddziałujących na obszar (**szans**) do najistotniejszych należy zaliczyć **wsparcie środkami UE i Państwa Polskiego (w tym Samorządu Województwa) rozwoju infrastruktury i społeczeństwa obywatelskiego**. Dla zapewnienia długoterminowego (trwałego) rozwoju obszaru istotna jest/będzie **efektywność ochrony jego walorów przyrodniczych i środowiska**. Szansą dla lokalnego, rozdrobnionego i o niezbyt korzystnych warunkach naturalnych, rolnictwa będzie – wobec potencjalnie wielkiego rynku – rzeczywista **likwidacja formalnych barier dla rozwoju małego przetwórstwa spożywczego**.

Najistotniejszym negatywnym czynnikiem zewnętrznym (potencjalnie) oddziałującym na obszar (**zagrożeniem**) jest **wzrost antropopresji na jego środowisko**, wymykający się spod kontroli władz samorządowych (nie w pełni świadomych jego skutków). Może on sprawić, że atrakcyjny dziś przyrodniczo, a przez to osadniczo, obszar zamieni się w pozbawione tego waloru olbrzymie przedmieście Warszawy, co spowoduje ucieczkę najbardziej świadomych ekologicznie (a często też najzamożniejszych) mieszkańców, **osłabiając potencjał rozwojowy obszaru**. Sprzyjać temu może **brak woli efektywniejszej współpracy** wśród samorządów lokalnych. Potencjał ten będzie też osłabiać, i stanowić źródło problemów społecznych, brak wsparcia dla seniorów i innych defaworyzowanych grup społecznych.

V. Cele i wskaźniki

1. Specyfikacja i opis celów ogólnych, przypisanych im celów szczegółowych i przedsięwzięć.

Cele ogólne i szczegółowe SRLKS oparte są o problemy i potrzeby społeczności obszaru LGD – powiązania między nimi prezentuje załączona *Matryca powiązań*. Problemy i potrzeby zgłaszane były przez mieszkańców obszaru w trakcie warsztatów strategicznych, grup fokusowych, indywidualnych wywiadów i badania ankietowego. Mieszkańcy definiowali cele SRLKS także bezpośrednio w procesie uwzględniającym wyżej wymienione formy partycypacji. Ich opinie zostały poddane eksperckiej ocenie zasadności, w rezultacie których uległy niewielkim modyfikacjom.

Realizujące cele przedsięwzięcia zostały zaproponowane w nawiązaniu do celów i propozycji działań przedstawionych przez mieszkańców z wykorzystaniem wyżej wymienionych instrumentów partycypacji społecznej.

Lista celów ogólnych i szczegółowych oraz przedsięwzięć przedstawiona jest w formularzu *Cele i wskaźniki LSR*, zamieszczonym w tym rozdziale.

2. Wykazanie zgodności celów z celami programów, w ramach których planowane jest finansowanie SRLKS.

Cele SRLKS są zgodne z celami przekrojowymi programów, w ramach których planowane jest finansowanie LSR:

- PROW 2014-2020 – cele przekrojowe: 1)ochrona środowiska, 2) przeciwdziałanie zmianom klimatu, 3)innowacyjność;
- PO Rybactwo i Morze - cele przekrojowe: 1) podnoszenie wartości produktów, tworzenie miejsc pracy, zachęcanie młodych ludzi i propagowanie innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury; 2) wspieranie różnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim, wspieranie uczenia się przez całe życie i tworzenia miejsc pracy na obszarach rybackich i obszarach akwakultury; 3) wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym operacje na rzecz łagodzenia zmiany klimatu; 4) propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego.

3. Przedstawienie celów z podziałem na źródła finansowania.

Cel ogólny	Cel szczegółowy	Źródło finansowania
I. Rozwój gospodarczy obszaru LGD Zalew Zegrzyński	I.1. Rozwój oferty pracy na obszarze LGD	PROW 2014-2020
	I.2. Podnoszenie kompetencji zawodowych	PROW 2014-2020
	I.3. Zintegrowana promocja oferty gospodarczej i inwestycyjnej	PROW 2014-2020
	I.4 Rozwój lokalnych produktów obszaru, w tym turystycznych i ich zintegrowana promocja	PROW 2014-2020 PO Rybactwo i Morze
II. Zrównoważony	II.1 Podnoszenie wartości produktów rybactwa poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw	PO Rybactwo i Morze

rozwój sektora rybackiego	produktów	
	II.2 Dywersyfikacja działalności w ramach rybołówstwa	PO Rybactwo i Morze
	II.3 Promocja sektora rybackiego w społeczności lokalnej	PO Rybactwo i Morze
III. Rozwój społeczny obszaru LGD Zalew Zegrzyński	III.1 Inicjowanie współpracy grup mieszkańców, organizacji, instytucji i firm	PROW 2014-2020
	III.2 Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców obszaru, w tym inicjowanie innowacyjnych działań społecznych	PROW 2014-2020
	III.3 Promocja lokalnej kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego	PROW 2014-2020
	III.4 Rozwój szeroko pojętej edukacji ustawicznej	PROW 2014-2020
	III.5 Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wykorzystanie potencjału grup defaworyzowanych	PROW 2014-2020
IV. Zachowanie walorów środowiska obszaru LGD i przeciwdziałanie zmianom klimatu z wykorzystaniem innowacji organizacyjnych i technologicznych	IV.1 Edukacja ekologiczna i w zakresie zmian klimatycznych	PROW 2014-2020
	IV.2 Współpraca na rzecz racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska obszaru	PROW 2014-2020
	IV.3 Wykorzystywanie innowacyjnych rozwiązań i technologii w zakresie gospodarki niskoemisyjnej	PROW 2014-2020
	IV.4 Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich, w tym działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu	PO Rybactwo i Morze

Powyższa tabela pokazuje źródła finansowania SRLKS. Cały cel ogólny II będzie finansowany w ramach środka *Realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność* Programu Operacyjnego *Rybactwo i Morze*. Cel szczegółowy I.4. *Rozwój lokalnych produktów obszaru, w tym turystycznych i ich zintegrowana promocja* będzie współfinansowany przez PO *Rybactwo i Morze* i Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Działanie „Wsparcie dla rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, Poddziałanie 19.2 „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”, Poddziałanie 19.3. Przygotowanie i realizacja działań w zakresie projektów współpracy z lokalną grupą działania (LGD) oraz Poddziałanie 19.4. Wsparcie na rzecz kosztów bieżących i aktywizacji (LGD).

Wszystkie pozostałe cele SRLKS będą finansowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

4. Przedstawienie przedsięwzięć realizowanych w ramach RLKS.

Działania tworzące poszczególne przedsięwzięcia zostały opisane w *Matrycy powiązań*, natomiast sposób realizacji poszczególnych przedsięwzięć został wyszczególniony w formularzu *Cele i wskaźniki*. Wynika on ze specyfiki adresatów tych przedsięwzięć oraz z przewidzianego rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zakresu wsparcia dla RLKS i obejmuje rodzaje działań właściwe dla danego typu pomocy i beneficjenta: konkursy, projekty grantowe, koncepcje Smart Villages, projekty własne LGD, aktywizację społeczności lokalnej i projekty współpracy.

5. Specyfikacja wskaźników przypisanych do przedsięwzięć, celów szczegółowych i celów ogólnych wraz z uzasadnieniem wyboru konkretnego wskaźnika w kontekście ich adekwatności do celów i przedsięwzięć.

Specyfikację wskaźników przypisanych do celów ogólnych i szczegółowych oraz przedsięwzięć i źródeł pozyskania danych do pomiaru zawiera formularz *Cele i wskaźniki LSR*. Dobór poszczególnych wskaźników wynikał z charakteru działań i ich efektów i uwzględnił metodykę przedstawioną w *Poradniku dla LGD w zakresie opracowania LSR*.

6. Sposób i częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych

Pomiar wskaźników produktu i rezultatu będzie dokonywany w nawiązaniu do Planu Działania - na koniec zdefiniowanych w nim etapów realizacji SRLKS. Jedynie pomiar wskaźników oddziaływania będzie odbywał się na koniec okresu realizacji LSR – zgodnie z metodyką tworzenia i pomiaru takich wskaźników. Do pomiaru wskaźników będą wykorzystywane źródła informacji wskazane dla danego wskaźnika w formularzu *Cele i wskaźniki*.

7. Stan początkowy wskaźnika oraz wyjaśnienie sposobu jego ustalenia.

Ponieważ wskaźniki produktu i rezultatu będą mierzyć zmianę będącą realizacją działań w ramach LSR, stan początkowy tych wskaźników najczęściej wynosi 0. Drugim powodem takiego podejścia jest niedostępność danych dla większości wskaźników rezultatu na poziomie gmin.

W przypadku większości wskaźników oddziaływania (dotyczących zmiany postrzegania sytuacji przez społeczność lokalną) pomiar stanu początkowego będzie miał miejsce na początku okresu realizacji LSR. Ich stan początkowy zostanie zmierzony poprzez ankietę na reprezentatywnej próbie mieszkańców na początku okresu realizacji LSR.

8. Stan docelowy wskaźnika oraz wyjaśnienie dotyczące sposobu jego ustalenia (założenia do planowania).

Stan docelowy wskaźników został określony w oparciu o charakter i liczbę działań: imprez, obiektów, tworzonych i rozwijanych działalności gospodarczych itp., planowanych do realizacji w ramach SRLKS, gdyż charakter danego działania pozwala określić przybliżoną liczbę jego beneficjentów. Przyjęte liczby działań wynikają z przewidzianego na te działania budżetu.

9. Realizacja międzynarodowych projektów współpracy

LGD Zalew Zegrzyński planuje realizację pięciu międzynarodowych projektów współpracy.

Projekt: *Education of the Youth for Entrepreneurship (EYE) Project* *Edukacja Młodzieży dla Przedsiębiorczości*

Cele projektu realizują następujące cele SRLKS: ***Cel ogólny 1. Rozwój gospodarczy obszaru LGD Zalew Zegrzyński, Cel szczegółowy 1.2. Podnoszenie kompetencji zawodowych*** i obejmują: 1. Rozwój kompetencji młodzieży dla przedsiębiorczości i zatrudnienia; 2. Rozwój lokalnych firm w sektorze turystyki.

Realizowany wskaźnik produktu to „Liczba projektów współpracy”, wskaźnik rezultatu – „Liczba przeszkolonych zawodowo i w zakresie przedsiębiorczości”.

Na działania projektu złożą się m.in.: 1) Szkolenie młodzieży dla przedsiębiorczości i zatrudnienia oparte na metodologii 4H; 2) Praktyki zawodowe młodzieży w wybranych firmach, obejmujące realizację konkretnych zadań (umiędzynarodowienie działań firm np. rozwój angielskich, polskich i fińskich wersji firmowych stron www, promocja firm w mediach społecznych itp.); 3) Wymiana międzynarodowa praktykantów (rozwój kompetencji językowych i międzykulturowych).

Zakładani partnerzy LGD Zalew Zegrzyński to: 1) LGD Pohjoisimman Lapin Leader /4H (Finlandia), 2) LGD Perapohjolan Leader /4H (Finlandia), 3) LGD Outokaira /4H (Finlandia), 4) LGD Aktywni Razem.

Projekt: *Heritage for the Future* (ANCHOR) Project

Dziedzictwo dla przyszłości

Cele projektu realizują następujące cele SRLKS: ***Cel ogólny 3. Rozwój społeczny obszaru LGD Zalew Zegrzyński, Cel szczegółowy 3.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wykorzystanie potencjału grup defaworyzowanych*** i obejmują: 1) Rozwijanie identyfikacji młodzieży z jej miejscem pochodzenia, 2) Włączenie młodzieży w proces rozwoju lokalnego, 3) Zapewnienie seniorom poczucia, że są potrzebni i doceniani, 4) Wzmacnianie integracji międzypokoleniowej i poczucia wspólnoty w społecznościach lokalnych, 5) Zapewnienie na przyszłość pomocy seniorom przez tworzenie więzi.

Realizowany wskaźnik produktu to „Liczba projektów współpracy”, wskaźnik rezultatu – „Liczba uczestników działań”.

Na działania projektu złożą się m.in.: 1) Szkolenie młodzieży dot. technik archiwizacji społecznej. Wybór tematów, poszukiwanie dokumentów, poszukiwanie seniorów-interlokutorów, opracowanie kwestionariuszy, 2) Pilotażowe wywiady młodych ludzi z seniorami (zapis video), 3) Spotkanie międzynarodowe o charakterze burzy mózgów i wymiany doświadczeń, 4) Realizacja wywiadów, zbieranie dokumentów i zdjęć, 5) Tworzenie lokalnych archiwów / izb pamięci, 6) Opracowanie wspólnego filmu dokumentalnego, 7) Lokalne imprezy promujące lokalne dziedzictwo i rezultaty projektu.

Zakładani partnerzy: LGD Alto Casertano (Włochy), LGD Aktywni Razem, LGD Wspólny Trakt.

Projekt: *Culinary & Natural Heritage for Tourism and Identity* (HESTIA) Project

Dziedzictwo kulinarne i przyrodnicze dla turystyki i tożsamości

Cele projektu realizują następujące cele SRLKS: ***Cel ogólny 1. Rozwój gospodarczy obszaru LGD Zalew Zegrzyński, Cel szczegółowy 1.4. Rozwój lokalnych produktów obszaru, w tym turystycznych i ich zintegrowana promocja*** i obejmują: 1/ Zachowanie, promocja w społecznościach lokalnych i wykorzystanie dziedzictwa obszarów LGD na rzecz ich rozwoju społeczno-gospodarczego, w szczególności dziedzictwa kulinarnego i przyrodniczego; 2/ Wymiana doświadczeń w zakresie tworzenia produktów turystyki kulinarnej i (eko)turystyki; 3/ Zwiększenie szans młodzieży na rynku pracy i zapewnienie wykwalifikowanych pracowników podmiotom gastronomicznym na obszarach LGD; 4/ Rozwój opartych na lokalnym dziedzictwie produktów i usług; 5/ (Wzajemna) Promocja produktów i usług kulinarnych i turystycznych na obszarach LGD – Partnerów w projekcie i poza nimi.

Realizowany wskaźnik produktu to „Liczba projektów współpracy”, wskaźnik rezultatu – „Liczba stworzonych produktów”.

Na działania projektu złożą się m.in.: 1/ Spotkanie inicjujące projekt; 2/ Rekrutacja uczestników; 3/ Wizyta studyjna na Węgrzech, w tym szkolenie kulinarne; 4/ Wizyta studyjna w Finlandii, w tym szkolenie kulinarne (jeśli będzie możliwe do zorganizowania); 5/ Lokalne warsztaty kulinarne (AR, ZZ), 6/ Wizyta studyjna w Polsce, w tym szkolenie kulinarne (CS, OK); 7/ Lokalne warsztaty kulinarne (CS); 8/ Lokalne warsztaty kulinarne (OK); 7/ Szkolenie w zakresie przedsiębiorczości i praktyki dla młodzieży w placówkach gastronomicznych; 8/ Opracowanie publikacji: polskie, węgierskie i fińskie przepisy kulinarne/katalog lokalnych produktów i usług; 9/ Działania promujące lokalne produkty, usługi i współpracę; 10/ Utworzenie punktów informacji turystycznej (CS); 11/ Rozwój Sieci Dziedzictwa Kulinarne Mazowsze na obszarach LGD AR i LGD ZZ; 12/ Stworzenie Szlaków Dziedzictwa Kulturowego na obszarach LGD AR i LGD ZZ; 13/ Opracowanie przewodnika turystycznego; 14/ Przyjazd LGD AR na teren LGD ZZ promujący produkty lokalne i ofertę turystyczną; 15/ Organizacja Konkursu na Najlepsze Tradycyjne Przepisy Kulinarne Obszaru LGD ZZ wraz z Pokazem Kulinarным; 16/ Promocja projektu.

Zakładani partnerzy: LGD Aktywni Razem, LGD Cserhatalja (Węgry), LGD Outokaira (Finlandia).

Projekt: *New Business Centres*

Centra Nowego Biznesu

Cele projektu realizują następujące cele SRLKS: ***Cel ogólny 1. Rozwój gospodarczy obszaru LGD Zalew Zegrzyński, Cel szczegółowy 1.2. Podnoszenie kompetencji zawodowych*** i obejmują: 1) Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach LGD, 2) Internacjonalizację działań lokalnych firm, 3) Zwiększenie inwestycji na obszarach LGD.

Realizowany wskaźnik produktu to „Liczba projektów współpracy”, wskaźnik rezultatu – „Liczba przeszkolonych zawodowo i w zakresie przedsiębiorczości”.

Na działania projektu złożą się m.in.: 1) Szkolenie lokalnych firm pod kątem umiędzynarodowienia ich działalności, 2) Szkolenie lokalnych firm pod kątem działalności w Polsce, Finlandii, 3) Międzynarodowe Forum Współpracy nad Jeziorem Zegrzyńskim, 4) Międzynarodowe Forum Współpracy w Laponii, 5) Międzynarodowe Forum Współpracy w Prowincji Cesena-Forli, 4) Wsparcie doradcze dla lokalnych firm związane z ich działaniami na Forach.

Zakładani partnerzy: Perapohjolan Leader/ Gmina Rovaniemi/ Meri Lappi Development Centre (Finlandia), LGD L'Altra Romagna/ Provincia di Cesena-Forli (Włochy), Powiat Legionowski.

Projekt: *Fishing Intelligently (FIN)*

Inteligentne Rybactwo

Cele projektu realizują następujące cele SRLKS: *Cel ogólny 4. Zachowanie walorów środowiska obszaru LGD i przeciwdziałanie zmianom klimatu z wykorzystaniem innowacji organizacyjnych i technologicznych, Cel szczegółowy 4.4. Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich, w tym działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu* i obejmują: 1) Podnoszenie świadomości ekologicznej osób / rybaków, 2) Promocję koncepcji nieselektywnych połowów wśród osób / rybaków śródlądowych, 3) Szkolenie osób / rybaków w nieselektywnych technikach łowienia, 4) Promocję nieselektywnego sprzętu połowowego wśród polskich rybaków śródlądowych.

Realizowany wskaźnik produktu to „Liczba projektów współpracy”.

Na działania projektu złożą się m.in.: 1) Szkolenie osób / rybaków z obszaru LGD ZZ w połowach nieselektywnych, 2) Zakup sprzętu do nieselektywnych połowów dla celów szkoleniowych, 3) Opracowanie broszury nt. połowów nieselektywnych do dystrybucji w Polsce i Europie, opisującej powody, techniki, sprzęt i rezultaty nieselektywnych połowów (w. polska i ang.).

Zakładani partnerzy: LGD Północna Laponia (Finlandia), LGD Mazurskie Morze.

Projekt: *Fishing Intelligently part 2 (FIN 2)*

Inteligentne Rybactwo cz.2

Cele projektu realizują następujące cele SRLKS: *Cel ogólny 4. Zachowanie walorów środowiska obszaru LGD i przeciwdziałanie zmianom klimatu z wykorzystaniem innowacji organizacyjnych i technologicznych, Cel szczegółowy 4.4. Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich, w tym działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu* i obejmują: 1) Podnoszenie świadomości ekologicznej osób / rybaków, 2) Promocję koncepcji nieselektywnych połowów wśród osób / rybaków śródlądowych, 3) Szkolenie osób / rybaków w nieselektywnych technikach łowienia, 4) Promocję nieselektywnego sprzętu połowowego wśród polskich rybaków śródlądowych.

Realizowany wskaźnik produktu to „Liczba projektów współpracy”, wskaźnik rezultatu – „Liczba osób / rybaków stosujących lub poznało nieselektywne techniki połowu”.

Na działania projektu złożą się m.in.: 1) Szkolenie osób / rybaków z obszarów innych polskich LGR, 2) Konferencja nt. ekologicznych aspektów rybactwa, w tym z wykorzystaniem technik nieselektywnych z udziałem LGR/LGD z Polski i Finlandii, 3) Promocja projektu.

Zakładani partnerzy: LGD Północna Laponia (Finlandia), LGD Mazurskie Morze.

10. Realizacja krajowych projektów współpracy

Projekt *Mazowieckie Mazury*

Cele projektu realizują następujące cele SRLKS: *Cel ogólny 1. Rozwój gospodarczy obszaru LGD Zalew Zegrzyński, Cel szczegółowy 1.4. Rozwój lokalnych produktów obszaru, w tym turystycznych i ich zintegrowana promocja* i obejmują: marketing i rozwój produktów turystycznych obszaru zachodniego Mazowsza.

Na produkty projektu złożą się m.in.: infrastruktura turystyczna, miejsca informacji i obsługi turystycznej, tematyczne przewodniki.

Rezultatami projektu będą m.in.: rozwój infrastruktury i oferty turystycznej obszaru, a w efekcie - wzrost ruchu turystycznego na obszarze.

Realizowany wskaźnik produktu to „Liczba projektów współpracy”, wskaźnik rezultatu – „Liczba stworzonych produktów”.

Zakładani partnerzy - LGD: Aktywni Razem-

11. Działania z zakresu animacji społecznej i metody ich pomiaru.

Lokalna Grupa Działania Zalew Zegrzyński przewiduje organizowanie spotkań z mieszkańcami podczas których rozwijana będzie idea partnerstwa społecznego. Przykładem takiej metody animacji jest Festiwal Aktywności Społecznej i Kulturalnej Sołectw. Na obszarze działania LGD w 7 gminach znajduje się 150 sołectw. Samorządy poszczególnych gmin w ramach wstępnych eliminacji wyłaniają 1 sołectwo do udziału w Festiwalu. W finale rywalizuje 7 sołectw. Same przygotowania do Festiwalu trwają około 3 miesięcy. Biorą w nim udział wszystkie organizacje społeczne, podmioty gospodarcze, mieszkańcy sołectwa oraz władze samorządowe. Całość organizuje i koordynuje LGD. Podczas trwania Festiwalu Aktywności Społecznej i Kulturalnej Sołectw oprócz listy obecności uczestników i gości przeprowadzana jest ankieta, w której uczestnicy odpowiadają na szereg pytań (pomiar skuteczności i jakości animacji).

LGD Zalew Zegrzyński przewidują również organizację konkursów, np. na najciekawszą pracę „Kwiaty i wycinanki z papieru”. Zwycięskie prace prezentowane są na stoisku LGD na Targach Agrotravel w Kielcach, w których stowarzyszenie, wzorem lat ubiegłych, zamierza brać udział.

Ciekawą metodą animacji są szkolenia i konkursy fotograficzne, popularyzujące ludzi i przyrodę obszaru LGD.

W tego typu wydarzeniach biorą udział dzieci, młodzież, dorośli seniorzy i całe rodziny. Ponadto jest to bardzo dobry sposób angażowania rdzennych mieszkańców obszaru z wykorzystaniem ludności przybywającej, która od niedawna zamieszkuje obszar LGDZZ.

Tabela 18. Cele i wskaźniki

1.0	CEL OGÓLNY 1	Rozwój gospodarczy obszaru LGD Zalew Zegrzyński						
1.1	CELE	Rozwój oferty pracy na obszarze LGD						
1.2	SZCZEGÓLNE	Podnoszenie kompetencji zawodowych						
1.3		Zintegrowana promocja oferty gospodarczej i inwestycyjnej						
1.4		Rozwój lokalnych produktów obszaru, w tym turystycznych i ich zintegrowana promocja						
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2014 rok	Plan 2022 Rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W1.0	Spadek wskaźnika bezrobocia		%	7,06	6,0	Dane PUP i GUS (liczba zarejestrowanych bezrobotnych jako odsetek liczby osób w wieku produkcyjnym)		
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2022 Rok	Źródło danych/sposób pomiaru		
W1.1	Liczba utworzonych miejsc pracy		Szt.	0	68	Sprawozdania beneficjentów		
W1.2	Liczba przeszkolonych w zakresie przedsiębiorczości		Szt.	0	0	Sprawozdania beneficjentów		
W1.3	Liczba odbiorców działań promocyjnych		Szt.	0	3700	Sprawozdania beneficjentów		
W1.4.1	Liczba stworzonych produktów		Szt.	0	6	Sprawozdania beneficjentów		
	Liczba utworzonych miejsc pracy			0	13			
W1.4.2	Liczba stworzonych obiektów infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej		Szt.	0	22	Sprawozdania beneficjentów		
	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy		Szt.	0	21			
W1.4.3	Liczba utworzonych inkubatorów kuchennych		Szt.	0	2			
	Liczba utworzonych miejsc pracy		Szt.	0	2			
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/sposób pomiaru
						Początkowa 2015 rok	Końcowa 2022 rok	
1.1.1	Praca nad Zalewem	Przedsiębiorcy, bezrobotni, kobiety, grupa 50+	konkursy	Liczba operacji tworząca miejsca pracy	Szt.	0	68	Dane LGD/UMWM

1.2.1	<i>Gospodarka oparta na wiedzy</i>	Mieszkańcy obszaru	Projekty współpracy	Liczba projektów współpracy	Szt.	0	0	Dane LGD/UMWM
1.3.1	<i>DOBRA promocja dźwignią rozwoju</i>	Potencjalni inwestorzy	Projekty konkursowe Projekt własny	Liczba operacji dla promocji gospodarczej obszaru	Szt.	0	5	Dane LGD
1.4.1	<i>Marka dla Zalewu</i>	Podmioty turystyczne, turyści, bezrobotni (kobiety, 50+, rolnicy), młodzież, odbiorcy produktów lokalnych	Projekt konkursowy	Liczba operacji dot. zintegrowanych produktów turystycznych	Szt.	0	3	Dane LGD
			Konkursy	Liczba operacji tworzących miejsca pracy	Szt.	0	13	Dane LGD, UMWM
			Projekty współpracy	Liczba projektów współpracy	Szt.	0	2	Dane LGD
1.4.2	<i>Infrastruktura dla turystyki</i>	Turyści, mieszkańcy	konkurs	Liczba operacji tworzących infrastrukturę	Szt.	0	22	Dane LGD, UMWM
				Liczba operacji tworzących lub utrzymujących miejsca pracy	Szt.	0	21	
1.4.3	<i>Inkubatory smaku</i>	Rolnicy, mieszkańcy	konkurs	Liczba operacji tworzących inkubatory kuchenne	Szt.	0	2	Dane LGD, UMWM
				Liczba operacji tworzących miejsca pracy	Szt.	0	2	
SUMA								

2.0	CEL OGÓLNY 2	Zrównoważony rozwój sektora rybackiego						
2.1	CELE	Podnoszenie wartości produktów rybactwa poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów						
2.2	SZCZEGÓŁOWE	Dywersyfikacja działalności w ramach rybołówstwa						
2.3		Promocja sektora rybackiego w społeczności lokalnej						
		<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2015 rok	Plan Rok 2022	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>		
W1.0	Wzrost sektora rybackiego na obszarze mierzony liczbą zatrudnionych		%	100	105	Dane Okręgu Mazowieckiego PZW		
		<i>Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych</i>	<i>Jednostka miary</i>	Stan początkowy 2015 rok	Plan 2022 rok	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>		
W2.1	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy		Szt.	0	1	Sprawozdania beneficjentów		
W2.2	Wzrost liczby klientów OR Wierzbica		%	0	10	Sprawozdania beneficjentów		
W2.3	Liczba odbiorców działań promujących sektor rybacki		Osoba	0	5120	Sprawozdania beneficjentów		
	Liczba nowych lub utrzymanych miejsc pracy		Szt.	0	2			
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	Wartość		
						Początkowa 2015 rok	Końcowa 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
2.1.1	<i>Bliżej klienta</i>	Sektor rybacki	konkurs	Liczba operacji dot. tworzenia lub rozwijania łańcucha dostaw produktów	Szt.	0	2	Dane LGD/UMWM
2.2.1	<i>Nie tylko ryby</i>	Sektor rybacki	konkurs	Liczba operacji dot. dywersyfikacji działalności	Szt.	0	6	Dane LGD/UMWM
				Liczba operacji tworzących miejsca pracy	Szt.	0	6	

2.3.1	Zalew rybactwem stoi	JST, organizacje pozarządowe, instytucje odpowiedzialne za stan wód	konkurs	Liczba operacji dotycz. Rybackiego dziedzictwa	Szt.	0	8	Dane LGD/UMWM
SUMA								

3.0	CEL OGÓLNY 3	Rozwój społeczny obszaru LGD Zalew Zegrzyński					
3.1	CELE	Inicjowanie współpracy grup mieszkańców, organizacji, instytucji i firm					
3.2	SZCZEGÓŁOWE	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców obszaru, w tym inicjowanie innowacyjnych działań społecznych					
3.3		Promocja lokalnej kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego					
3.4		Rozwój szeroko pojętej edukacji ustawicznej					
3.5		Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wykorzystanie potencjału grup defaworyzowanych					
		<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 2015 rok</i>	<i>Plan 2022 rok</i>	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>	
W3.0		Wzrost grupy mieszkańców pozytywnie oceniających rozwój społeczny obszaru LGD Zalew Zegrzyński	%	0	10	Ankieta LGD	
		<i>Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 2015rok</i>	<i>Plan 2022 rok</i>	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>	
W3.1		Wzrost liczby współpracujących grup, organizacji, instytucji i firm	Szt.	0	20	Sprawozdania beneficjentów	
W3.2		Liczba uczestników działań	Szt.	0	1200	Sprawozdania beneficjentów	
		Liczba opracowanych koncepcji Smart Villages	Szt.	0	0		
W3.3		Liczba wyremontowanych obiektów	Szt.	0	18	Sprawozdania beneficjentów	
		Liczba uczestników działań		0	1 400		
W3.4		Liczba uczestników działań edukacyjnych	Szt.	0	570	Sprawozdania beneficjentów	

W3.5	Liczba uczestników działań Liczba utworzonych miejsc pracy		Szt. Szt.	0 0	150 3	Sprawozdania beneficjentów		
Przedsięwzięcia	Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźniki produktu					
			Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/sposób pomiaru	
					Początkowa 2015 rok	Końcowa 2022 rok		
3.1.1	<i>W jednośc siła i ... mądrość</i>	Organizacje społeczne, JST, firmy	Projekty Konkurs	Liczba operacji dotycz. inicjowania współpracy	Szt.	0	11	Dane LGD/UMWM
3.2.1	<i>Więcej niż „sypialnia”</i>	Organizacje społeczne, JST, mieszkańcy, w tym dzieci i młodzież, kobiety, 50+	Projekty grantowe Konkurs Projekt własny	Liczba operacji dotycz. aktywizacji społecznej i integracji	Szt.	0	41	Dane LGD/UMWM
				Liczba operacji dotycz. koncepcji Smart Villages	Szt.	0	0	Dane LGD/UMWM
3.3.1	<i>Kultura czyni człowieka, historia tworzy naród</i>	JST, organizacje społeczne, Kościoły, mieszkańcy	Konkurs, Projekty grantowe Projekt własny	Liczba operacji dotycz. remontów obiektów	Szt.	0	18	Dane LGD/UMWM
				Liczba operacji na rzecz kultury i dziedzictwa	Szt.	0	19	Dane LGD/UMWM
3.4.1	<i>Klucz do potęgi</i>	Organizacje społeczne, JST, mieszkańcy	Projekty grantowe Konkurs Projekt własny	Liczba operacji dotycz. edukacji	Szt.	0	17	Dane LGD/UMWM
3.5.1	<i>Niewykorzystany potencjał</i>	Grupy defaworyzow.: bezrobotni, 50+, kobiety	Projekty konkursy	Liczba operacji dotycz. grup defaworyzow.	Szt.	0	2	Dane LGD/UMWM
				Liczba operacji dotycz. PES		0	1	

3.5.2	Zalew empatii	Grupy defaworyzow.: bezrobotni, 50+, kobiety, ubodzy, niepełnosprawni	Proj. konkursowy projekt współpracy	Liczba operacji dotycz. grup defaworyzow. Liczba projektów współpracy	Szt.	0 0	4 1	Dane LGD
SUMA								

4.0	CEL OGÓLNY 4	Zachowanie walorów środowiska obszaru LGD i przeciwdziałanie zmianom klimatu z wykorzystaniem innowacji organizacyjnych i technologicznych						
4.1	CELE	Edukacja ekologiczna i w zakresie zmian klimatycznych						
4.2	SZCZEGÓŁOWE	Współpraca na rzecz racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska obszaru						
4.3		Wykorzystywanie innowacyjnych rozwiązań i technologii w zakresie gospodarki niskoemisyjnej						
4.4		Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich, w tym działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu						
		<i>Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 2015 rok</i>	<i>Plan 2022 rok</i>	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>		
W4.0	Wzrost odsetka mieszkańców obszaru aktywnie chroniących środowisko i klimat		%	0	10	Ankieta LGD		
		<i>Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych</i>	<i>Jednostka miary</i>	<i>Stan początkowy 2015 rok</i>	<i>Plan 2022 rok</i>	<i>Źródło danych/sposób pomiaru</i>		
W4.1	Ilość uczestników działań edukacyjnych i projektu współpracy		Szt.	0	500	Sprawozdania beneficjentów		
W4.2	Ilość uczestniczących we współpracy na rzecz racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska		Szt.	0	15	Sprawozdania beneficjentów, dane LGD		
W4.3	Ilość utworzonych miejsc pracy		Szt.	0	6	Sprawozdania beneficjentów		
W4.4	Wzrost liczby działań Straży Rybackiej/rok Liczba osób / rybaków stosujących lub poznało nieselektywne techniki połowu		Szt. Szt.	0 0	22 22	Sprawozdania beneficjentów		
Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednos	Wartość		

				tytuł	Początkowa 2015 rok	Końcowa 2022 rok	Źródło danych/sposób pomiaru
4.1.1	<i>Cogito ergo sum</i>	Mieszkańcy, w tym dzieci i młodzież, JST	Projekty grantowe, konkursowe	Liczba operacji dotycz. edukacji ekologicznej	Szt. 0	10 2	Dane LGD/UMWM
4.2.1	<i>Tylko jeden Zalew</i>	Jednostki sektora publicznego, NGO	Projekt własny LGD, konkurs	Liczba operacji dotycz. współpracy	Szt. 0	3	Dane LGD/UMWM
4.3.1	<i>Tylko jedna Ziemia</i>	Przedsiębiorcy, osoby podejmuj. działalność gospodarczą	Konkursy	Liczba operacji dotycz. działalności gospodarczej	Szt. 0	6	Dane LGD/UMWM
4.4.1	<i>Woda znaczy życie</i>	Sektor rybacki, społeczność obszaru	Konkurs	Liczba operacji dotycz. ochrony wód i ryb	Szt. 0	4	Dane LGD/UMWM
			Projekt współpracy	Liczba projektów współpracy	Szt. 0	2	
SUMA							

Tabela 19. SRLKS LGD Zalew Zegrzyński Matryca powiązań celów, przedsięwzięć i obszarów interwencji z diagnozą, konsultacjami, grupami docelowymi

Cel ogólny 1. Rozwój gospodarczy obszaru LGD Zalew Zegrzyński			
Cel szczegółowy 1.1. Rozwój oferty pracy na obszarze LGD			
Przedsięwzięcie: <i>Praca nad Zalewem</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Rosnący poziom bezrobocia w tym szczególnie w najstarszych grupach wiekowych	Potrzeba stworzenia większej liczby miejsc pracy na obszarze LGD oraz promocji osób 50+ na rynku pracy	Przedsiębiorcy, bezrobotni, kobiety, grupa 50+	<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie działalności gospodarczej, w tym przez osoby z grup defaworyzowanych (bezrobotnych, kobiety, grupę 50+) • Rozwijanie działalności gospodarczej • Wspieranie współpracy między podmiotami gospodarczymi
Cel szczegółowy 1.2. Podnoszenie kompetencji zawodowych			
Przedsięwzięcie: <i>Gospodarka oparta na wiedzy</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Zbyt niski w stosunku do potrzeb poziom innowacyjności i profesjonalizmu przedsiębiorstw	Potrzeba edukacji przedsiębiorców dla zwiększenia ich profesjonalizmu i innowacyjności	Przedsiębiorcy, bezrobotni, kobiety, grupa 50+	<ul style="list-style-type: none"> • Podnoszenie kompetencji osób podejmujących lub rozwijających działalność gospodarczą; • Edukacja i doradztwo dla przedsiębiorczości i zatrudnienia, w tym grup defaworyzowanych (młodzież, kobiety, 50+)
Cel szczegółowy 1.3. Zintegrowana promocja oferty gospodarczej i inwestycyjnej			
Przedsięwzięcie: <i>DOBRA promocja dźwigni rozwoju</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Niewystarczający poziom promocji oferty lokalnych firm i potencjału inwestycyjnego obszaru	Potrzeba zintegrowanej promocji oferty lokalnych firm i potencjału inwestycyjnego obszaru	Przedsiębiorcy - potencjalni inwestorzy, bezrobotni	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie kompleksowej oferty gospodarczej i inwestycyjnej obszaru LGD, stworzenie internetowej bazy ofert indywidualnych firm i JST, promocja oferty obszaru w targach branżowych i inwestycyjnych
Cel szczegółowy 1.4. Rozwój lokalnych produktów obszaru, w tym turystycznych i ich zintegrowana promocja			
Przedsięwzięcie: <i>Marka dla Zalewu</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Nieefektywna, indywidualna promocja produktów	Potrzeba inicjowania współpracy podmiotów	Podmioty turystyczne, turyści,	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój zintegrowanych produktów turystycznych obszaru, zintegrowana

turystycznych obszaru, brak współpracy podmiotów turystycznych w tworzeniu ich ofert; niedostatek markowych produktów obszaru	turystycznych w zakresie rozwoju ich produktów i ich promocji	bezrobotni (kobiety, 50+, rolnicy), młodzież, odbiorcy produktów lokalnych	promocja oferty turystycznej obszaru <ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej dotyczącej produktów lokalnych, w tym turystycznych, w tym przez osoby z grup defaworyzowanych (bezrobotnych, kobiety, grupę 50+, rolników) • Promocja rozwoju lokalnych produktów
---	---	--	--

Przedsięwzięcie: Infrastruktura dla marki

Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Braki w niekomercyjnej infrastrukturze rekreacyjnej i turystycznej;	Potrzeba uzupełnienia infrastruktury dla zwiększenia atrakcyjności rekreacyjnej obszaru;	Turyści, mieszkańcy,	Rozwój niekomercyjnej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej

Przedsięwzięcie: Inkubatory smaku

Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Mała opłacalność produkcji rolniczej, potencjał dla produkcji spożywczej (rynek aglomeracji warszawskiej); zapotrzebowanie na produkty lokalne (turystyka)	Potrzeba stworzenia rolnikom możliwości dodatkowych przychodów	Mieszkańcy, rolnicy, turyści	Tworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego produktów rolnych

Cel ogólny 2. Zrównoważony rozwój sektora rybackiego

Cel szczegółowy 2.1. Podnoszenie wartości produktów rybactwa poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów

Przedsięwzięcie: *Blżej klienta*

Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Niska opłacalność działalności rybackiej wynikająca z niskiej wartości dodanej hurtowej sprzedaży nieprzetworzonych ryb	Potrzeba zwiększenia opłacalności działalności rybackiej poprzez rozwój łańcucha dostaw ryb przez sektor i zwiększenie wartości dodanej	Sektor rybacki	Zakup pojazdu z basenami do przewozu ryb żywych w celu ich sprzedaży klientowi końcowemu, zakup i instalacja wędzarni ryb

Cel szczegółowy 2.2. Dywersyfikacja działalności w ramach rybołówstwa

Przedsięwzięcie: <i>Nie tylko ryby</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Niska opłacalność działalności rybackiej; sezonowość pracy rybaków	Potrzeba zwiększenia przychodów sektora poprzez rozwój komplementarnych usług turystycznych	Sektor rybacki	Zakup łodzi wraz z silnikami do celów wędkarskich i rekreacyjnych, budowa zadaszanej wiaty grillowej dla gości i klientów OR Wierzbica
Cel szczegółowy 2.3. Promocja sektora rybackiego w społeczności lokalnej			
Przedsięwzięcie: <i>Zalew rybactwem stoi</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Niska świadomość społeczności lokalnej dot. rybackiego dziedzictwa kulturowego i znaczenia sektora rybackiego na Jeziorze Zegrzyńskim dla gospodarki i ekologii obszaru LGD	Potrzeba zwiększenia tej świadomości dla lepszego funkcjonowania sektora – utrzymania rybackiej funkcji Jeziora Zegrzyńskiego	JST, organizacje pozarządowe, odpowiedzialne za stan wód instytucje	Działania promujące, zachowujące lub upowszechniające rybackie dziedzictwo kulturowe i znaczenie rybactwa dla gospodarki i ekologii obszaru LGD
Cel ogólny 3. Rozwój społeczny obszaru LGD Zalew Zegrzyński			
Cel szczegółowy 3.1. Inicjowanie współpracy grup mieszkańców, organizacji, instytucji i firm			
Przedsięwzięcie: <i>W jedności siła i ... mądrość</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Niski poziom współpracy między organizacjami społecznymi, JST i przedsiębiorcami oraz między tymi sektorami ograniczający ich potencjał sprawczy	Potrzeba inicjowania współpracy między organizacjami społecznymi, JST i przedsiębiorcami oraz między tymi sektorami	Organizacje społeczne, JST, firmy	Oddolne projekty współpracy w ramach poszczególnych sektorów lub między nimi obejmujące szerokie spektrum kwestii społecznych, w tym zatrudnienie
Cel szczegółowy 3.2. Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców obszaru, w tym inicjowanie innowacyjnych działań społecznych			
Przedsięwzięcie: <i>Więcej niż „sypialnia”</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Niski poziom integracji społecznej, identyfikacji nowych mieszkańców z obszarem oraz aktywności społecznej	Potrzeba integracji społecznej, zwiększania identyfikacji nowych mieszkańców z obszarem oraz aktywności społecznej	Organizacje społeczne, JST, mieszkańcy, w tym dzieci i młodzież, kobiety, 50+	Szeroki zakres działań aktywizujących i integrujących społeczność lokalną, w tym m.in. młodzież, seniorów, kobiety
Cel szczegółowy 3.3. Promocja lokalnej kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego			

Przedsięwzięcie: <i>Kultura czyni człowieka, historia tworzy naród</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Cenne dziedzictwo kulturowe obszaru podlegające degradacji, groźba utraty tożsamości w rezultacie zmian cywilizacyjnych i napływu dużej liczby osób spoza obszaru	Potrzeba ochrony materialnego i niematerialnego dziedzictwa, zachowania i budowania tożsamości lokalnej	JST, organizacje społeczne, Kościoły, mieszkańcy	Działania na rzecz zachowania niematerialnego i materialnego dziedzictwa lokalnego oraz rozwoju lokalnej kultury, w tym remonty obiektów zabytkowych, organizacja ponadlokalnych imprez, rozwój rękodzieła i tradycyjnych zawodów, konkursy, archiwizacja społeczna, tworzenie izb pamięci itp.
Cel szczegółowy 3.4. Rozwój szeroko pojętej edukacji ustawicznej			
Przedsięwzięcie <i>Klucz do potęgi</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Braki kompetencji kluczowych, społecznych i zawodowych jako jedna z głównych przyczyn bezrobocia na obszarze	Potrzeba podniesienia poziomu kompetencji kluczowych, społecznych i zawodowych mieszkańców obszaru	Organizacje społeczne, JST, mieszkańcy	Szeroko pojęta edukacja społeczności obszaru LGD: seminaria, szkolenia, kursy, warsztaty, spotkania, wydarzenia, wyjazdy studyjne itp.
Cel szczegółowy 3.5. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wykorzystanie potencjału grup defaworyzowanych			
Przedsięwzięcie <i>Niewykorzystany potencjał</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Relatywnie duży odsetek grup defaworyzowanych w dostępie do rynku pracy, , alienacja tych grup	Potrzeba wykorzystania potencjału grup defaworyzowanych dla rozwoju społeczno-gospodarczego oraz ograniczenia alienacji tych grup	Grupy defaworyzowane: bezrobotni, kobiety, 50+	Promocja grup defaworyzowanych na rynku pracy, promocja ekonomii społecznej, rolnictwa ekologicznego, rolnictwa wspieranego przez społeczność Tworzenie przedsiębiorstw ekonomii społecznej Rozwijanie przedsiębiorstw ekonomii społecznej
Przedsięwzięcie <i>Zalew empatii</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Relatywnie duży odsetek grup defaworyzowanych pod względem	Potrzeba uwrażliwienia społeczności lokalnej na problemy grup	Grupy defaworyzowane: bezrobotni, kobiety, ubodzy,	Uwrażliwianie społeczności lokalnej na problemy grup defaworyzowanych, aktywizacja społeczna

możliwości rozwoju osobistego i udziału w życiu społecznym, alienacja tych grup	defaworyzowanych, aktywizacji społecznej i integracji tych grup	50+ niepełnosprawni	i integracja grup defaworyzowanych, wypracowanie i promocja systemów wsparcia dla poszczególnych grup defaworyzowanych
Cel ogólny 4. Zachowanie walorów środowiska obszaru LGD i przeciwdziałanie zmianom klimatu z wykorzystaniem innowacji organizacyjnych i technologicznych			
Cel szczegółowy 4.1. Edukacja ekologiczna i w zakresie zmian klimatycznych			
Przedsięwzięcie: <i>Cogito ergo sum</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Niska świadomość ekologiczna oraz przyczyn i skutków zmian klimatycznych części mieszkańców i instytucji obszaru LGD	Potrzeba podniesienia poziomu świadomości ekologicznej oraz przyczyn i skutków zmian klimatycznych mieszkańców i instytucji obszaru LGD	Mieszkańcy, w tym dzieci i młodzież, JST	Szeroko pojęte działania edukacyjne dot. ochrony środowiska, przyrody, krajobrazu oraz klimatu: konkursy, warsztaty, szkolenia, akcje społeczne itp., wyjazdy studyjne dla poznania dobrych praktyk w zakresie ochrony środowiska, przyrody, krajobrazu oraz klimatu
Cel szczegółowy 4.2. Współpraca na rzecz racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska obszaru			
Przedsięwzięcie: <i>Tylko jeden Zalew</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Brak współpracy i długofalowej wizji rozwoju obszaru ulegającego bardzo silnej antropopresji, grożące zniszczeniem jego walorów	Potrzeba inicjowania współpracy na rzecz długofalowej wizji rozwoju obszaru chroniącego jego walory	Jednostki sektora publicznego, NGO	Projekt <i>Forum dla Zalewu</i> : konferencja + warsztaty + powołanie sekretariatu – komórki koordynującej współpracę podmiotów obszaru Jeziora Zegrzyńskiego na rzecz jego zrównoważonego rozwoju; wspólne działania tych podmiotów
Cel szczegółowy 4.3. Wykorzystywanie innowacyjnych rozwiązań i technologii w zakresie gospodarki niskoemisyjnej			
Przedsięwzięcie: <i>Tylko jedna Ziemia</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Zanieczyszczenie powietrza na obszarze LGD spowodowane emisją z palenisk domowych i środków transportu	Potrzeba ograniczania poziomu zanieczyszczenia powietrza przez wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań i technologii w zakresie gospodarki niskoemisyjnej	Przedsiębiorcy, osoby podejmujące działalność gospodarczą	Podejmowanie i rozwijanie działalności gospodarczej z wykorzystaniem innowacyjnych rozwiązań i technologii w zakresie gospodarki niskoemisyjnej
Cel szczegółowy 4.4. Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich, w tym			

działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu			
Przedsięwzięcie: <i>Woda znaczy życie</i>			
Potencjał i problemy obszaru	Wnioski z konsultacji	Grupy docelowe	Obszary interwencji
Występowanie zjawiska kłusownictwa, gł. ryb drapieżnych; nadmierna populacja ryb powodujących eutrofizację wód; zanieczyszczanie wód	Potrzeba skutecznej walki z kłusownictwem i zanieczyszczaniem wód oraz odłowów regulacyjnych dla powstrzymania eutrofizacji wód	Sektor rybacki, społeczność obszaru (jakość wód)	Zakup sprzętu dla Społecznej i Etatowej Straży Rybackiej; zakup narzędzi rybackich do odłowów regulacyjnych

VI. Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Na operacje realizujące SRLKS na lata 2016-2023 złożą następujące ich typy:

- indywidualne operacje beneficjentów innych niż LGD wybierane w drodze konkursu przez organ decyzyjny LGD i przekazywane do weryfikacji przez UMWM,
- **projekty grantowe,**
- **operacje własne LGD,** których wnioskodawcą i realizatorem jest sama LGD ,
- projekty współpracy – międzynarodowe i krajowy.

Uregulowania sposobu wyboru i oceny operacji, a także stosowanych podczas tego procesu kryteriów, zostały zaprojektowane w sposób zapewniający zgodność zapisów z przepisami dotyczącymi RLKS, a także – w przypadku kryteriów – uwzględniający specyfikę obszaru objętego LSR. Przyjęte rozwiązania formalno-instytucjonalne mają umożliwić sprawny i transparentny wybór operacji realizujących przedsięwzięcia, cele i wskaźniki SRLKS, a przez to odnoszących się do problemów i potrzeb obszaru LGD.

Sposób wyboru i oceny operacji określają:

- „Procedura oceny i wyboru operacji realizowanych przez podmioty inne niż w ramach poddziałania *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* objętego PROW 2014-2020” – w odniesieniu do indywidualnych operacji beneficjentów innych niż LGD, wybieranych w drodze konkursu przez organ decyzyjny LGD i przekazywanych do weryfikacji przez UMWM,
- „Procedury wyboru i oceny grantobiorców w ramach projektów grantowych wraz z opisem sposobu rozliczania grantów, monitorowania i kontroli w ramach działania *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* objętego PROW 2014-2020” – w odniesieniu do operacji beneficjentów innych niż LGD, wybieranych w drodze konkursu przez LGD

oraz, dotyczący obu tych kategorii, a także operacji własnych LGD –

- „Regulamin Rady Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania Zalew Zegrzyński”.

Wyboru i oceny realizowanych przez LGD projektów współpracy dokonuje instytucja wdrażająca – Samorząd Województwa Mazowieckiego.

„Procedura oceny zgodności operacji z LSR oraz wyboru operacji wg lokalnych kryteriów wyboru w ramach działania *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność*, objętego PROW 2014-2020 realizowanych w ramach konkursów” i Regulamin Rady określają zasady dotyczące kolejnych etapów i elementów tego procesu, dotyczące m.in.:

a) ogłoszenia o naborze wniosków – terminów i zawartości ogłoszenia,

- b) wniosku o przyznanie pomocy – terminu i sposobu złożenia, ogólnej jego zawartości, możliwości wycofania i skorzystania z konsultacji LGD,
- c) rejestracji i oceny wstępnej (formalnej) wniosków
- d) oceny merytorycznej i wyboru operacji, w tym:
 - zasad oraz sposobu wyłączenia członków organu decyzyjnego z oceny i wyboru operacji;
 - sposobu informowania o wynikach oceny i możliwości wniesienia protestu;
 - procedury odwoławczej.

Procedury mają za zadanie ujednoczenie postępowania w ramach wyboru operacji do dofinansowania, zapewnienie przejrzystości i poprawności, a także usprawnienie pracy Rady. Procedury również uwzględniają: szczegółowe zasady i tryb postępowania w przypadku zastosowania procedury odwoławczej (termin, warunki i sposób wniesienia protestu) zgodnie z stawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowej w okresie programowania 2014-2020.

W ramach istniejących procedur każdy z członków Rady podpisuje *Deklarację bezstronności i dyskrecji członka Rady*, a w przypadku konieczności wyłączenia się z oceny wniosku również *Deklarację nie spełniania bezstronności przez członka Rady*. Wzory obydwu dokumentów prezentujemy poniżej.

Tabela 20. Wzór deklaracji bezstronności

DEKLARACJA BEZSTRONNOŚCI I DYSKREKCI CZŁONKA RADY LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA ZALEW ZEGRZYŃSKI		
Imię i nazwisko członka Rady:		
Kadencja Rady:		
Niniejszym oświadczam, że:		
1. Zapoznałem/zapoznałam się z Regulaminem Rady Lokalnej Grupy Działania Zalew Zegrzyński i zasadami wyboru operacji w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju;		
2. W przypadku stwierdzenia, że pozostaję w związku małżeńskim lub w faktycznym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia lub że jestem związany/a z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli z podmiotem ubiegającym się o dofinansowanie, jego zastępcami prawnymi lub członkami władz osoby prawnej ubiegającej się o udzielenie dofinansowania, zobowiązuję się do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie Przewodniczącego Rady i wycofania się z oceny tej operacji;		
3. W przypadku stwierdzenia, że przed upływem trzech lat od daty rozpoczęcia posiedzenia Rady pozostawałem/łam lub pozostaję w stosunku pracy lub zlecenia z podmiotem ubiegającym się o dofinansowanie lub też byłem/łam lub jestem członkiem osoby prawnej ubiegającej się o dofinansowanie, zobowiązuję się do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie Przewodniczącego Rady i wycofania się z oceny tego wniosku o dofinansowanie operacji;		
4. W przypadku stwierdzenia, że jestem pełnomocnikiem osoby lub podmiotu ubiegającego się o dofinansowanie lub też pozostaję z takim podmiotem w stosunku prawnym lub faktycznym, który może budzić uzasadnione wątpliwości co do mojej bezstronności, zobowiązuję się do niezwłocznego poinformowania o tym fakcie Przewodniczącego Rady i wycofania się z oceny tej operacji;		
5. Zobowiązuję się, że będę wypełniać moje obowiązki w sposób uczciwy i sprawiedliwy, zgodnie z posiadaną wiedzą;		
6. Zobowiązuję się również nie zatrzymywać kopii jakichkolwiek pisemnych lub elektronicznych informacji;		
.....	
.....		
<i>Data</i>	<i>Miejsce</i>	<i>Czytelny podpis</i>

Tabela 21. Wzór deklaracji nie spełniania bezstronności

DEKLARACJA NIE SPEŁNIANIA WARUNKU BEZSTRONNOŚCI PRZEZ CZŁONKA RADY LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA ZALEW ZEGRZYŃSKI		
Imię i nazwisko członka Rady:		
Kadencja Rady:		
Niniejszym oświadczam, że nie spełniam warunku bezstronności w procesie wyboru operacji :		
Wniosek nr:		
Złożony przez:		
Nazwa operacji:		
w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2016-2013.		
.....
<i>Data</i>	<i>Miejsce</i>	<i>Czytelny podpis</i>

Dla zapewnienia przejrzystości podejmowanych decyzji przez Radę przyjęto zasadę, że Wnioskodawca ma prawo wglądu w dokumenty związane z oceną wnioskowanej przez niego operacji.

Opracowano też wzory dokumentów: *Karty weryfikacyjnej operacji, Karty oceny zgodności z PROW lub PO Ryby, Karty oceny zgodności z LSR, Karty zgodności z kryteriami lokalnymi, Wykaz dokumentów przekazywanych przez LGD do Zarządu Województwa w ramach operacji.*

Uregulowanie sposobu wyboru i oceny operacji w ramach projektów grantowych stanowią „Procedury wyboru i oceny grantobiorców w ramach projektów grantowych wraz z opisem sposobu rozliczania grantów, monitorowania i kontroli w ramach działania *Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność* objętego PROW 2014-2020”. Jest to dokument o konstrukcji analogicznej do procedury dla indywidualnych operacji beneficjentów innych niż LGD, wybieranych w drodze konkursu przez organ decyzyjny LGD i przekazywanych do weryfikacji przez UMWM i o analogicznych zasadach oceny i wyboru. Podobne są także wzory dokumentów: Karty oceny formalnej, Karty zgodności z PROW, Karty zgodności z LSR, Karty zgodności z kryteriami lokalnymi, ale dodatkowo zostały jeszcze opracowane wzory *Sprawozdania merytorycznego z wykonania operacji grantowej oraz Umowy o powierzeniu grantu.*

Kwoty wsparcia i intensywności pomocy przyznawanej dla poszczególnych operacji.

Zasady ustalania przez LGD Zalew Zegrzyński wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR, tj. określenie intensywności pomocy w zależności od kategorii beneficjenta lub rodzaju operacji, biorą pod uwagę przepisy rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020. Dopuszczalne kwoty i poziomy intensywności wsparcia zawiera poniższa tabela.

Tabela 22. Wykaz kwot wsparcia i intensywności pomocy

Wykaz kwot wsparcia i intensywności pomocy przyznawanej dla projektów realizowanych w ramach poddziałania 19.2 PROW 2014-2020						
Przedsięwzięcie	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)*	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)*	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)*
	Konkurs/projekty podstawowe		Projekty grantowe		Operacje własne	
1.1.1. „Praca nad Zalewem”	50 - 300 tys. S, G	premia - 100% rozwijanie dział. gosp. – 70 % współpraca podmiotów gospodar. – 70 %	0	0	0	0

1.2.1. „Gospodarka oparta na wiedzy”	0	0	0	0	0	0
1.3.1. „Dobra promocja dźwignią rozwoju”	50 tys. S, JSFP	100 % -S 63,63% JSFP	0	0	50 - 500 tys. LGD	100 %
1.4.1. „Marka dla Zalewu”	50-200 tys. S, G, JSFP	premia - 100% rozwijanie dział. gosp. – 70 % 100 % -S 63,63% JSFP	0	0	0	0
1.4.3 „Inkubatory smaku”	500 tys. S, G, JSFP	100 % 63,63% JSFP 70% - G	0	0	0	0
3.1.1. „W jedności siła i... mądrość”	Do 25 tys. G	rozwijanie dział. gosp. – 70 %	0	0	0	0
3.2.1. „ „Więcej niż „sypialnia””	50 tys. S, JSFP	100 % -S 63,63% JSFP	5-50 tys. S, JSFP 4 tys. S, JSFP	100 % 63,63% JSFP 100 % S, JSFP	50 - 500 tys. LGD	100 %
3.3.1. „Kultura czyni człowieka, historia tworzy naród”	50 – 300 tys. S, JSFP	100 % - S 63,63% JSFP 75% kościoły i związki wyznaniowe (dotyczy projektów inwestycyjnych)	5-50 tys. S, JSFP	100 % 63,63% JSFP	50 - 500 tys. LGD	100 %
3.4.1. „Klucz do potęgi”	50 tys. S, JSFP	100 % -S 63,63% JSFP	5-50 tys. S, JSFP	100 % 63,63% JSFP	50 - 500 tys. LGD	100 %
3.5.1. „Niewykorzystany potencjał”	100 - 200 tys. S, G	premia - 100% rozwijanie dział. gosp. – 70 %	0	0	0	0
3.5.2. „Zalew empatii”	50 tys. S, JSFP	100 % -S 63,63% JSFP	0	0	0	0
4.1.1. „Cogito ergo sum”	50 tys. S, JSFP	100 % -S 63,63% JSFP	5-50 tys. S, JSFP	100 % 63,63% JSFP	0	0
4.2.1. „Tylko jeden zalew”	50 tys. S, JSFP	100 % -S 63,63% JSFP	0	0	50 - 500 tys. LGD	100 %
4.3.1. „Tylko jedna ziemia”	50-200 tys. S	premia - 100% rozwijanie dział. gosp. – 70 %	0	0	0	0

* JSFP - jednostki sektora finansów publicznych; G- podmioty wykonujące działalność gospodarczą;
S – pozostałe podmioty

Zasady ustalania przez LGD Zalew Zegrzyński wysokości wsparcia na realizację operacji w ramach LSR, tj. określenie intensywności pomocy w zależności od kategorii beneficjenta lub rodzaju operacji, biorą pod uwagę przepisy Rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 6 września 2016 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty i zwrotu pomocy finansowej na realizację operacji w ramach działań wsparcie przygotowawcze i realizacja lokalnych strategii rozwoju kierowanych przez społeczność w tym koszty bieżące i aktywizacja, objętych Priorytetem 4. Zwiększenie zatrudnienia i spójności

terytorialnej, zawartym w Programie Operacyjnym „Rybacko i Morze”. Dopuszczalne kwoty i poziomy intensywności wsparcia zawiera poniższa tabela.

Tabela 22 a. Wykaz kwot wsparcia i intensywności pomocy

Wykaz kwot wsparcia i intensywności pomocy przyznawanej dla projektów objętych Priorytetem 4. Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej, zawartym w Programie Operacyjnym „Rybacko i Morze”.						
Przedsięwzięcie	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)*	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)*	Wysokość wsparcia (PLN)	Maksymalna wysokość intensywności wsparcia (%)*
	Konkurs/projekty podstawowe		Projekty grantowe		Operacje własne	
1.4.2. „Infrastruktura dla turystyki”	do 300 tys. JSFP, S	do 85%	0	0	0	0
2.1.1. „Blżej klienta”	do 300 tys. G, S	do 50%	0	0	0	0
2.2.1. „Nie tylko ryby”	do 200 tys. G, S	do 50%	0	0	0	0
2.3.1. „Zalew rybactwem stoi”	do 300 tys. G, S, JSFP	50 - 85%	0	0	0	0
4.4.1. „Woda znaczy życie”	do 300 tys. G, S, JSFP	do 85%	0	0	0	0

* JSFP - jednostki sektora finansów publicznych; G- podmioty wykonujące działalność gospodarczą; S – pozostałe podmioty

Proponowane maksymalne kwoty wsparcia dla podmiotów gospodarczych wynikają z doświadczeń LGD dotyczących działania Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw, wskazujących na dużą różnorodność kwot, o które ubiegali się beneficjenci, związaną z potrzebami kapitałowymi różnych branż. W strategii przyjęto, że kwota wsparcia na rozwój przedsiębiorczości poprzez podejmowanie działalności gospodarczej wynosi 70 000 zł dla przedsięwzięcia 1.1.1. „Praca nad Zalewem” i 1.4.1. „Marka dla Zalewu”, oraz 75 000 zł dla przedsięwzięcia 4.3.1. „Tylko jedna ziemia”. Kwota wsparcia na rozwój przedsiębiorczości poprzez rozwijanie działalności gospodarczej wynosi do 200 000 zł na operacje. Kwota wsparcia na operacje wspierające współpracę pomiędzy podmiotami wykonującymi działalność gospodarczą na obszarze wiejskim wynosi do 300 000 zł. Wysokość wsparcia na rozwijanie przedsiębiorstw ekonomii społecznej ograniczona jest do 200.000 zł na operacje, a na podejmowanie/tworzenie przedsiębiorstw ekonomii społecznej podwyższona do 100 000 zł na operacje ze względu na, zasadniczo, brak doświadczenia społeczności lokalnej w tego typu działalności i związane z tym ryzyko.

Kryteria zostały opracowane w procesie uspołecznionym i uwzględniają specyfikę obszaru i cele LSR, będące rezultatem diagnozy obszaru LGD. Wśród nich są też kryteria preferujące operacje mające pozytywny wpływ na sektor rybacki. Kryteria są następujące:

Kryteria dostępu (warunkujące możliwość skorzystania ze wsparcia):

Operacja realizuje przynajmniej 1 cel ogólny, 1 cel szczegółowy i wpisuje się co najmniej w 1 przedsięwzięcie LSR .

W opisie operacji wskazane są realizowane przez nią cele i przedsięwzięcia LSR, a zakres i cele operacji potwierdzają adekwatność wskazanych celów i przedsięwzięć.

Operacja przyczynia się do osiągnięcia przynajmniej 1 wskaźnika produktu oraz przynajmniej 1 wskaźnika rezultatu.

W opisie operacji wskazane są realizowane przez nią wskaźniki LSR, a zakres i cele operacji potwierdzają adekwatność wskazanych wskaźników.

Operacja generuje przynajmniej 1 nowe miejsce pracy (Kryterium dostępu nie dotyczy przedsięwzięcia Kultura czyni człowieka, historia tworzy naród, W jedności siła i ... mądrość, Więcej niż „sypialnia”, Klucz do potęgi, Tylko jeden Zalew oraz projektów grantowych i własnych.)

Kryterium dotyczy naborów ogłaszanych w ramach PROW 2014 - 2020.

Operacja polega na utworzeniu lub utrzymaniu przynajmniej 1 miejsca pracy lub podjęciu działalności gospodarczej. (kryterium dostępu nie dotyczy przedsięwzięcia Woda znaczy życie, Zalew rybactwem stoi oraz projektów grantowych)

Kryterium dotyczy naborów ogłaszanych w ramach PO Rybactwo i Morze 2014 - 2020.

Kryteria fakultatywne:

Szanse zrealizowania operacji – 2 pkt

Brak szans zrealizowania operacji – 0 pkt

Operacja realizowana jest przez podmiot posiadający doświadczenie w obszarze dotyczącym realizowanej operacji, a przedsięwzięcie wskazuje na jej spójność, logiczność i wykonalność.

Operacja generuje nowe miejsca pracy

W rezultacie realizacji operacji powstanie 1 miejsce pracy (pełen etat) – **1 pkt**

W rezultacie realizacji operacji powstaną przynajmniej 2 miejsca pracy (2 pełne etaty) – **3 pkt**

(Kryterium dostępu nie dotyczy przedsięwzięcia Kultura czyni człowieka, historia tworzy naród, W jedności siła i ... mądrość, Więcej niż „sypialnia”, Klucz do potęgi, Tylko jeden Zalew, Zalew rybactwem stoi oraz projektów grantowych i własnych).

Intensywność pomocy jest mniejsza niż wysokość określona w Lokalnej Strategii Rozwoju:

1 – 4 punkty procentowe – **0 pkt**,

5 – 9 punktów procentowych – **1 pkt**

10 – 14 punktów procentowych – **2 pkt**

15 – 19 punktów procentowych – **3 pkt**

(Kryterium nie dotyczy operacji polegających na podejmowaniu działalności gospodarczej).

Nie stosuje się ułamkowych punktów procentowych.

Operacja jest ukierunkowana na zaspokojenie potrzeb jednej z grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy, określonych w LSR.

Przedstawiciele grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy uzyskają w jej rezultacie:

zatrudnienie lub rozpoczęcie działalności gospodarczej – **2 pkt**

Operacja nie wpływa na zaspokojenie potrzeb żadnej z grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy, określony w LSR – **0 pkt**

Przedstawiciele grup defaworyzowanych ze względu na dostęp do rynku pracy uzyskają w jej rezultacie zatrudnienie lub znacząco zwiększą swoje szanse na zatrudnienie (np. uzyskają konkretne kwalifikacje) lub rozpoczęcie działalności gospodarczej. Przedstawiciele innych grup defaworyzowanych są uczestnikami działań planowanych w ramach operacji lub odnoszą bezpośrednie korzyści z ich realizacji.

Operacja jest ukierunkowana na zaspokojenie potrzeb grupy defaworyzowanej z innego względu niż dostęp do rynku pracy, określony w LSR – 1 pkt

Operacja nie wpływa na zaspokojenie potrzeb grupy defaworyzowanej z innego względu niż dostęp do rynku pracy, określony w LSR – 0 pkt

Przedstawiciele grup defaworyzowanych są uczestnikami działań planowanych w ramach operacji lub odnoszą bezpośrednie korzyści z ich realizacji

Operacja ma w warunkach obszaru LSR innowacyjny charakter¹ – 1 pkt

Operacja nie ma w warunkach obszaru LSR innowacyjnego charakteru – 0 pkt

Operacja w innowacyjny sposób (stanowiąc innowację społeczną, organizacyjną, marketingową lub technologiczną) przyczynia się do rozwiązywania problemów lub zaspokajania potrzeb zidentyfikowanych w LSR. (patrz definicja innowacyjności poniżej tabeli)

Operacja przewiduje zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu – 2 pkt

Operacja nie przewiduje zastosowania rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu – 0 pkt

W ramach operacji wykorzystane zostaną technologie sprzyjające ochronie środowiska lub klimatu, bądź operacja będzie służyć rozwojowi niskoemisyjnej gospodarki (np. transportu rowerowego, transportu zbiorowego itp.)

Operacja dotyczy założenia działalności, której podstawę będą stanowiły lokalne produkty rolne (wytwarzane na obszarze objętym lokalną strategią rozwoju) – 2 pkt

Operacja nie dotyczy założenia działalności, której podstawę będą stanowiły lokalne produkty rolne (wytwarzane na obszarze objętym lokalną strategią rozwoju) – 0 pkt

Kryterium ma wspierać rozwój/zachowanie lokalnego rolnictwa, które cechują duże rozdrobnienie i niekorzystne warunki dla produkcji.

Operacja w zakresie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej realizowana jest w miejscowości/-ach zamieszkałej/-ych przez mniej niż 5.000 mieszkańców – 1 pkt

Operacja w zakresie infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej realizowana jest w miejscowości/-ach zamieszkałej/-ych przez więcej niż 5.000 mieszkańców – 0 pkt

Kryterium za zadanie wspierać rozwój bardziej peryferyjnych obszarów o ograniczonej ofercie kulturalno-rekreacyjnej

Operacja realizowana jest przez podmiot istniejący nie dłużej niż 24 miesiące – 2 pkt

Operacja realizowana jest przez podmiot istniejący dłużej niż 24 miesiące – 0 pkt

(Kryterium dotyczy projektów grantowych).

Kryterium ma za cel aktywizację młodych organizacji, które z powodu braku doświadczenia mają trudny dostęp do środków zewnętrznych

Operacja jest realizowana przez podmiot aktywnie uczestniczący w rozwijaniu działalności LGD (max 6 pkt):

udział w ostatnim WZC stowarzyszenia LGDZZ – 1 pkt

udział w szkoleniach, warsztatach i wyjazdach studyjnych – 2 pkt

aktywna praca na rzecz LGD (np. przygotowanie, udział itd. w targach, festiwalach itp.) – 3 pkt

podmiot nie uczestniczy w rozwijaniu działalności LGD – 0 pkt

Kompletność wniosku – 2 pkt

Brak kompletności wniosku – 0 pkt

Wniosek jest poprawnie wypełniony i zawiera wszystkie wymagane załączniki

Konsultowanie projektu – 3 pkt

Brak konsultacji projektu – 0 pkt

¹ Innowacyjność operacji oznacza zastosowanie metod, środków, technologii niestosowanych dotychczas lub stosowanych jednostkowo (np. tylko w jednej gminie) na obszarze LGD lub adresowanie operacji do grupy docelowej nie będącej lub będącej jednostkowo (np. tylko w jednej gminie) analogicznych adresatem działań.

Wniosek był konsultowany osobiście w Biurze LGD co najmniej 2 razy (przed lub w trakcie ogłoszonego konkursu) i wpisuje się w strategię, dokumentując to fiszki projektowe..

Operacja jest realizowana przez podmiot sektora rybackiego obszaru LGD – 3 pkt

Operacja jest realizowana przez podmiot inny niż z sektora rybackiego obszaru LGD – 0 pkt

(Kryterium dotyczy tylko naborów ogłaszanych w ramach Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze na lata 2014 - 2020).

Operacja służy rozwojowi sektora rybackiego obszaru LGD – 2 pkt

Operacja nie wpływa na rozwój sektora rybackiego obszaru LGD – 0 pkt

Operacja przyczynia się do wzrostu lub utrzymania poziomu zatrudnienia w sektorze lub/i zwiększenia opłacalności działalności rybackiej lub/i tworzy zatrudnionym w sektorze dodatkowe źródła dochodów lub/i podnosi kwalifikacje osób zatrudnionych w sektorze

(Kryterium dotyczy tylko naborów ogłaszanych w ramach Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze na lata 2014 - 2020.)

Operacja służy promocji sektora rybackiego obszaru LGD – 1 pkt

Operacja nie wpływa na promocję sektora rybackiego obszaru LGD – 0 pkt

Operacja propaguje rybackie dziedzictwo kulturowe na obszarze LGD lub/i propaguje znaczenie rybactwa dla gospodarki, ochrony środowiska i rozwoju społecznego obszaru LGD

(Kryterium dotyczy tylko naborów ogłaszanych w ramach Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze na lata 2014 - 2020.)

Wnioskodawca będzie promował i rozpowszechniał informacje o pomocy uzyskanej w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność wdrażanej przez LGD Zalew Zegrzyński (max 3 pkt):

Przez zamieszczenie informacji na tablicy informacyjnej – **1 pkt**,

Przez zamieszczenie informacji na tablicy informacyjnej i stronie internetowej – **2 pkt**,

Przez zamieszczenie informacji na tablicy informacyjnej, stronie internetowej i prasie lokalnej – **3 pkt**,

Wnioskodawca nie będzie promował i rozpowszechniał informacji o pomocy uzyskanej w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność wdrażanej przez LGD Zalew Zegrzyński – 0 pkt

Kryterium może być spełnione np. przez zamieszczenie logo LGDZZ i zwrotu „Operacja realizowana w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność wdrażanej przez LGD Zalew Zegrzyński” na materiałach informacyjnych i promocyjnych zgodnie z przepisami opisanymi w Księdze wizualizacji znaku Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 lub Księdze wizualizacji znaku Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze.

Maksymalnie z karty oceny można uzyskać 39 pkt.

Minimalna liczba punktów, której uzyskanie jest warunkiem wyboru operacji to 10 pkt.

Innowacyjność operacji oznacza zastosowanie metod, środków, technologii niestosowanych dotychczas lub stosowanych jednostkowo (np. tylko w jednej gminie) na obszarze LGD lub adresowanie operacji do grupy docelowej nie będącej lub będącej jednostkowo (np. tylko w jednej gminie) adresatem analogicznych działań.

Zmiany kryteriów wyboru wniosków przyjmowane są uchwałą Zarządu lub Walnego Zebrania Członków. WZC dokonuje zmian kryteriów wyboru na pisemny wniosek: członka LGRZZ, potencjalnego beneficjenta, innej osoby fizycznej bądź prawnej zaangażowanej we wdrażanie LSR ZSPZZ, z inicjatywy Zarządu, a Zarząd zgodnie z przyjętymi przez Walne Zebranie Członków kierunkami LSR, wynikającymi z wezwań Instytucji Zarządzającej, Instytucji Wdrażającej, wyników monitoringu, ewaluacji i oceny własnej wdrażania LSR lub wynikających ze zmian aktów prawnych i innych dokumentów dotyczących wdrażania Podejścia Leader w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze.

Wniosek ten musi zawierać: uzasadnienie proponowanych zmian, określenie powiązania proponowanych kryteriów z diagnozą obszaru LSR, określenie wpływu na osiągnięcie zaplanowanych w LSR wskaźników produktu, rezultatu i oddziaływania.

Proponowane kryteria muszą posiadać metodologię wyliczania, być mierzalne albo zawierać szczegółowy opis wyjaśniający sposób oceny wskazujący wymagania konieczne do spełnienia danego kryterium, niebudzące wątpliwości interpretacyjnych, posiadać dodatkowe opisy, definicje oraz sposób przyznawania wag nie budzący wątpliwości.

Wniosek o zmianę lokalnych kryteriów **podlega społecznym konsultacjom**, poprzez umieszczenie go na stronie internetowej LGDZZ. Proces konsultacji powinien trwać przynajmniej 14 dni i liczony jest od dnia umieszczenia wniosku na stronie internetowej. Wniosek podlega **również konsultacjom z sektorem rybackim**, poprzez bezpośrednie rozmowy z przedstawicielami sektora.

Procedura aktualizacji LSR. Celem procedury jest sformalizowanie procesu dokonywania korekt w Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność, aby zapewnić jak najbardziej efektywne wykorzystanie środków na rozwój obszaru LGD i jak największe oddziaływanie procesu realizacji SRLKS. Procedura obejmuje opis czynności związanych z dokonywaniem aktualizacji SRLKS (zgłaszanie zmian, analiza, zakres zmian, kompetencje organów LGD związane z przyjmowaniem zmian w zapisach SRLKS).

Realizacja SRLKS obejmuje okres 7 lat i jest procesem obciążonym licznymi, niezależnymi od LGD uwarunkowaniami, zarówno formalnymi, jak i wynikającymi z sytuacji społeczno-ekonomicznej obszaru LGD i kraju. 10-letnie doświadczenie LGD w absorpcji i dystrybucji środków pomocowych dowodzi dużej zmienności tych warunków. Aktualizacja SRLKS pozwala na dostosowanie się do nich, w granicach określonych odpowiednimi przepisami, w celu jak najpełniejszego wykorzystania posiadanych lub pozyskania dodatkowych środków finansowych.

Decyzja o aktualizacji SRLKS będzie rezultatem prowadzonego przez LGD monitoringu jej realizacji lub może być spowodowana czynnikiem zewnętrznym, takim jak np. możliwość pozyskania dodatkowych środków, ale nie powinna być dokonywana częściej niż raz w roku (dopuszcza się nadzwyczajne okoliczności wprowadzania ograniczonych korekt). Zakres ewaluacji SRLKS będzie się wiązał z rezultatami monitoringu procesu jej wdrażania lub z uwarunkowaniami zewnętrznymi, np. warunkami pozyskania dodatkowych środków.

Aktualizacja SRLKS może dotyczyć:

- zmian wewnętrznych procedur LGD, nie skutkujących zmianami dotyczącymi wnioskodawców,
- zmian dotyczących bezpośrednio przygotowania, składania i sposobów oceny wniosków,
- przesunięć środków pomiędzy przedsięwzięciami i/lub korekty opisów przedsięwzięć (tylko, gdy w ocenie *Zarządu*, inne usprawnienia nie będą w stanie zapewnić racjonalnego i terminowego wykorzystania funduszy na realizację celów SRLKS).

Aktualizacja SRLKS dokonywana jest przez Biuro LGD (z ewentualnym wsparciem eksperckim) **w procesie uspołecznionym** - z jak najszerzym udziałem członków LGD i wszystkich mieszkańców obszaru, w tym **z udziałem przedstawicieli sektora rybackiego**. Wszystkie **działania LGD dotyczące aktualizacji SRLKS są jawne**.

Wnioski w sprawie zmian zapisów w SRLKS mogą zgłaszać:

- członkowie LGD;
- organy Stowarzyszenia;
- wszyscy mieszkańcy obszaru.

We wniosku autor wskazuje obecny zapis SRLKS oraz propozycję zmiany zapisu, cel dokonania zmian zapisu/ów, przewidywane efekty tych zmian, dodatkowe uwagi oraz swoje dane kontaktowe.

Zmiany SRLKS oraz zmiany kryteriów wyboru operacji: zgodne z przyjętymi przez Walne Zebranie Członków kierunkami SRLKS, wynikające z wezwań Instytucji Zarządzającej, Instytucji Wdrażającej, wyników monitoringu, ewaluacji i oceny własnej wdrażania SRLKS lub wynikających ze zmian aktów prawnych i innych dokumentów dotyczących wdrażania RLKS w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich dokonuje Zarząd LGD.

Zmiany dokonywane przez Zarząd oraz ich uzasadnienie będą każdorazowo przedstawiane Członkom Stowarzyszenia na pierwszym po wprowadzeniu zmian Walnym Zebraniu i podawane do wiadomości ogółowi mieszkańców. Zarząd Stowarzyszenia dokonuje potrzebnych analiz do wprowadzania zmian w SRLKS.

Analizy te wykonywane są na bieżąco w ramach ciągłego monitoringu:

- analizy zgłaszanych do LGD wniosków,
- analizy otoczenia prawnego związanego z funkcjonowaniem LGD i wdrażaniem SRLKS,
- analizy uchwał organów Stowarzyszenia wnioskujących o zmiany,

- analizy wniosków zawartych w raportach rocznych Prezesa LGD dotyczących oceny własnej i monitoringu,
- analizie podsumowań poszczególnych konkursów,
- ankiet monitorujących,
- raportów ewaluacyjnych.

Zmian w SRLKS zgłaszanych przez mieszkańców i członków organów, niewynikających z wezwań Instytucji Zarządzającej, Instytucji Wdrażającej, wyników monitoringu, ewaluacji i oceny własnej wdrażania SRLKS lub wynikających ze zmian aktów prawnych i innych dokumentów dotyczących wdrażania Podejścia Leader w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich dokonuje Walne Zebranie Członków Stowarzyszenia.

VII. Plan działania

Zgodnie z warunkami określonymi przez Instytucję Zarządzającą PROW okres realizacji SRLKS LGD Zalew Zegrzyński został podzielony na trzy etapy:

Etap 1 - lata 2016-2018

Etap 1 - lata 2019-2021

Etap 3 - lata 2022-2023

Ze względu na ograniczoną długość czasu Etapu 3, (+/- 1 rok) plus większe ryzyko niezrealizowania działań w końcowym okresie), a także na duże oczekiwania społeczne na obszarze LGD, związane mechanizmem RLKS PROW i PO RYBY, realizacja większości operacji przypadnie na I i II etap. Drugim powodem takiej alokacji działań w czasie jest paragraf 8 Umowy Ramowej LGD z Instytucją Wdrażającą, dający możliwość podwyższenia kwoty wsparcia PROW o 20% pod warunkiem osiągnięcia wskazanych progów wskaźników i wydatkowania środków finansowych.

Wartość przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji na poszczególnych etapach wynosi:

Etap 1 - **3 584 070,69 €**

Etap 2 - **548 157,35 €**

Etap 3 - **1 862 271,96 €**

Na Etapie 1 zaplanowana jest realizacja olbrzymiej większości operacji dotyczących infrastruktury, stąd wyraźnie najwyższy udział finansowy tego Etapu.

Planowane **wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu** miejsc pracy w ramach realizacji LSR (środkami PROW – poddziałanie 19.2 PROW) wyniesie **2 275 153,53 €**, czyli **54,24 %** wartości wsparcia na to poddziałanie.

Planowane **wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu** miejsc pracy w ramach realizacji LSR (ze środków EFMR) wynosi **4 063 306,00 €**, co daje **67,78 %** wartości wsparcia na to poddziałanie. W kwocie tej mieści się wsparcie w ramach trzech przedsięwzięć wskazanych w „Planie działania” i są to:

- Przedsięwzięcie *Infrastruktura dla turystyki* w ramach celu ogólnego 1 *Rozwój gospodarczy obszaru LGD Zalew Zegrzyński* i celu szczegółowego *Rozwój lokalnych produktów obszaru, w tym turystycznych i ich zintegrowana promocja*;

- Przedsięwzięcie *Blżej klienta* w ramach celu ogólnego 2 *Zrównoważony rozwój sektora rybackiego* i celu szczegółowego *Podnoszenie wartości produktów rybactwa poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów*;

- Przedsięwzięcie *Nie tylko ryby* w ramach celu ogólnego 2 *Zrównoważony rozwój sektora rybackiego* i celu szczegółowego *Dywersyfikacja działalności w ramach rybołówstwa*.

Planowane bezpośrednie **wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane grupom defaworyzowanym** w ramach realizacji LSR wynosi 157 944,73 €. W kwocie tej mieści się wsparcie w ramach dwóch przedsięwzięć wskazanych w „Planie działania” i są to:

- Przedsięwzięcie *Niewykorzystany potencjał* w ramach celu ogólnego 3 *Rozwój społeczny obszaru LGD Zalew Zegrzyński* i celu szczegółowego *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wykorzystanie potencjału grup defaworyzowanych*;

- Przedsięwzięcie *Zalew empatii* w ramach celu ogólnego 3 Rozwój społeczny obszaru LGD Zalew Zegrzyński i celu szczegółowego *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wykorzystanie potencjału grup de faworyzowanych*;

Tabela 23. Plan działania

Cele	Lata	2016-2018			2019-2021			2022 -2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie/zakres Programu
	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (€)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (€)	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie (€)	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie (€)		
CEL OGÓLNY nr 1	Rozwój gospodarczy obszaru LGD Zalew Zegrzyński													
Cel szczegółowy 1	Rozwój oferty pracy na obszarze LGD													
Przedsięwzięcie 1.1 Praca nad Zalewem	Liczba operacji tworzących miejsca pracy	23 szt.	47 %	637 431,67 €	0 szt.	0 %	0,00 €	26 szt.	53 %	525 162,62 €	49 szt.	1 162 594,29 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (konkursy)
		0 szt.	0 %	0,00 €	0 szt.	0 %	0,00 €	17 szt.	100 %	304 000,00 €	17 szt.	304 000,00 €	PROW 2014-2020 – wartość dodatkowych środków	Realizacja LSR (konkursy premia)
		0 szt.	0 %	0,00 €	0 szt.	0 %	0,00 €	2 szt.	100 %	75 000,00 €	2 szt.	75 000,00 €	PROW 2014-2020 - wartość dodatkowych środków	Realizacja LSR (konkursy rozwijanie działalności)
Razem cel szczegółowy 1				637 431,67 €		0			904 162,62 €		1 541 594,29 €			
Cel szczegółowy 2	Podnoszenie kompetencji zawodowych													
Przedsięwzięcie 1.2 Gospodarka oparta na wiedzy	Liczba projektów współpracy	0 szt.	0%	0,00	0 szt.	0%	0,00	0 szt.	0%	0,00	0 szt.	0,00	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (projekty współpracy)
Razem cel szczegółowy 2				0,00		0,00			0,00		0,00			
Cel szczegółowy 3	Zintegrowana promocja oferty gospodarczej i inwestycyjnej													

Przedsięwzięcie 1.3 DOBRA promocja dźwignią rozwoju	Liczba operacji dla promocji gospodarczej obszaru	0 szt.	0%	0,00	3 szt.	100%	33 655,42 €	0 szt.	0%	0,00	3 szt.	33 655,42 €	PROW 2014- 2020	Realizacja LSR (projekty konkursow e)
					1 szt.	50 %	11 219,00 €	1 szt.	50 %	21 836,30 €	2 szt.	33 055,30 €	PROW 2014- 2020	Realizacja LSR (projekt własny)
Razem cel szczegółowy 3				0,00		44 874,42 €				21 836,30 €		66 710,72 €		
Cel szczełowy 4	Rozwój lokalnych produktów obszaru, w tym turystycznych i ich zintegrowana promocja													
Przedsięwzięcie 1.4.1 Marka dla Zalewu	Liczba operacji dot. zintegrowanych produktów turystycznych	0 szt.	0%	0	3 szt.	100%	34 499,50 €	0 szt.	0%	0,00	3 szt.	34 499,50 €	PROW 2014- 2020	Realizacja LSR (konkursy / projekty współpra cy)
	Liczba operacji tworzących miejsca pracy	9 szt.	69 %	228 153,97 €	3 szt.	23 %	9 792,51 €	1 szt.	7 %	15 575,63 €	13 szt.	253 522,11 €	PROW 2014- 2020	
	Liczba projektów współpracy	1 szt.	50 %	30 000,00 €	0 szt.	0%	0,00	1 szt.	50 %	247 500,00 €	2 szt.	277 500,00 €	PROW 2014- 2020	
Przedsięwzięcie 1.4.2 Infrastruktura dla turystyki	Liczba operacji tworzących infrastrukturę	22 szt.	100 %	1 227 830,39 €	0 szt.	0 %	0,00	0 szt.	0%	0,00	22 szt.	1 227 830,39 €	PO Rybacktw o i Morze	Realizacja LSR (konkursy)
Przedsięwzięcie 1.4.3 Inkubatory smaku	Liczba operacji tworzących inkubatory kuchenne	2 szt.	100%	207 062,26 €	0 szt.	0%	0,00	0 szt.	0%	0,00	2 szt.	207 062,26 €	PROW 2014- 2020	Realizacja LSR (konkursy)
Razem cel szczegółowy 4				1 693 046,62 €		44 292,01 €				263 075,63 €		2 000 414,26 €		
Razem cel ogólny 1				2 330 478,29 €		89 166,43 €				1 189 074,56 €		3 608 719,27 €		
CEL OGÓLNY nr 2	Zrównoważony rozwój sektora rybackiego													
Cel szczełowy 1	Podnoszenie wartości produktów rybactwa poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów													

Przedsięwzięcie 2.1 Bliżej klienta	Liczba operacji dot. tworzenia lub rozwijania łańcucha dostaw produktów	2 szt.	100%	68 509,95 €	0 szt.	0%	0,00	0 szt.	0%	0,00	2 szt.	68 509,95 €	PO Rybactwo i Morze	Realizacja LSR (konkursy)
Razem cel szczegółowy 1				68 509,95 €			0,00			0,00		68 509,95 €		
Cel szczegółowy 2	Dywersyfikacja działalności w ramach rybołówstwa													
Przedsięwzięcie 2.2 Nie tylko ryby	Liczba operacji dot. dywersyfikacji działalności	6 szt.	100%	224 561,41 €	0 szt.	0%	0,00	0 szt.	0%	0,00	6 szt.	224 561,41 €	PO Rybactwo i Morze	Realizacja LSR (konkursy)
Razem cel szczegółowy 2				224 561,41 €			0,00			0,00		224 561,41 €		
Cel szczegółowy 3	Promocja sektora rybackiego w społeczności lokalnej													
Przedsięwzięcie 2.3 Zalew rybactwem stoi	Liczba operacji dotycz. rybackiego dziedzictwa	0	0	0,00	3 szt.	100%	72 524,25 €	0 szt.	0%	0,00	3 szt.	72 524,25 €	PO Rybactwo i Morze	Realizacja LSR (projekty konkursowe)
		5 szt.	100%	37 500,00 €	0	0	0	0	0	0	5 szt.	37 500,00 €		Realizacja LSR (konkursy)
Razem cel szczegółowy 3				37 500,00 €			72 524,25 €			0,00		110 024,25 €		
Razem cel ogólny 2				330 571,36 €			72 524,25 €			0,00		403 095,61 €		
CEL OGÓLNY nr 3	Rozwój społeczny obszaru LGD Zalew Zegrzyński													
Cel szczegółowy 1	Inicjowanie współpracy grup mieszkańców, organizacji, instytucji i firm													
Przedsięwzięcie 3.1 W jedności siła i ... mądrość	Liczba operacji dotycz. inicjowania współpracy	7 szt.	63,63 %	38 074,35 €	3 szt.	27,27 %	19 697,36 €	1 szt.	9,10 %	7 444,68 €	11 szt.	65 216,39 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (konkursy)
Razem cel szczegółowy 1				38 074,35 €			19 697,36 €			7 444,68 €		65 216,39 €		

Cel szczegółowy 2		Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców obszaru, w tym inicjowanie innowacyjnych działań społecznych													
Przedsięwzięcie 3.2 Więcej niż „sypialnia”	Liczba operacji dotycz. aktywizacji społecznej i integracji	0	0	0,00	10 szt.	100 %	21 245,00 €	0 szt.	0 %	0,00	10 szt.	21 245,00 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (projekty grantowe)	
		1 szt.	14 %	12 500,00 €	1 szt.	14 %	8 745,00 €	5 szt.	72 %	128 442,16 €	7 szt.	149 687,16 €		Realizacja LSR (projekt własny)	
		5 szt.	55 %	56 840,61 €	4 szt.	45 %	42 406,80 €	0	0	0	9 szt.	99 247,41 €			
		0 szt.	0 %	0,00 €	0 szt.	0 %	0,00 €	15 szt.	100 %	169 492,11 €	15 szt.	169 492,11 €	PROW 2014-2020 - wartość dodatkowych środków	Realizacja LSR (konkurs)	
	Liczba operacji dotycz. koncepcji Smart Villages	0 szt.	0 %	0,00 €	0 szt.	0 %	0,00 €	0 szt.	0 %	0,00 €	0 szt.	0,00 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (projekty grantowe)	
Razem cel szczegółowy 2	69 340,61 €			72 396,80 €			297 934,27 €			439 671,68 €					
Cel szczegółowy 3		Promocja lokalnej kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego													
Przedsięwzięcie 3.3 Kultura czyni człowieka, historia tworzy naród	Liczba operacji dotycz. remontów obiektów	6 szt.	66 %	343 302,17 €	0 szt.	0 %	0,00	3 szt.	34 %	25 722,03 €	8 szt.	369 024,20 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (konkurs)	
		0 szt.	0 %	0,00 €	0 szt.	0 %	0,00 €	9 szt.	100 %	300 000,00 €	9 szt.	300 000,00 €	PROW 2014-2020 - wartość dodatkowych środków		

		0	0	0,00	10 szt.	100 %	20 000,00 €	0 szt.	0 %	0,00	10 szt.	20 000,00 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (projekty grantowe)
	Liczba operacji dotycz. kultury i dziedzictwa	5 szt.	62 %	64 916,57 €	3 szt.	38 %	40 000,00 €	0	0	0	8 szt.	104 916,57 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (konkurs)
		0 szt.	0 %	0,00 €	0 szt.	0 %	0,00 €	1 szt.	100 %	23 526,31 €	1 szt.	23 526,31 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (projekt własny)
Razem cel szczegółowy 3				408 218,74 €			60 000,00 €			349 248,34 €		817 467,08 €		
Cel szczegółowy 4	Rozwój szeroko pojętej edukacji ustawicznej													
		0	0	0,00	9 szt.	100 %	20 500,00 €	0 szt.	0 %	0,00	9 szt.	20 500,00 €		Realizacja LSR (projekty grantowe)
Przedsięwzięcie 3.4 Klucz do potęgi	Liczba operacji dotycz. edukacji	1 szt.	50 %	11 500,00 €	0	0	0	1 szt.	50 %	18 570,12 €	2 szt.	30 070,12 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (projekt własny)
		4 szt.	67 %	36 274,26 €	2 szt.	33 %	24 000,00 €	0	0	0	6 szt.	60 274,26		Realizacja LSR (konkurs)
Razem cel szczegółowy 4				47 774,26 €			44 500,00 €			18 570,12 €		110 844,38 €		
Cel szczegółowy 5	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wykorzystanie potencjału grup defaworyzowanych													
Przedsięwzięcie 3.5.1 Niewykorzystany potencjał	Liczba operacji dotycz. grup defaworyzowanych	0 szt.	0%	0,00	2 szt.	100%	50 000,00 €	0 szt.	0%	0,00	2 szt.	50 000,00 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (konkursy)
	Liczba operacji dotycz. PES	0 szt.	0%	0,00	1 szt.	100%	40 055,45 €	0 szt.	0 %	0,00	1 szt.	40 055,45 €	PROW 2014-2020	

Przedsięwzięcie 3.5.2 Zalew empatii	Liczba operacji dotycz. grup defaworyzow.	0 szt.	0%	0,00	4 szt.	100%	42 889,28 €	0 szt.	0 %	0,00	4 szt.	42 889,28 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (projekty konkursowe / projekty współpracy)
	Liczba projektów współpracy	1 szt.	100%	25 000,00 €	0 szt.	100%	0,00	0 szt.	100%	0,00	1 szt.	25 000,00 €	PROW 2014-2020	
Razem cel szczegółowy 5				25 000,00 €			132 944,73 €			0,00		157 944,73 €		
Razem cel ogólny 3				588 407,96 €			329 538,89 €			673 197,41 €		1 591 144,26 €		
CEL OGÓLNY nr 4	Zachowanie walorów środowiska obszaru LGD i przeciwdziałanie zmianom klimatu z wykorzystaniem innowacji organizacyjnych i technologicznych													
Cel szczegółowy 1	Edukacja ekologiczna i w zakresie zmian klimatycznych													
Przedsięwzięcie 4.1 Cogito ergo sum	Liczba operacji dotycz. edukacji ekologicznej	0 szt.	0%	0,00	10 szt.	100%	22 290,34 €	0 szt.	0%	0,00	10 szt.	43 179,11 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (projekty grantowe / konkursowe)
					2 szt.	100%	20 888,77 €				2 szt.			
Razem cel szczegółowy 1				0,00			43 179,11 €			0,00		43 179,11 €		
Cel szczegółowy 2	Współpraca na rzecz racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska obszaru													
Przedsięwzięcie 4.2 Tylko jeden Zalew	Liczba operacji dotycz. współpracy	1 szt.	33,5 %	10 814,87 €	1 szt.	33%	8 836,17 €	0 szt.	0%	0,00	3 szt.	30 867,83 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (projekty własne / konkursowe)
		1 szt.	33,5 %	11 216,79 €										
Razem cel szczegółowy 2				22 031,66 €			8 836,17 €			0,00		30 867,83 €		
Cel szczegółowy 3	Wykorzystywanie innowacyjnych rozwiązań i technologii w zakresie gospodarki niskoemisyjnej													

Przedsięwzięcie 4.3 Tylko jedna Ziemia	Liczba operacji dotycz. działalności gospodarczej	6 szt.	100 %	148 419,92 €	0 szt.	0%	0,00	0 szt.	0 %	0,00 zł	6 szt.	148 419,92 €	PROW 2014-2020	Realizacja LSR (konkursy)
Razem cel szczegółowy 3				148 419,92 €			0,00			0,00 zł		148 419,92 €		
Cel szczegółowy 4	Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich, w tym działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu													
Przedsięwzięcie 4.4 Woda znaczy życie	Liczba operacji dotycz. ochrony wód i ryb	4 szt.	100%	141 019,00 €	0 szt.	0%	0,00	0 szt.	0%	0,00	4 szt.	141 019,00 €	PO Rybactwo i Morze	Realizacja LSR (konkursy)
	Liczba projektów współpracy	1 szt.	50%	23 142,50 €	1 szt.	50%	4 912,50 €	0 szt.	0%	0,00	2 szt.	28 055,00 €	PO Rybactwo i Morze	Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 4				164 161,50 €			4 912,50 €			0,00		169 074,00 €		
Razem cel ogólny 4				334 613,08 €			56 927,78 €			0,00 zł		391 540,86 €		
Razem LSR				3 584 070,69 €			548 157,35 €			1 862 271,96 €		5 994 500,00 €		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania 19.2 (realizacja LSR PROW)										2 365 632,44 €		54,24 %	% budżetu poddziałania	
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania 4.2 (realizacja LSR PO Rybactwo i Morze)										1 593 426,00 €		88,52 %	% budżetu poddziałania	
												766 540,00 €	Aktywizacja i koszty bieżące	
PROW 2014-2020	4 194 500,00 €													
PO Rybactwo i Morze	1 800 000,00 €													
RAZEM	5 994 500,00 €													

VIII. Budżet LSR

Realizacja Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność LGD Zalew Zegrzyński na lata 2016-2023, opierać się będzie o środki PROW oraz PO Rybactwo i Morze na lata 2014-2020. Poniżej znajduje się zestawienie, prezentujące przyporządkowanie zakresu wsparcia do budżetu.

Tabela 24. Budżet LSR w podziale na poszczególne fundusze EFSI i zakresy wsparcia tj. realizację operacji w ramach LSR, wdrażanie projektów współpracy, koszty bieżące i aktywizację

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe (PLN)					
	PROW	RPO		PO RYBY	Fundusz wiodący	Razem EFSI
		EFS	EFRR			
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 1303/2013)	3 892 000,00 €	0,00	0,00	1 771 945,00 €		5 663 945,00 €
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 1303/2013)	302 500,00 €			28 055,00 €		330 555,00 €
Koszty bieżące (art. 35 ust. 1 lit. d rozporządzenia nr 1303/2013)	0,0	0,00	0,00	0,00	766 540,00 €	766 540,00 €
Aktywizacja (art. 35 ust. 1 lit. e rozporządzenia nr 1303/2013)	0,00	0,00	0,00	0,00		
Razem	4 194 500,00 €	0,00	0,00	1 800 000,00 €	766 540,00 €	6 761 040,00 €

Tabela 25. Plan finansowy w zakresie podziałania 19.2 PROW 2014-2020

	Wkład EFRROW	Budżet państwa	Wkład własny będący wkładem krajowych środków publicznych	RAZEM
Beneficjenci inni niż jednostki sektora finansów publicznych	1 606 657,50 €	918 342,50 €		2 525 000,00 €
Beneficjenci będący jednostkami sektora finansów publicznych	318 150,00 €		181 850,00 €	500 000,00 €
Razem	1 924 807,50 €	918 342,50 €	181 850,00 €	3 025 000,00 €

Planowany w ramach PROW udział JST w realizacji LSR wyniesie 500 000,00 €

Poniżej zaprezentowano niektóre powiązania budżetu z poszczególnymi celami LSR, które mają przyczynić się do zrealizowania wizji, określonej w partycypacyjnym procesie tworzenia założeń strategii.

Tabela 26. Powiązanie budżetu z celami

CEL OGÓLNY I CEL SZCZEGÓŁOWY	BUDŻET NA REALIZACJĘ CELU PLN	POWIĄZANIE BUDŻETU Z CELAMI
<p>Cel ogólny 1 Rozwój gospodarczy obszaru LGD Zalew Zegrzyński</p> <p>Cel szczegółowy 1 Rozwój oferty pracy na obszarze LGD</p>	1 541 594,29 €	<p>Atrakcyjność obszaru LGD istotnie warunkowana jest rozwojem przedsiębiorczości na jej terenie, gdyż przekłada się to przede wszystkim na miejsca pracy dla mieszkańców, a w konsekwencji na płacone podatki, które zasilają również budżet lokalnego samorządu.</p> <p>Istotnym dla Strategii LGD Zalew Zegrzyński jest wykorzystanie potencjału lokalnego dla tworzenia nowych przedsiębiorstw oraz produktów czy usług, aby w pełni wykorzystywać potencjał obszaru, również w obrocie gospodarczym.</p> <p>Dlatego też, budżet na działania na rozwój przedsiębiorczości stanowi 54,24 % budżetu LSR (PROW). Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania 19.2 (realizacja LSR PROW) stanowi 2 275 153,53 € i wpisuje się w następujące przedsięwzięcia:</p> <p>Przedsięwzięcie 1.1 Praca nad Zalewem - 1 541 594,29 € Przedsięwzięcie 1.4.1 Marka dla Zalewu – 288 021,61 € Przedsięwzięcie 1.4.3 Inkubatory smaku –207 062,26 € Przedsięwzięcie 3.5.1 Niewykorzystany potencjał - 90 055,45 € Przedsięwzięcie 4.3 Tylko jedna Ziemia –148 419,92 €</p>
<p>Cel ogólny 1 Rozwój gospodarczy obszaru LGD Zalew Zegrzyński</p> <p>Cel szczegółowy 4 Rozwój lokalnych produktów obszaru, w tym turystycznych i ich zintegrowana promocja</p>	2 000 414,26 €	<p>Obszar działania LGD Zalew Zegrzyński to teren wyjątkowo atrakcyjny pod względem przyrodniczym, historycznym i kulturowym. Niezaprzeczalnym atutem obszaru LGD jest specyficzny mikroklimat, nieskażone, zachwycające swym urokiem środowisko naturalne oraz zabytki, będące dowodem bogatej przeszłości. Malowniczy teren położony jest w obrębie wpływów metropolii warszawskiej, o czym świadczy stała rozbudowa infrastruktury technicznej, która jest jednym z głównych czynników zainteresowania potencjalnych inwestorów. Znakomity dojazd nad okolo zalewowe tereny pozwala turystom częściej odwiedzać urokliwe miejsca tętniące życiem i zapewniające niezapomniane wrażenia. Dużą rolę odgrywają na obszarze LGD prężnie rozwijające się gospodarstwa agroturystyczne, które oferują swym gościom wiele atrakcji.</p> <p>Ideą realizacji Celu szczegółowego 4 jest wykorzystanie różnorodnych narzędzi komunikacji marketingowej, które łączy wspólny motyw przewodni, czyli wielopłaszczyznowy rozwój obszaru działania LGD. Tylko modernizując bazę noclegową i żywieniową, rozwijając nowe i istniejące atrakcje turystyczne oraz promując teren w sposób systemowy i zorganizowany uda się doprowadzić do rozwoju atrakcyjności turystycznej naszego obszaru. Zwiększenie ruchu turystycznego zapewni także odpowiedni popyt na lokalne produkty oraz dostarczy klientów na usługi oferowane przez rodzimych przedsiębiorców.</p> <p>Dlatego też, budżet na działania na rozwój obszaru LSR, w kontekście rozwoju lokalnych produktów obszaru, stanowi 33,37 % całego budżetu LSR.</p> <p>Cel realizowany jest przez: przedsięwzięcia:</p> <p>1.4.1 Marka dla Zalewu –565 521,61 € 1.4.2 Infrastruktura dla turystyki – 1 227 830,39 € 1.4.3 Inkubatory smaku – 207 062,26 €</p>

Cel ogólny 2 Zrównoważony rozwoj sektora rybackiego	40 395,61 €	Idea powstania LGD była współpraca gmin leżących nad Jeziorem Zegrzyńskim, który jest związany z rybactwem. Obszar bogaty w historię rybołówstwa śródlądowego powinien być szczególnie wsparty środkami zewnętrznymi, które będą miały wpływ na: promowanie, zachowanie lub upowszechnianie rybackiego dziedzictwa kulturowego i znaczenia rybactwa dla gospodarki i ekologii obszaru LGD, oddolne projekty współpracy w ramach poszczególnych sektorów lub między nimi obejmujące szerokie spektrum kwestii społecznych, w tym zatrudnienie. Dlatego też, budżet na działania związane ze zrównoważonym rozwojem sektora rybackiego w ramach celu ogólnego 2, stanowi 7,86 % całego budżetu LSR. Cel realizowany jest przez przedsięwzięcia: 2.1 Bliżej klienta – 68 509,95 € 2.2 Nie tylko ryby - 224 561,41 € 2.3 Zalew rybactwem stoi – 110 024,25 €
Cel ogólny 3 Rozwój społeczny obszaru LGD Zalew Zegrzyński Cel szczegółowy 3 Promocja lokalnej kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego	817 467,08 €	Spójność obszaru LGD, w sposób istotny związana jest z dwoma aspektami, tożsamością mieszkańców (identyfikacja z miejscem i społecznością lokalną) oraz dbałością o lokalną kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego. Dlatego też, w ramach tego celu realizowane będą działania integrujące mieszkańców, oraz mające na celu zachowanie dziedzictwa. Budżet na realizację 3 celu wynosi 19,44 % całego budżetu LSR. Cel realizowany jest przez przedsięwzięcie: 3.3 Kultura czyni człowieka, historia tworzy naród - 817 467,08 €

Tabela 27. Struktura budżetu w odniesieniu do celów

Cel ogólny	Łączna kwota	% udział w LSR
Cel ogólny 1	3 608 719,27 €	60,20 %
Cel ogólny 2	403 095,61 €	6,72 %
Cel ogólny 3	1 591 144,26 €	26,55 %
Cel ogólny 4	391 540,86 €	6,53 %
SUMA	5 994 500,00 €	100%

IX. Plan komunikacji

Jednym z kluczowych dla pomyślnej realizacji SRLKS LGD Zalew Zegrzyński jest komunikacja. **Główne cele działań komunikacyjnych** LGD, wynikające z przeprowadzonej analizy potrzeb i problemów komunikacyjnych to:

- poinformowanie społeczności obszaru o realizacji strategii
- przybliżenie jej zawartości SRLKS
- aktywizowanie społeczności lokalnych do włączenia się w realizację strategii.

Grupy docelowe, do których kierowane będą działania komunikacyjne to: społeczność lokalna i tworzące ją grupy społeczne w tym grupy defaworyzowane (bezrobotni, zwłaszcza młodzi i grupa 50+, osoby ubogie i niepełnosprawne, dzieci i młodzież), osoby w wieku 50+, w tym kobiety), potencjalni beneficjenci, w tym m.in. przedsiębiorcy, przedstawiciele sektora rybackiego, organizacje samorządowe, jednostki samorządu

terytorialnego, partnerzy społeczni. Ważną rolę w opracowanym przez nas planie komunikacji odgrywają także lokalne media.

Wskaźniki realizacji działań komunikacyjnych to:

Liczba spotkań: 7 szt.

Liczba informacji w mediach/prasie: 5 szt.

Liczba informacji na stronie internetowej: 10 szt.

Liczba ogłoszeń na portalach społecznościowych: 10 szt.

Liczba spotkań aktywizujących: 15 szt.

Liczba fotorelacji ze zrealizowanych projektów: 25 szt.

Liczba przeprowadzonych szkoleń: 10 szt.

Liczba wydrukowanych ulotek i broszur: 5 000 szt.

Liczba osób korzystających z doradztwa w biurze LGD: 200

Liczba osób korzystających z doradztwa telefonicznego: 200

Liczba osób korzystających z doradztwa online: 100

Liczba rozpowszechnionych informacji konkursowych: 15

Liczba przeprowadzonych badań monitorujących: 6

Liczba przeprowadzonych ewaluacji założeń i realizacji Planu Komunikacji: 2

Liczba zebranych opinii celem korekty założeń: 100

Efektywność działań komunikacyjnych będzie przedmiotem analizy opartej o okresowe monitorowanie osiągniętych wskaźników realizacji działań komunikacyjnych oraz średniookresową ewaluację efektów realizacji. Obejmować ona będzie ocenę trafności dobranych działań komunikacyjnych i środków przekazu w stosunku do grup docelowych oraz założonych efektów Planu Komunikacji. W przypadku niezadawalającego wyniku oceny zastosowane zostaną środki zaradcze.

Z uwagi na ograniczony budżet LGD Zalew Zegrzyński będzie korzystał z mediów lokalnych poszczególnych gmin i powiatów aby wszelkie informacje i komunikaty zamieszczane były bezpłatnie.

Tabela 28. Plan Komunikacji – cele, działania, grupy docelowe, środki i narzędzia komunikacji

Działania komunikacyjne, odpowiadające im środki przekazu oraz zidentyfikowani adresaci poszczególnych działań komunikacyjnych:				
Termin	Cel komunikacji	Nazwa działania	Grupy docelowe	Środki przekazu
Od I połowy 2016 roku – do końca realizacji LSR	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców i środowisk lokalnych o LSR, jej celach, zasadach przyznawania dofinansowania oraz prowadzenie działań informacyjno promocyjnych na rzecz LSR	Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2016-2023	Mieszkańcy (w tym także przedstawiciele grup defaworyzowanych), JSFP, przedsiębiorcy, NGO, przedstawiciele sektora rybackiego, lokalne media	- artykuły i ogłoszenia w prasie; - informacja na stronie internetowej; -ogłoszenia na portalach społecznościowych; -organizacja spotkań na obszarze LGD.
Od I połowy 2016 roku – do końca realizacji LSR	Działania animacyjne oraz informacyjno-szkoleniowe dla mieszkańców z terenu LGD w tym grup defaworyzowanych określonych w LSR	Kampania społeczna na rzecz podniesienia aktywności mieszkańców	przedstawiciele grup defaworyzowanych), JSFP, przedsiębiorcy, NGO, przedstawiciele sektora rybackiego, lokalne media	- spotkania aktywizujące; -prezentacje dobrych praktyk; - spotkania informacyjno-szkoleniowe; -ulotki i broszury informacyjne;
II połowa 2016 r. –	Wsparcie doradcze i szkoleniowe dla	Informowanie na temat warunków	Beneficjenci LSR, w tym przedstawiciele	- doradztwo w zakresie przygotowania

do końca realizacji LSR	beneficjentów LSR przy realizacji projektów	i sposobu weryfikacji, realizacji i rozliczania projektów	sektora rybackiego	wniosków; -informacja nt. dostępnych konkursów; -doradztwo mailowe i telefoniczne;
II połowa 2018 roku	Uzyskanie informacji zwrotnej na temat oceny jakości pomocy świadczonej przez LGD pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt w tym zakresie	Działania w obszarze monitoringu i weryfikacji realizacji planu komunikacji	Kadra i członkowie LGD, beneficjenci, mieszkańcy terenu LGD oraz osoby korzystające z usług doradczych i szkoleń (w tym także przedstawiciele grup defaworyzowanych)	-ankiety monitorujące wskaźniki i ewaluacja założeń i realizacji planu; -zbieranie opinii i korekta założeń planu;
I połowa 2018 roku – do końca realizacji LSR	Zapewnienie szerokiej akceptacji społecznej dla działań rozwojowych i kierunków rozwojowych realizowanych przy pomocy LSR	Prezentacja projektów zrealizowanych i w trakcie realizacji	Mieszkańcy terenu LGD, potencjalni wnioskodawcy oraz beneficjenci (w tym także przedstawiciele grup defaworyzowanych)	- publikacja dobrych praktyk; - promocja skutecznych działań; - publikacja na stronach gmin i portalach społecznościowych

Tabela 29. Zakładane wskaźniki oraz planowane efekty działań komunikacyjnych

Zakładane wskaźniki w oparciu o planowany budżet działań komunikacyjnych oraz planowane efekty działań komunikacyjnych		
Nazwa działania	Zakładane wskaźniki	Planowane efekty
Kampania informacyjna nt. głównych założeń LSR na lata 2016-2023	Liczba spotkań: 7 szt.	200 osób wzięło udział w spotkaniach
	Liczba informacji w mediach/prasie: 5 szt.	1000 osób zapoznało się z założeniami LSR 2016-2023
	Liczba informacji na stronie internetowej: 10 szt.	10 tys. osób odwiedziło strony internetowe z informacją
	Liczba ogłoszeń na portalach społecznościowych: 10 szt.	5 tys. osób podniosło poziom wiedzy na temat LSR
Kampania społeczna na rzecz podniesienia aktywności mieszkańców	Liczba spotkań aktywizujących: 15 szt.	300 osób wzięło udział w spotkaniach aktywizujących
	Liczba fotorelacji ze zrealizowanych projektów: 25 szt.	1 tys. osób zapoznało się z dobrymi praktykami
	Liczba przeprowadzonych szkoleń: 10 szt.	200 osób uczestniczyło w szkoleniach
	Liczba wydrukowanych ulotek i broszur: 5 000 szt.	5 tys. rozpowszechnionych ulotek i broszur
Informowanie na temat warunków i sposobu weryfikacji, realizacji	Liczba osób korzystających z doradztwa w biurze LGD: 200	100 osób/podmiotów skorzystało ze wsparcia
	Liczba osób korzystających z doradztwa telefonicznego: 200	50 osób/podmiotów skorzystało ze wsparcia

i rozliczenia projektów	Liczba osób korzystających z doradztwa online: 100	25 osób/ podmiotów skorzystało ze wsparcia
	Liczba rozpowszechnionych informacji konkursowych: 15	Dotarcie do co najmniej 5 tys. osób z informacjami o konkursie
Podnoszenie jakości usług	Liczba szkoleń wewnętrznych i zewnętrznych dla Członków Rady, Zarządu LGD oraz kadry LGD: 10	18 osób wchodzących w skład Rady LGD, Zarządu LGD bądź kadry LGD podniosło swoją wiedzę i kwalifikacje
Działania w obszarze monitoringu i weryfikacji realizacji planu komunikacji	Liczba przeprowadzonych badań monitorujących: 6	Coroczna weryfikacja realizacji założeń LSR
	Liczba przeprowadzonych ewaluacji założeń i realizacji Planu Komunikacji: 2	Pozyskanie informacji o koniecznych zmianach w procesie świadczenia pomocy przez LGD
	Liczba zebranych opinii celem korekty założeń: 100	Zebranie łącznie 100 ankiet (online lub w formie tradycyjnej)

X. Zintegrowanie

1. Zgodność i komplementarność Strategii rozwoju kierowanego przez społeczność LGD Zalew Zegrzyński ze strategiami rozwoju województwa mazowieckiego

Rozwój gospodarczy obszaru LGD Zalew Zegrzyński

Rozwój oferty pracy na obszarze LGD

Podnoszenie kompetencji zawodowych

Zintegrowana promocja oferty gospodarczej i inwestycyjnej

Rozwój lokalnych produktów obszaru, w tym turystycznych i ich zintegrowana promocja

Zgodne/komplementarne cele Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku

Cel priorytetowy strategiczny: Rozwój produkcji ukierunkowanej na eksport w przemyśle zaawansowanych i średniozaawansowanych technologii oraz w przemyśle i przetwórstwie rolno-spożywczym.

Cele strategiczne: Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii.

Poprawę jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.

Ramowy cel strategiczny: Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia

Zgodne/komplementarne cele Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku

CEL STRATEGICZNY I: Zwiększenie i wzmocnienie współpracy w procesach rozwoju innowacji i innowacyjności.

CEL STRATEGICZNY III: Wzrost efektywności wsparcia i finansowania działalności proinnowacyjnej w regionie.

CEL STRATEGICZNY IV: Kształtowanie i promowanie postaw proinnowacyjnych oraz przedsiębiorczych sprzyjających kreatywności i kooperacji

Zgodne/komplementarne cele Strategii rozwoju turystyki w województwie mazowieckim na lata 2014-2020

Cel strategiczny A.1. Rdzeń systemu: ożywienie turystyki wewnątrz regionalnej.

Cel strategiczny A.2. Systematyzacja współpracy turystycznej.

Cel strategiczny B. 1. Zbudowanie podstaw wizerunku turystycznego Mazowsza.

Cel strategiczny B. 2. Ożywienie promocyjne partnerstwa regionu.

Cel strategiczny C. 2. System podnoszenia kompetencji kadr branży turystycznej.

Cel strategiczny C. 3. Wsparcie promocyjne kluczowych atrakcji turystycznych.

Cel strategiczny E. 1. Wisła łącznikiem Mazowsza.

Cel strategiczny E. 2. Spójność regionalna dzięki turystyce

Zrównoważony rozwój sektora rybackiego.

Podnoszenie wartości produktów rybactwa poprzez tworzenie lub rozwijanie łańcucha dostaw produktów.

Dywersyfikacja działalności w ramach rybołówstwa.

Promocja sektora rybackiego w społeczności lokalnej.

Zgodne/komplementarne cele/kierunki Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku

Ramowy cel strategiczny: Zapewnienie gospodarce zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska (Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska; Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym; Poprawa jakości wód oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń).

Ramowy cel strategiczny: Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.

Zgodne/komplementarne cele Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku

CEL STRATEGICZNY IV: Kształtowanie i promowanie postaw proinnowacyjnych oraz przedsiębiorczych sprzyjających kreatywności i kooperacji.

Zgodne/komplementarne cele Strategii rozwoju turystyki w województwie mazowieckim na lata 2014-2020

Cel strategiczny A.1. Rdzeń systemu: ożywienie turystyki wewnątrz regionalnej.

Cel strategiczny D. 3. Aktywizacja młodzieży do turystyki prozdrowotnej i kwalifikowanej.

Cel strategiczny E. 2. Spójność regionalna dzięki turystyce

Rozwój społeczny obszaru LGD Zalew Zegrzyński

Inicjowanie współpracy grup mieszkańców, organizacji, instytucji i firm.

Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców obszaru, w tym inicjowanie innowacyjnych działań społecznych.

Promocja lokalnej kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego.

Rozwój szeroko pojętej edukacji ustawicznej.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i wykorzystanie potencjału grup defaworyzowanych.

Zgodne/komplementarne cele/kierunki Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku

Cel strategiczny: Poprawa jakości życia oraz wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego do tworzenia nowoczesnej gospodarki.

Ramowy cel strategiczny: Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego oraz walorów środowiska przyrodniczego dla rozwoju gospodarczego regionu i poprawy jakości życia.

Zgodne/komplementarne cele Strategii Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020

CEL STRATEGICZNY: Wzmocnienie kapitału ludzkiego do aktywności, samodzielności i integracji społecznej.

CELE GŁÓWNE: Wzmocnienie inkluzji społecznej poprzez realizację działań profilaktycznych i aktywizujących.

Poprawa dostępności i jakości usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym przy zwiększonym udziale organizacji pozarządowych w realizacji zadań polityki społecznej Regionu.

Zgodne/komplementarne cele Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku

CEL STRATEGICZNY I: Zwiększenie i wzmocnienie współpracy w procesach rozwoju innowacji i innowacyjności.

CEL STRATEGICZNY IV : Kształtowanie i promowanie postaw proinnowacyjnych oraz przedsiębiorczych sprzyjających kreatywności i kooperacji.

Zachowanie walorów środowiska obszaru LGD i przeciwdziałanie zmianom klimatu z wykorzystaniem innowacji organizacyjnych i technologicznych.

Edukacja ekologiczna i w zakresie zmian klimatycznych

Współpraca na rzecz racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska obszaru

Wykorzystywanie innowacyjnych rozwiązań i technologii w zakresie gospodarki niskoemisyjnej

Wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich, w tym działania na rzecz łagodzenia zmiany klimatu

Zgodne/komplementarne cele/kierunki Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku

Cele strategiczne: Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii.

Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu oraz kształtowanie ładu przestrzennego.

Ramowy cel strategiczny: Zapewnienie gospodarce zdywersyfikowanego zaopatrzenia w energię przy zrównoważonym gospodarowaniu zasobami środowiska (Dywersyfikacja źródeł energii i jej efektywne wykorzystanie; Wspieranie rozwoju przemysłu ekologicznego i eko-innowacji; Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska; Poprawa jakości wód, odzysk/unieszkodliwianie odpadów, odnowa terenów skażonych oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń; Produkcja energii ze źródeł odnawialnych).

Zgodne/komplementarne cele Regionalnej Strategii Innowacji dla Mazowsza do 2020 roku

CEL STRATEGICZNY I: Zwiększenie i wzmocnienie współpracy w procesach rozwoju innowacji i innowacyjności.

SRLKS LGD Zalew Zegrzyński ma charakter zintegrowany. W przedsięwzięcia realizujące poszczególne cele szczegółowe i ogólne strategii **zaangażowani będą różni partnerzy, reprezentujący na ogół różne sektory** - jeśli możliwości takiej nie ograniczają przepisy (np. w przypadku sektora rybackiego). Także **sposoby realizacji przedsięwzięć i grupy docelowe są na ogół zróżnicowane.**

Integracja i współpraca stanowią przekrojowy cel dla działań w ramach SRLKS, gdyż są kluczem do większej efektywności tych działań. Wskazują na to takie cele SRLKS jak: 1.3. *Zintegrowana promocja oferty gospodarczej i inwestycyjnej*; 3.1. *Inicjowanie współpracy grup mieszkańców, organizacji, instytucji i firm*; 4.2. *Współpraca na rzecz racjonalnego gospodarowania zasobami środowiska obszaru.*

XI. Monitoring i ewaluacja

Instrumentami stosowanymi w do oceny postępów procesu wdrażania Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność LGD Zalew Zegrzyński będą monitoring realizacji zadań przyjętych w strategii i operacji będących przedmiotem wsparcia oraz prowadzenie ewaluacji procesu wdrażania RLKS. Działania te będą uwzględniały zapisy Art. 34. *Rozporządzenia 1303/2013 KE* i uwzględniały treść „Wytycznych w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020” Ministra Infrastruktury i Rozwoju.

Jakość i intensywność procesu wdrażania strategii - jego zgodność z założonym harmonogramem, planem działania i budżetem, będą związane (choć nie tylko, gdyż duże znaczenie będą miały regulacje Instytucji Zarządzającej i praktyka Instytucji Wdrażającej) z funkcjonowaniem Lokalnej Grupy Działania - poziomem jej aktywności i profesjonalizmu, dlatego badaniem objęte będą zarówno: wdrażanie SRLKS, jak i funkcjonowanie samego Stowarzyszenia.

Monitorowaniu wdrażania SRLKS zostaną poddane następujące elementy:

- poziom realizacji wskaźników przyjętych dla celów i przedsięwzięć
- stopień realizacji budżetu (liczba i wartość podpisanych umów z beneficjentami)
- efektywność i oddziaływanie podejmowanych działań komunikacyjnych,

- zgodność wdrażania SRLKS z założonym harmonogramem,
- zgodność i wysokość wydatkowania środków finansowych z przyznanym na poszczególne przedsięwzięcia budżetem,
- jakość świadczonego doradztwa oraz organizowanych przedsięwzięć z zakresu animacji lokalnej,

Monitoring funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania będzie obejmował:

- ilość i jakość prowadzonych szkoleń na podstawie ankiety po każdym szkoleniu,
- aktywność Organów LGD prowadzony na podstawie list obecności i protokołów spotkań,
- aktywność pracowników prowadzony na podstawie list obecności i udziału w spotkaniach (w tym imprezach, targach, szkoleniach itp.),
- aktywność informacyjno-promocyjna Biura (liczba wpisów na stronę www, liczba artykułów ukazujących się w mediach, audycji radiowych i telewizyjnych itp.),
- jakość i sprawność pracy biura (badanie ankietowe klientów)
- ilość świadczonego doradztwa (liczba korzystających z pomocy doradczej) - na podstawie ewidencji doradztwa prowadzonej przez Biuro,
- jakość świadczonego doradztwa (badanie ankietowe poziomu zadowolenia klientów),
- jakość współpracy z Partnerami (wywiady),
- ocenie przebiegu konkursów mierzone analizą dokumentów pod kątem trafności, skuteczności, terminowości

Czas i okres pomiaru, sposób pozyskiwania danych

Monitoring będzie miał charakter stały – będzie dotyczył całego okresu wdrażania LSR. Pomiary będą dokonywane na koniec miesiąca, a podsumowywanie ich wyników – co kwartał.

Dane będą pozyskiwane od beneficjentów, klientów, Partnerów oraz z Samorządu Województwa, będą to także dane własne LGD (np. protokoły Rady, sprawozdania z działań własnych LGD, ewidencje) albo zleceńbiorców LGD (np. mediów).

Elementy podlegające ewaluacji

Ewaluacja jest to **działanie analityczne - oceniające** jakość procesów, w przypadku RLKS mające na celu ocenę efektywności realizacji jej celów i przedsięwzięć i przedstawienie wniosków lub/i rekomendacji. **W związku z powyższym ewaluacji wdrażania SRLKS zostaną poddane te same elementy, co w przypadku monitoringu:**

- poziom realizacji wskaźników przyjętych dla celów i przedsięwzięć
- stopień realizacji budżetu (liczba i wartość podpisanych umów z beneficjentami względem założonych)
- efektywność i oddziaływanie podejmowanych działań komunikacyjnych,
- zgodność wdrażania SRLKS z założonym harmonogramem,
- zgodność i wysokość wydatkowania środków finansowych z przyznanym na poszczególne przedsięwzięcia budżetem,
- jakość świadczonego doradztwa oraz organizowanych przedsięwzięć z zakresu animacji lokalnej

Ewaluacja funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania będzie obejmowała:

- ilość i jakość prowadzonych szkoleń,
- aktywność organów LGD,
- aktywność pracowników,
- aktywność informacyjno-promocyjna Biura,
- jakość i sprawność pracy biura
- ilość świadczonego doradztwa,
- jakość świadczonego doradztwa,
- jakość współpracy z Partnerami,

Czas i okres pomiaru, sposób pozyskiwania danych

W procesie ewaluacji wykorzystywane będą dane i informacje z procesu monitoringu. LGD Zalew Zegrzyński planuje przeprowadzenie ewaluacji wewnętrznej i zewnętrznej.

Ewaluacja wewnętrzna LSR będzie przeprowadzana w formie corocznych ćwiczeń analityczno-refleksyjnych czyli w formie tzw. warsztatu refleksyjnego, którego celem będzie bieżąca analiza procesu wdrażania i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR, tak, by lepiej zrozumieć osiągnięte rezultaty i umieć z wyprzedzeniem oszacować, w jakim stopniu zbliżają się one do osiągnięcia celów. Wyniki ewaluacji będą podstawą do podejmowania decyzji o ewentualnej zmianie kierunku działań oraz stanowić wkład w ewaluację zewnętrzną. Podstawowymi materiałami do pracy na warsztacie refleksyjnym będą zestawienia i materiały z

procesu realizacji LSR przygotowane przez pracowników LGD. Warsztat będzie się odbywał na początku każdego roku kalendarzowego, tak, aby wypracowane wnioski mogły zasilić o dodatkowe informacje sprawozdanie roczne z realizacji LSR za rok poprzedni. Do uczestnictwa w warsztacie LGD może zaprosić członków Zarządu i Rady LGD, pracowników biura LGD, przedstawicieli innych LGD, beneficjentów, przedstawicieli samorządu województwa oraz innych interesariuszy, których udział może wpłynąć na poprawę komunikacji i wzajemnego zrozumienia, poszukiwania wspólnych rozwiązań dla identyfikowania problemów, jak również przyczynić się do wymiany dobrych praktyk oraz wspólnie do przygotowywania się do ewaluacji zewnętrznej.

Ewaluacja zewnętrzna odbędzie się jednokrotnie na przestrzeni lat 2020 – 2022 tak by była możliwość włączenia wyników badań do sytemu LGD w przyszłym okresie programowania. Dla zapewnienia bezstronności i obiektywności oceny organów oraz osób odpowiedzialnych za funkcjonowanie LGD i wdrażanie LSR ewaluacja zewnętrzna zostanie powierzona ekspertom zewnętrznym, jednak będzie wymagała ścisłej współpracy z Biurem LGD. Wykonawca badań będzie musiał posiadać odpowiednie doświadczenie w przeprowadzeniu badań ewaluacyjnych. Ewaluacja zewnętrzna będzie dotyczyła następujących obszarów badawczych:

- w jakim stopniu są zrealizowane cele i wskaźniki LSR,
- ocena wpływu na kapitał społeczny,
- przedsiębiorczość,
- turystyka i dziedzictwo kulturowe,
- grupy defaworyzowane,
- innowacyjność,
- projekty współpracy,
- ocena funkcjonowania LGD,
- ocena procesu wdrażania,
- wartość dodana podejścia LEADER,

Efektem końcowym ewaluacji zewnętrznej będzie raport końcowy, który syntetycznie i przekrojowo omówi wyniki przeprowadzonych badań. Rekomendacje przedstawione w raporcie będą sformułowane na podstawie wniosków wynikających z przeprowadzonych badań mających pokrycie we wnioskach przedstawionych w raporcie końcowym.

Kryteria ewaluacji - będą to:

Kryterium skuteczności – pozwala ocenić, w jakim stopniu zostały osiągnięte cele LSR, zdefiniowane na etapie jej tworzenia,

Kryterium efektywności – pozwoli ocenić efektywność pracy Organów i Biura LGD oraz – pośrednio – systemu wdrażania RLKS, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych produktów (nakłady to zasoby finansowe i ludzkie oraz poświęcony czas).

Kryterium trafności – pozwala nam ocenić, w jakim stopniu przyjęte cele SRLKS / sposoby funkcjonowania LGD odpowiadają zidentyfikowanym problemom / potrzebom i możliwościom beneficjentów (czy zaplanowane działania są w lokalnych warunkach wykonalne)

Wyniki ewaluacji zostaną wykorzystane do:

- podsumowania i oceny efektów dotychczasowej realizacji LSR,
- poprawy jakości działań bieżących i planowanych,
- podniesienia poziomu uspołecznienia działań i zwiększenia poparcia społecznego
- zaprezentowania efektów działań LGD.

XII. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Przeprowadzona przez LGD Zalew Zegrzyński analiza LSR pod kątem spełnienia kryteriów kwalifikujących do strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wykazała, że - zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U.2013.1235 ze zmianami) - LSR nie wymaga przeprowadzenia takiej oceny, jako dokument stanowiący uszczegółowienie *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku. Innowacyjne Mazowsze oraz Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020*, które wcześniej zostały poddane takiej ocenie.

W związku z powyższym Lokalna Grupa Działania wystąpiła 30 października 2015 roku do **Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z wnioskiem o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko**. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Warszawie, w piśmie z dnia 25 listopada 2015 roku **uznała**, uwzględniając argumenty LGD Zalew Zegrzyński, że **nie jest konieczne przeprowadzenie odrębnej procedury strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Lokalnej Strategii Rozwoju**.

W dniu 11 grudnia LGDZZ wystąpiła do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie z wnioskiem o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko lokalnej strategii rozwoju na lata 2014-2020. Decyzja Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie jest pozytywna, wyrażająca zgodę na odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

WYKAZ WYKORZYSTANEJ LITERATURY

- Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2008 - 2015, Związek Stowarzyszeń *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego*, 2008
- Lokalna Strategia Rozwoju Obszarów Rybackich na lata 2011-2015 Lokalnej Grupy Rybackiej *Zalew Zegrzyński*, Lokalna Grupa Rybacka *Zalew Zegrzyński*, 2011
- Analiza potencjału rozwoju lokalnych produktów turystycznych na obszarze Lokalnej Grupy Działania *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego*, Związek Stowarzyszeń *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego*, 2014
- Analiza funkcjonalna obszaru Jeziora Zegrzyńskiego, Lokalna Grupa Rybacka *Zalew Zegrzyński*, 2014
- Inicjatywa LEADER dla Zalewu Zegrzyńskiego, Związek Stowarzyszeń *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego*, 2015
- Dobre praktyki na obszarze Zalewu Zegrzyńskiego w ramach Programu Operacyjnego Ryby 2007 - 2013, Lokalna Grupa Rybacka *Zalew Zegrzyński*, 2015
- Analiza zasadności wniosków społeczności lokalnej, Związek Stowarzyszeń *Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego*, 2015

Legionowo, luty 2024 r.

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA ZALEW ZEGRZYŃSKI

ul. gen. Władysława Sikorskiego 11, lok. 413

05-119 Legionowo

www.lgdzz.pl